CENSVRÆ FACVLTATVM SACRÆ THEOLOGIÆ LOVANIENSIS AC DVACENSIS.

SVPER QVIBVSDAM ARTICVLIS de Sacra Scriptura, gratia, & prædeſtinatione Anno D. 1586. Louanij ſcripto traditis.

PARISIIS,

M. DC. XXXXI.

CENSVRA LOVANIENSIS.

PRÆFATIO.

REVERENDIS IN CHRISTO Patribus, Patri Rectori ac Professoribus cæterísque Patribus Collegij Societatis Nominis IESV in Vniuersitate Louaniensi; Decanus & reliqui Theologiæ Facultatis in eadem Vniuersitate Magistri æternam salutem pacémque precantur.

REVERENDI Patres. Cum nuper ad aures nostras peruenisset, peregrina, offensiua, & periculosa quædam dogmata, circa Dei gratiam, & prædestinationem, in publicis prælectionibus vestris, anno superiori tradita atque asserta fuisse, quæ proinde inter auditores communésque discipulos, dissidia, contentiones, ac partium studia generarent, non id putauimus negligendum. Ne quid tamen leuiter aut temerè credidisse, vel processisse videremur, certis quibusdam Collegij nostri Magistris negotium dedimus, vt perlectis diligenter Professorum vestrorum in hoc argumento dictatis, dispicerent, veranè an falsa perlata

ad nos forent, si quid autem deprehenderent, id fideliter excerptum ad nos referrent. Cum autem quæ notanda putarant, lecta coram nobis fuissent, quanquam cum ijs quæ perlata initio fuerant, valdè consentire viderentur, ne quid tamen diligentiæ, aut humanitatis prætermissum à nobis videri posset, decreuimus vt selectiora quæque Reuerendis Paternitatibus vestris offerrētur, num ea pro vestris agnosceretis, aut si quid non satis dextrè excerptum, aut obscurius fortassis, minusuè considerate dictum foret, id supplere, illustrare ac emendare dignaremini. At verò vsque adeo de priore sententia discessum non est, vt pauculis tantum mutatis verbis, oblati articuli seu assertiones pro vestris agnoscerentur, approbarentur, & adiecto passim scholio pluribus etiam rationibus confirmarentur. Quo cognito, non potuimus non sane grauiter pro causæ ipsius magnitudine commoueri, quando præcipuum illud de gratia Christi ac diuina prædestinatione argumentum tot nouis, imò iam olim reprobatis reiectisque periculosis opinionibus, corrumpi ac infici cerneremus, quemadmodum ex subiectis assertionibus vestris, censurisque nostris euidenter patebit. Vt autem præcipuas doloris nostri causas generatim colligamus quatuor potissimum sunt, quas hac præfatione duximus proponendas.

Quatuor præcipuæ causæ quæ S. Theol. Facultatem mouerunt vt se huic doctrinæ opponeret.

In primis quod D. Augustini de gratia & libero arbitrio, deque prædestinatione & reprobatione doctrinam, in qua tuenda, explicanda, ac illustranda tot annis, tot editis libris, tanta diligentia atque instantia vir tanto ingenio, tanta sapientia, tot Dei dotibus tam excellenter ornatus, iam æui maturus ac senex pro Dei Ecclesia desudauit, non in aliqua, vt dicitis, sui particula, sed totam propemodum ex proposito oppugnari, funditusque destrui ac euerti videmus. Ac in B. Augustini scriptis quid tandem est, quod eum Ecclesiæ Dei tam gratiosum, venerabilem, ac suspiciendum hactenus reddidit, quam hæc ipsa de gratia & Dei prædesti-

Causa prima

In scholio quæst. 4. §. x.

natione doctrina? Quam ei laudem & gloriam si quis eripiat, næ is præcipuum illi decus, & quasi florem ac coronam capitis detraxerit, vt ob cætera non sit cur eum magnoperè admiremur. Si verò in tanti momenti argumento explicando vel lapsũ fuisse, vel non rectum ac necessarium tenuisse modum existimabimus, non modò eius labascit in cæteris auctoritas, sed, quod fidenter dicimus, multum quoque ac turpiter falsa erit, atque aberrauerit Ecclesia quæ illius ductum iudiciúmque secuta inimicos gratiæ Christi debellasse sese, ac triumphasse de illis crediderit. Quod sanè vel cogitare nefas ac impium fuerit: vt hanc aduersus Augustinum criminationem non ad ipsius modo, sed totius etiam Ecclesiæ & Apostolicæ sedis non minimam pertinere existimemus iniuriam, cùm in huius argumenti arena, tantum ei non dubitarit tribuere; quantum contra Valentinianos & Gnosticos Irenæo, contra Arrianos Athanasio atque Hilario, contra Nestorianos Cyrillo, denique contra Euthychianos Leoni Pontifici, fideles semper omnes tribuerunt; vt quemadmodum isti aduersus supradictos hæreticos diuinitus sunt excitati, ita B. Augustinus contra gratiæ Dei inimicos singulari prouidentia destinatus, cuius ductu atque auspiciis Catholica acies pugnaret, ac vinceret. Vnde ipsius etiam defuncti authoritatem & famam aduersus tum eius, tum gratiæ Dei oppugnatores Celestinus Pontifex tuendã suscipiens, tantũ illi perhibet scientiæ testimonium, vt non modò illum dicat *necessarium in scribendo non excessisse modum, nec nullo vnquam sinistræ suspicionis vel rumore saltem fuisse aspersum*, verum etiam *inter optimos Ecclesiæ Magistros à suis semper antecessoribus habitum, qui proinde cunctis & amori, & honori fuerit*, meminisse se asseueret. *Epistola ad Episcopos Galliæ c. 2. & 3.* Quod Apostolicæ sedis tam luculentum elogium est, vt aduersus calũniatores eius omnes, vel vnum abundè sufficiat, neque necesse sit cæterorum Ecclesiæ Patrum, quas in eum congerere non dubitârunt, accumulare hic laudes, quando vnum illud instar sit omnium. Quare

intolerabile nobis visum, quod non solum aduersus Pelagium, & eius hæredes, infeliciter laborasse Augustinus fingitur, sed idem quoque de Lutheranismo ac Caluinismo suspectus redditur, tanquam imperitus, stupidus, ac cæcus habetur, vt non modo gratiæ ipsius, de qua disserebat, vim naturámque nescierit, sed nec arbitrij humani libertatem, ne monitus quidem, dogmate suo euertere se senserit. A qua hæreticorum & veterum, & nostræ tempestatis sententia & argumentis, si non potest Augustini doctrina vindicari, grauissimè profectò & à sede Apostolica, & cæteris Ecclesiæ proceribus peccatum est, qui B. Augustini vigilias, labores atque doctrinam, tam magnificè prædicauerint, cum tanquam periculosam, perniciosam, & hæreticam arguere potiùs damnaréque debuerint. At verò quid Ecclesiæ Dei calamitosius luctuosiúsq; accidere queat, quid verò hæreticis gratius, iucundius, aut optabilius, quam vt aduersus Catholicos, vel in hoc vno dogmate, stare pro ipsis, etiam nostra confessione tantopere laudatus Augustinus putetur? Nam hoc concesso, quis non videat quanta illi virium accessione firmentur, Catholici verò quanti præsidij iactura debilitentur? Prement nos illi auctoritate viri huius, quæ in Ecclesia Dei maxima semper hactenus fuit: quam tamen aduersus eos quâ nos fronte vel in cæteris opponemus, quando tam graui ac indigno errore tam infirma, immò fracta & vilis effecta sit? Dispiciant igitur Reuerendæ Paternitates vestræ, quam rectè se credant obsistere facilius hæreticis posse, si contempto & damnato Augustini dogmate, & auctoritate tam grauiter labefactata, diuersam aduersámque illi in gratiæ ac prædestinationis negotio doctrinę rationem sequantur. Nam emplastrum illud quod post [a] Massilienses, [b] Catharinum, ac [c] Pighium, tam grauiter saucio & attrito Augustini capiti apponere tandem conamini, videlicet eius vos viri doctrinam, hoc vno excepto, plurimum suspicere & admirari, eamque in cæteris omnibus au-

a Hilar. ep. ad Aug.
b In cap. 9. ad Rom.
c lib. de lib. arb.

dire libenter ac sequi paratos, quàm miserum ac euanidum sit, atque ad mitigandam duntaxat inuidiam comparatum, quis non intelligat?

Et quasi non hæc satis atrocia sint, nouum quoddam ab Oriente bellum Augustino conflatur, vt Græci Patres omnes in supradicto argumento, & scripturis huc pertinentibus explicandis, diuersam ab eo discipulisque ipsius sententiam tenuisse inducantur, vt in præcipuo fidei articulo oriens & occidens dissidere inter se existimetur. Quod quàm periculosè perniciosèque dicatur, etiam nobis tacentibus, facilè quiuis intelligat. Sed absit, vt Ecclesiæ Patres, per quos vnus idemque, non dissensionis, sed concordię locutus est spiritus, pugnantes in fide miniméque concordes, vt in cæteris, ita & in hoc argumento sententias habuisse suspicemur; cùm in damnanda Pelagij ac sectatorum eius doctrina, vt occidentalis Ecclesia Augustini, ita orientalis in Ephesina Synodo Celestini Romanæque Ecclesiæ sequuta iudicium sit. Quomodo ergo pugnare illorum inter se putantur sententiæ? Et est quidem ita, quòd veteres Græci contra sui temporis hæreticos Manichæos, differentes paulo aliter interdum locuti, ac scripturas nonnullas tractasse reperiantur, quodque nondum exorto, vel manifestato Pelagio, quid de gratia ac prædestinatione Dei sentiendum esset, non tam apertè disertéque explicarint, sed contraria tamen atque aduersa tradidisse nusquam deprehendentur. Quanquam ad hanc ipsam obiectionem ipse iam olim etiam Augustinus abundè respondit.

Secunda causa.

Lib. de prædest. sanct. c. 14.

Mirum verò quid ita visum sit non hanc modo, sed cæteras etiam penè omnes Massiliensium, aliorumque eidem huic B. Augustini doctrinæ per Gallias olim obstrepentium querelas, post Catharinum ac Pighium, de integro renouare, ac suscitare, quas tamen à sede Apostolica per Celestinum Pont. repressas, coercitas, castigatas, & æterno constat esse damnatas silentio? vt autem palam fiat non alia B. Augustino à vobis obiici, nec

Tertia causa.

Epistola ad Episcopos Galliæ.

diuersas esse vestras de doctrina eius queremonias, quam quas olim Prosper atque Hilarius ad ipsum primum Augustinum, deinde ad Celestinum Pontif. retulere, breuiter eas ex ipsorum scriptis collectas proponemus.

Massilien sium cont. B. Augustini doctrinam querela.

1. Et primum quidem quod quicquid B. Augustinus in scriptis suis aduersus Pelagianos editis de vocatione electorum secundum Dei propositum disputasset, totum id Patrum opinioni, ac sensui Ecclesiastico esset aduersum.

2. Ad hæc quod scripturæ, quas ex Pauli ad Rom. Epistola ad manifestationem diuinæ gratiæ electorum merita prçuenietis proferret, aliter ab aliis scriptoribus intellectæ forent, qui omnes vna sententia propositum, & predestinationem Dei secundum prescientiam acceperunt.

3. Per præuenientis seu præoperantis Dei gratiæ, ac prædestinationis doctrinam liberum arbitrium tolli.

4. Sub prædestinationis eiusdem nomine, absolutam necessitatem induci.

5. Augustini doctrinam, de gratia humanos omnes præueniente conatus, audientium ædificationi esse contrariam.

6. Si omnia bona opera Deus in nobis operetur, meritum omne nostrum excludi.

7. Dei constitutio si humanas præuenire cum Augustino ponatur voluntates, omnem remoueri industriam, virtutesque tolli.

8. Quod Augustini de prædestinatione & reprobatione doctrina lapsis curam adimat resurgendi, sanctis adferat torporis occasionem, eo quod in vtramq; partem superfluus labor sit, si neque reiectus vlla industria possit intrare, neque electus vlla negligentia excidere.

9. Quod ea res desperandi necessitatem iniiciat.

10. Quod præceptis etiam & exhortationibus aduersetur.

11. Quod

11. Quod cum propitiatione quæ in sacramento sanguinis Christi vniuersis hominibus sine exceptione proposita est, non satis consentiat.

12. Postremò paruulorum causam non rectè in hoc argumento ad exemplum ab eo maiorum adferri. Sanè non alia ferè in scriptis dictatisque vestris aduersus Augustini doctrinam argumenta videmus opponi.

Massiliensiũ sententiæ ac opiniones huc pertinentes.

Iam verò ad eorum quod attinet sententias & opiniones, quam exceptis paucissimis non procul ab eis discedere doctrina vestra videatur, aduertere quæsumus paulisper dignemini.

1. Et initio quidem volebant eligendorum ac reijciendorum discretionem non ex Dei vocantis pendere proposito, sed ex præuisis cuiusque operibus ac meritis. Præuidisse enim Deum quinam credituri, & in suscepta fide permansuri essent, qui non essent; eos itaque in regnum suum prædestinasse, quos gratis vocatos dignos electione futuros, & de hac vita bono fine excessuros præuiderit.

2. Certum electorum numerum qui nec augeri, nec minui possit, præordinatum à Deo non esse.

3. Quantum ad Deum pertinet, paratam æqualiter omnibus vitam æternam, eos autem apprehendere qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.

4. Credendi possibilitatem ex Deo cuique esse, fidem seu credendi voluntatem ex seipso.

5. Ad Dei cognitionem, mandatorum obedientiam, regenerationis gratiam, posse quemque peruenire per naturalem facultatem petendo, quærendo, pulsando, vt ideò accipiat, ideò inueniat, ideò introeat, quia bono naturæ benè vsus ad istam saluantem gratiam meruerit peruenire.

6. Quod Dei gratia humanam non præueniat, sed sequatur voluntatem, vt non ideò velit quia adiuuetur, sed ideò adiuuetur quia prius voluerit.

7. Per gratiam Dei non opus ipsum, sed operis tan-

tum possibilitatem donari.

8. Perseuerantiæ donum in hoc generaliter positum non quo perseuerans quisque fiat & sit, sed esse possit si velit.

9. Sanctis omnibus perseuerantiæ munus donari.

10. Perseuerantiam semel donatam amitti posse.

11. Non aliam nec potentiorem nunc electis perseuerantiam dari, quam primis hominibus collata fuerit. Has fuisse olim Massiliensium aliorumque quorundam per Gallias inter cætera opinationes quas aduersus Augustinum retinendas putarent ex Prospero atque Hilario intelligi potest, cum quibus vtrum nihil habeatis commune quæsumus prudentia vestra etiam atque etiam dispiciat. Nam quod in eius rei adfertis argumentum, fidem illos Dei donum negasse, vos esse fateri, equidem (vt id etiam vobis donemus) prorsus non satisfacit, videtis enim quam alia multa supersint à quibus adhuc vindicari habeatis. Et tamen vt quod sentimus dicamus ingenuè, nec in illa parte multum videmus discriminis. Nam fidem quidem illi ex possibilitate volebant existere naturæ, ita tamen vt non solum externæ prædicationis beneficium, sed nec internam quidem illuminationem ac reuelationem diuinæ veritatis neque propositis præmiis, nec pœnis excitationem, ac pulsum exclusum voluerint; quando ea negare nec Pelagius potuit, quo tamen non obstante, Dei donum esse fidem, negare iudicati sunt. Ex quo autem alio capite eam Dei donum vestra faciat sententia, equidem non satis intelligimus, nisi quod sub præueniente ac excitante vestra gratia scrupulos etiam conscientiæ (quod tormentum homines etiam inuiti sentiunt supprimereque conantur) & velleitates quasdam seu imperfecta quædam emendandæ vitæ comprehendatis desideria. Sed quæ nimirum omnia cum ipso erroris ac infidelitatis dominatu consistunt, quo fiat vt veram saltem erroris ac infidelitatis depositionem, atque ipsam ad credendum voluntatis determinationem

quæst. 4 §. 1.

Apud Augustinũ lib de gratia Christi c 7. 10. & 11.

humani tantum arbitrij facere videamini. Nam concomitans gratia quam in auxiliante concursu collocatis, nec conuersionem ipsam nec velle tribuit, sed adest tantum ad cooperandum paratis, sed vt dicitis, si prius ipsi voluerimus quem concursum non putamus nec Pelagium fuisse negaturum. Quare omnibus benè consideratis, nec in hac quidem parte satis videmini à Massiliensibus recedere, neque in alio differre, quam quod præter interiorem prædicationem ac Dei pulsum imperfecta quædam boni desideria, ac velleitates interdum quasdam superaddatis. Quæ quam paruo discrimine ac interuallo distent, per communem quæsumus salutem aduertere dignemini. Iam verò quando & infideles omnes etiam obduratos & excæcatos satis ad conuersionem auxilij semper & vbique habere vultis, ad quam vtique in primis necessaria fides est, vt si facerent quod ex naturali dispositione possunt, non defuturus sit eis illuminator & adiutor Deus vt credere & conuerti possint, an non & fidem ipsam secundum initia saltem sua ex quadam voluntatis sanitate & possibilitate deducitis? *Vide plura inferius ad assertiones 8. 9. 10.*

Quam verò tum hæc tum superiora omnia & periculosa & vt liberius loquamur perniciosa sint, velimus prudentia vestra pressiùs consideret, deprehensuram speramus ex his doctrinæ fontibus pestiferos istos manare riuulos. Dei gratiam secundum merita nostra dari, fidem, conuersionem, bona opera, ac in eis perseuerantiam nostrarum esse propriè virium. Ex lege esse iustitiam. Non esse orationem magnopere necessariam, in toto salutis nostræ negotio quod præcipuum est homini tribuendum, quod minus est Deo. (Quis enim non videat præstantius esse ipsum fidei, conuersionis, bonæ vitæ ac perseuerantiæ opus, quam solum hoc posse & huc excitari) Item in opere gratiæ priores hominis esse partes, posteriores Dei. Quemque sibi ducem esse ad bonum, pedissequum ac subseruientem esse Deum. Denique fas esse iam non in Domino sed in *Quarta causa.*

ſeipſo gloriari. Immo quod ex iſtis conficitur ad præſcipuos ſalutis effectus gratis eſſe mortuum Chriſtum. Atque id totum propterea, quia veræ atque efficacis gratiæ Chriſti cum libero arbitrio iniri putetur non ſatis poſſe concordia. Quæ res quum viſa ſemper fuit eſſe difficilis, & credi tamen interea concordiam neceſſe foret, etiamſi humano ingenio minus id plenè comprehendi poſſet, queri ſtudijs veſtris ille magis videtur modus qui ad humanũ ſit captum plauſibilis quam ſecundum ſcripturarum doctrinam ſolidus. Sed hæc de iuſtiſſimi doloris noſtri cauſis generatim dixiſſe ſufficiat, cætera in aſſertionum cenſuris particulatim latiúſque perſecuturi ſumus. In quibus tamen aſſertionibus colligendis, & refutandis quoad fieri potuit, propoſita nobis breuitas fuit. Nam qui omnia exactè notare, deque ſingulis cenſere vellet, iuſto erat volumine opus. In excerptis autem recitandis, ea fide vſi ſumus quanta maxima adhiberi à nobis potuit, quin & loca ſcriptorum indicauimus vnde repetita quæque forent, vt ſi quid aliter, aut clarius in codice legi exiſtimetur inſpiciendi eius facultas eſſet. Nam vt totas huc diſputationes transferremus neminem futurum arbitramur, qui poſtulandum hoc à nobis, aut expectandum putârit. Cæterum de Scriptura ſacra aſſertiones aliquot veſtras tametſi poſterius ſeriúſque ad nos perlatas, non tamen eſſe putauimus abſque cenſura dimittendas, eas igitur, ordinem tractationis ſecuti, ad reſponſi noſtri caput adiecimus.

Quod autem ſupereſt Reuerendi Patres, obſecramus vos in Chriſti viſceribus, vt rem hanc totam, ſepoſito paulíſper anticipatæ opinionis præiudicio, liberis animis intueri ſerióque expendere dignemini, vt ſi fieri queat in tam magno fidei noſtræ de gratia Chriſti ac Dei prædeſtinatione negotio vnum idemque concorditer ſapiamus, eo magis quod (vt idem de Maſſilienſibus queritur Proſper) eadem aliquando nobiſcum melioráque ſenſeritis. Neque enim de ſtudioſorum exci-

Epiſtola ad Auguſtinum.

dit memoria quænam Reuerendi Patres Robertus Belarminus ex eadem cathedra vestra de his ipsis argumentis nuper & senserit & publicè docuerit, vestro nunc dogmati planè aduersa atque contraria, in quod iisdem cum Massiliensibus de libero arbitrio moti argumentis abduci vos passi estis, quod quam grauiter prudenter ac circumspectè factum à vobis sit, Massiliensium docere vos potest exemplum. Nam vt liberi arbitrij, cum vera Christi gratia conciliationem difficile fuerit ad popularem captum, intelligentiámque deducere, non tamen moueri quenquam hinc oportebat, sed meminisse potius Prophetici dicti. *Nisi credideritis non intelligitis.* Equidem valdè dolemus pietatem vestram Domini Nostri IESV nomen titulumque præferentem, gratiæ ipsius (vt nobis sanè videtur) obscurare gloriam eiusq; vim & efficaciam eneruare. Et cum de Christianorum moribus optimè sitis hactenus promeriti, non parum veremur, ne si in suscepta semel doctrina ista perseueretis, eius contagio plurimum sitis obfuturi, & qui bonæ vitæ exemplo multos ædificastis in Christo, dogmatis iam huius magisterio plerosque malè vobis credulos in ruinam quod absit exitiúmque præcipitetis. Cæterum libertatem in dicendo hîc nostram cum Christiana tamen vti speramus charitate modestiáque coniunctam, rogamus vt æqui bonique consulere dignemini, nam causæ ipsius & æquitas & magnitudo hanc prorsus visa nobis est loquendi postulare fiduciam, vt remissos hic, & flaccidos esse iusta non potuerit reprehensione carere. Si quid autem erit in quo putabitis non satis esse vos à nobis intellectos, nec id doctrinam habere vestram, quod nostra illic Censura reprehendit, gratissimum erit si scripto vicissim aliquo mentem vestram clarius explicueritis, vt enim solis inter nos verbis & dicendi explicandique modo differamus, in re autem ipsa consentiamus, vnicum id votum nostrum maximúmque fuerit.

ASSERTIONES QVÆDAM EX publicis prælectionibus Reuerendorū Patrum Societatis nominis IESV anno 1586. in Vniuersitate Louaniensi habitis, verbatim excerptæ & ab ipsis ibidem Professoribus pro suis agnitæ, comprobatæ, scholijsque illustratæ, quæ Sacræ Theologiæ ibidem facultati offensiuæ, & ex subiectis rationibus improbandæ videntur.

ET PRIMVM DE SCRIPTVRA SACRA ASSERTIONES.

Exceptis tribus de Scriptura assertionibus, quæ quia serius ad Facultatem allatæ fuerunt, exhiberi cum cæteris non potuere.

1. VT aliquid sit Scriptura Sacra, non est necessarium singula eius verba inspirata esse à Spiritu sancto.

2. Non est necessarium, vt singulæ veritates & sententiæ sint immediatè à Spiritu Sancto ipsi scriptori inspiratæ.

3. Liber aliquis (qualis fortè est secundus Machabæorum) humana industria sine assistentia Spiritus sancti scriptus, si Spiritus Sanctus posteà testetur ibi nihil esse falsum, efficitur Scriptura sacra.

CENSVRA.

Tres istæ assertiones accedere videntur ad damnatam olim Anomæorum opinionem, qui Prophetas & Apostolos in multis volebant vt homines fuisse locutos, vt refert Epiphanius hæresi 76. & ad eorum Sententiam quam præfatione in Epistolam ad Philemonem & alibi D. Hieronymus reprehendit, de qua & notatus Erasmus fuit. Nec immerito quidem, siquidem

Scriptura sacra eaque tota non hominum, sed Dei est verbum à Spiritu Sancto vt Tridentina Synodus ait dictatum. Vnde Petrus Apostolus, *Omnis* inquit *Prophetia scripturæ, propria interpretatione non fit, Non enim humana voluntate* (vt addit) *allata est aliquando Prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.* Similiter & Paulus Apostolus, *omnis scriptura diuinitus inspirata.* Quo fit vt veteres Patres Sacrorum scriptorum linguas & manus non aliud quam Spiritus sancti calamos fuisse testentur. In quorum proindè scriptis certam quandam eloquendi facultatem propriúmque texendi sermonis modum B. Augustinus agnoscit, vsqueadeò vt regi etiam hic eodem teste mentem suam plus vtique nobis, illi ipsi sentirent.

Sess. 4. *2. Petri. 1.* *2. Tim 3.* *Aug lib. 1. de cons. Euang c. vlt. Greg. praef. in Iob. Theod praef. in psal lib. 11. conf. c. 26. lib. 6. de cons. Euang. c 7.*

De Prædestinatione & Reprobatione.

ASSERTIO I.

Augustinus definit, quod Prædestinatio est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur quicunque liberantur. Quæ definitio valdè bona est, si intelligatur de prædestinatione hominum, quæ supponit seruitutem & peccatum & de certitudine ex præscientia non ex mera præordinatione.

De dono perseu c. 14.

CENSVRA.

Hic commentarius Massiliensium videtur renouare sententiam, qui Dei electionem ex meritorum esse volebant præscientia, quam B. Augustinus loco supradicto refellendam sibi proponit. Quare peruertit & supradictam Augustini definitionem. Constat enim ex antecedentibus ipsius verbis loqui eum non de conditionata præscientia, qualem in prædictis verbis Patres intelligunt, si videlicet acceptare gratiam & per-

feuerare voluerint, sed de præscientia eorum quæ ipse facturus est, quæ propterea se facturum præsciuit, quia facere sine conditione voluerit, sicuti absque conditione facturum se absolutè promisit, & propterea quicunque secundum æternam Dei prædestinationem de massa perditionis liberantur, ideò certissimè liberantur, quia gratiæ suæ beneficiis liberare illos Deus decreuerit, faciendo non solum vt possint si velint, sed faciendo etiam vt velint & faciant, idque perseueranter vsque in finem. Eiusmodi sunt enim promissiones Abrahæ & semini eius electisque noui testamenti filiis apud Moysen, Ieremiam, Ezechielem, atque alibi factæ, vt eruditè prosequitur B. Prosper lib. 4. de vocat. gen. c. 9.

Gen 22. Ier 31 Ezech. 36.

ASSERTIO II.

Deus post præuisum peccatum originale habuit voluntatem dandi Adamo & toti eius Posteritati sufficientia media contra peccata, & auxilia ad consequendam vitam æternam, ergo dat illis sufficiens auxilium vt possint reuerti.

CENSVRA.

Quamuis locutio de sufficienti auxilio tolerari & excusari aliquo sensu possit, quia videlicet nunquam Dei beneficia mundo defuerint, quibus si adulti bene vsi fuissent peruenire ad salutem potuissent, propriè tamen & exactè loquendo, quia (vt & ipsi fatentur) id solum sufficit præter quod aliud necessarium non est, rectius veriusque dicitur non fuisse toti Adæ posteritati sufficientia ad salutem auxilia data, imò ne Iudæis quidem sub veteri adhuc testamento constitutis: Non enim dicendum est legem eis ad iustitiam suffecisse, quam propter infirmitatem ac inutilitatem suam reprobatam fuisse Apostolus testatur, quâ tamen si bene vsi Iudæi fuissent

c 4 q. 3 in excerptis §. 1.

Hebr. 7.

fuissent ad salutem peruenire potuissent.

ASSERTIO III.

Tota scriptura plena est præceptis & exhortationibus, vt peccatores conuertantur ad Deum: Atqui Deus non pręcipit impossibilia, ego dat illis sufficiens auxilium vt possint conuerti.

CENSVRA.

Secus Tridentinum Concilium *Deus* inquit, *impossibilia non iubet, sed iubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis.* Sentit ergo ad Dei implenda mandata non habere semper omnes sufficiens auxilium, vt quisquis hoc sibi deesse senserit, petere admoneatur quod nondum accepit. Cui simile est & illud Prosperi, *ideò dari præceptum vt præcipientis quæratur auxilium.* Ex quo intelligi potest, vt nihil præcipi dicatur impossibile, satis esse vt in Dei virtute ac bonitate sufficiens sit paratum auxilium, quô impleri quod iubetur possit, etiamsi nullum adhuc eius habeatur beneficium quod dici sufficiens queat. Nam quantumcúmque in Dei hoc repositum potentia sit, & ex eius bonitate petentibus paratum, quandiù tamen donatum acceptúmque non est, dici nondum potest haberi.

Sess. 6. c. 11.

Epistola ad Demetr.

ASSERTIO IV.

Dices Deum quidem omnes vocare ad pœnitentiam, sed non secundum propositum, aut non illa vocatione, quæ est sine pœnitentia.

Respondeo, hoc videtur alienum à bonitate Dei quia non hoc esset seriò, sed delusoriè vocare, si vocaret aliquem non ex intentione vt conuertatur. Augustinus autem (vt in scholio additur) propositum Dei accipere videtur, vt idem sit quod illo modo quo nouit illum secuturum.

CENSVRA.

Nulla Dei vocatio delusoria est, neque enim alia fit vlla intentione ac fine quam vt conuertatur quisque aut conuerti possit. Non enim vocatur quisquam à Deo, nisi vt sic adiutus & commonitus conuerti possit ac debeat, & si vocanti non obtemperet, inexcusabilis habeatur. Seria ergo omnis Dei vocatio est. Docetur tamen ab Augustino iuxta doctrinam Apostolicam, quod non omnis Dei vocatio secundum æternæ sit prædestinationis propositum, quemadmodum clarissimè expressissiméque scribit lib. 1. retract. c. 23.

Non omnium inquit *qui vocantur vocatio est secundum propositum, sed tantum electorum, quia non omnes sic vocantur vt eis sit ad æternam salutem profutura vocatio. Multi enim vocati, pauci verò electi, & crediderunt Paulo qui præordinati erant ad vitam.* Commentarius autem ille de intellectu Augustini prorsus nec ipsi, nec Apostolo congruit. Non enim hoc est vocari secundum Diuinæ voluntatis propositum, sed secundum nudam præscientiam eámque conditionatam, quomodo etiam multi non electi vocantur, neque hoc tam est secundum Dei propositum vocari, quam hominis, quod præscit Deus.

Lib. 1 cōt. duas Epistolas Pelag. c. 9 de corr. & gratia c. 7. de prædest. sanct. c. 16.

ASSERTIO V.

Iubentur omnes baptizari, ergo Deus quantum in ipso est vult omnibus dare gratiam baptismi.

CENSVRA.

Argumentum nullius momenti, sicut enim non vult Deus dare omnibus gratiam suam voluntate beneplaciti; ita non vult omnes nec baptizari. De illa enim scriptum est voluntate. *Omnia quæcunque voluit fecit in cælo & in terra.* Non ergo aut baptisma aut gratiam dees-

Psalm. 134.

ſe cuiquam paſſus fuiſſet, ſi ea bona ſic omnibus voluiſſet. Baptizari autem vult omnes voluntate ſigni quæ in præcepto eſt, quod poſt promulgationem non obligat niſi adultos. Quod autem huius prædicationis miniſterium non omnibus populis ne noui quidem teſtamenti tempore ſemper adhiberi voluerit, patet ex actis vbi Paulus & Sylas vetantur à Spiritu Sancto verbum Dei in Aſia loqui, & cum tenarent ire in Bythiniam, non permiſit eos Spiritus IESV. Quomodo baptizari ergo tunc eos voluit, quibus ne predicari quidem permiſit?

Act. 16
Prosp Epiſtola ad Ruffin. & resp ad 4. obiect. Galliorum.

ASSERTIO VI.

Hunc locum Deus vult omnes homines ſaluos fieri, id eſt, vult omnes ſaluos fieri qui ſalui fiunt, non videtur exponere Auguſtinus ſecundum intentionem Apoſtoli, & ſex ampliuſque argumentis dicta interpretatio oppugnatur.

1. Tim 2.
Epiſtola 107 & de praedeſt. ſanct. c. 8.

CENSVRA.

Mirum cur, diſſimulatis aliis pluribus loci huius apud Auguſtinum interpretationibus, vna hæc potiſſimum accepta ſit, quæ tam operoſe oppugnaretur, niſi quia forte ad expugnandum viſa opportunior eſt, quâ euersâ, alteri quæ Maſſilienſibus potiſſimum placuit certior aditus muniretur, eâque deinde periculoſo dogmati fundamentum ſterneretur: Cum tamen illa ipſa Auguſtini interpretatio nec à ſcripturarum ſit conſuetudine aliena, nec ſenſui Apoſtolico male congruat. Cum enim pro omnium ſalute fundi orationem B. Paulus voluiſſet, quid inconueniens ſi hoc ideo faciendum ſubiunxit, quia Dei donum ſit hominum conuerſio, & nemo ſaluus fiat, niſi quem ille ſaluum gratię ſuæ propoſito fieri voluerit. Propterea enim pro infidelibus vt conuertantur orat Eccleſia quia fidem & pœnitentiam à Dei dono & gratia pendere non dubitat. Sed neque hanc expoſitionem (vt ſcholium adiectum

Ezech c 103 de cor. & gratia c 14. & 15. lib 2. de vocat gen. c. 25.

significat) vel D. ipse Augustinus vel Prosper tanquam minus consentaneam vsquam corrigit, tametsi B. Augustinus, vt paulo ante indicabamus, alias plures proponat, & Prosper sic alicubi locum tractet, vt ad omnes pertinere possit, sed quo ad generalem quandam Dei benignitatem, non autem specialem, vt loquitur, Dei misericordiam.

ASSERTIO VII.

Deus voluit dare Christum in redemptionem pro omnibus nullo excepto, ergo omnibus præparauit sufficientia remedia per Christum. Prob. conf. quia eatenus est Christus omnium Redemptor, quatenus per ipsum dantur omnibus sufficientia auxilia quibus resurgant à peccatis, si enim non darentur sufficientia, verus non esset eorum redemptor, quia neque quoad sufficientiam, neque quoad efficaciam.

CENSVRA.

Non dissimilis erat olim Massiliensium ratiocinatio, sed cui sic respondendum, Christus Redemptor est omnium quoad pretij sufficientiam, quia merito sanguinis eius omnes à peccatis liberari possent si crederent. Non est autem redemptor omnium secundum efficaciam, quia non omnibus per eum datur vt credant, vt enim infidelis credat præter prædicationis beneficium, necessarium est gratiæ specialis donum, quo fiat vt prędicationi consentiat.

ASSERTIO VIII.

Vt peccator possit conuerti non est necessarium vt recipiat vtrumque auxilium (præueniens scilicet & concomitans) in actu secundo, sed satis est vt accipiat auxilium præueniens in actu secundo, & tunc ve-

rè habet auxilium sufficiens ad actualem conuersionem.

CENSVRA.

Hæc assertio & scripturarum & D. Augustini de speciali Christi gratia doctrinam videtur euertere, quæ habet, cor lapideum per eam gratiam auferri, & carneum tribui, nec solam possibilitatem sed ipsam voluntatem operationemque conferri. Nam excitans illa gratia quæ in assertione per præueniens auxilium in actu secundo intelligitur, non aliud est, quam interior quædam Dei suasio, quæ vt vehementior sit, magisque quam exterior commoueat, & imperfecta quædam desideria seu velleitates excitare possit, cordis tamen conuersionem non operatur, quin consistere cum eâ gratiâ tota ipsius cordis durities rebellioque potest, suadet ergo tantum, non persuadet, adiuuatque, sed hactenus tantum vt benefacere quisque possit si velit, non autem vt absolutè velit ac bene operetur bonusque ex malo fiat. Non igitur specialis hæc Christi est gratia, cui proprium id esse euidentissimis verbis Augustinus scribit, vt non sit bonis malisque communis, sed bonos discernat à malis, atque vt alibi ait, à duro nullo corde respuatur, quoniam per eum ipsa cordis durities auferatur. In quâ fideliter agnoscendâ, quid a Pelagio idem olim postularit, operæ pretium fuerit ex eius hic verbis subiicere. *Quantum attinet*, inquit, *ad istam de Diuina gratia & adiutorio quæstionem, tria ista quæ Pelagius apertissimè distinxit, attendite, posse, velle, esse, id est, possibilitatem, voluntatem, actionem; si ergo consenserit nobis, non solam possibilitatem in homine, etiamsi nec velit nec agat benè, sed ipsam quoque voluntatem & actionem, id est, vt bene velimus & bene agamus, quæ non sunt in homine nisi quando vult, & benè agit. Si vt dixi, consenserit, etiam ipsam voluntatem, & actionem diuinitus adiuuari vt sine illo adiutorio nihil bene velimus & agamus, eamque etiam gratiam Dei per Iesum Christum D. N. in qua nos sua, non nostra iustitia iustos fa-*

De prædest. sanct. c. 5. ibid. c. 8.

De gratia Christi c. 47.

cit, vt ea sit vera nostra iustitia quæ nobis ab illo est, nihil de adiutorio gratiæ Dei, quantum arbitror inter nos controuersia relinquetur.

ASSERTIO IX.

Concomitans concursus specialis seu supernaturalis ita præparatus est peccatori, sicut concursus naturalis & generalis præparatus est potentiæ naturali, verbi gratia potentiæ videndi; & infra Deus non dat ipsa opera bona, nisi quatenus per gratiam præuenientem dat nobis auxilium sufficiens & paratus est dare concursum gratiæ concomitantis in actu secundo si velimus.

CENSVRA.

Hæc assertio specialem cooperantémque Christi gratiam quam nobis scriptura commendat, & de qua Augustinus disputat, obscurare conatur per concomitantem quendam concursum quem specialem seu super naturalem appellat generali & naturali similem, cum istud qualecúmq; concomitans auxiliũ bonam ipsam voluntatẽ operationémq; non tribuat, non magis quàm generalis ille concursus videre vel ambulare nos facit, nisi videre ipsi ex nobis ambulareque voluerimus. Deinde concomitans istud auxilium, etiam ante lapsum, primis fuit hominibus necessarium sine quo adeóque nec Angeli quidem sancti etiamsi vellent perseuerare possent. Vbi ergo illa est propria lapsorum gratia quam Paulus
Philip. 2. prædicat operantem in nobis velle & perficere? quam
Ezech. 36. Propheta commendat cor auferentem lapideum & carneum tribuentem, facientem vt faciamus & in præceptis diuinis ambulemus? Non ergo concursus ille diuinus ea Christi gratia est quam nobis Prophetica scripta promittunt atque Euangelica commendant. B. sanè Augustino nè per somnium quidem vnquam in mentem venit, Nec tam mentis inopem fuisse putamus Pe-

lagium, vt hoc diuini concursus concomitans auxilium ad bona opera omnia necessarium fuerit negaturus. Cæterum quod istud concomitans auxilium coloris causa velut speciale quiddam & supernaturale commendatur, frustra id ac superfluè fit, cum generalis ille diuinæ prouidentiæ omnia comprehendentis concursus ad supernaturales etiam virtutum effectus, nè in ijs producendis frustraneus sit efficacis voluntatis conatus, abundè sufficiat, per quem vt videre possumus & ambulare si volumus, cur non & credere benéque operari si velimus?

ASSERTIO X.

Augustinus vbicúmque dicit nos non tantum gratiâ egere quâ possimus, sed etiam quâ faciamus, intelligendus est de supradicto concomitante concursu, quod scilicet non possimus facere sine auxilio gratiæ concomitantis, alioqui dictum eius non esset vniuersaliter verum. Nam vt faciamus non requiritur efficax excitatio quę voluntatem infallibiliter determinet, qualis forte fuit in Paulo, Magdalena, alijsque nonnullis dum conuerterentur; sed sufficit multo minor, quæ plenissimam relinquat libertatem.

CENSVRA.

Ridiculum est B. Augustinum de hoc naturali seu vt ipsi appellant supernaturali concomitante auxilio interpretari velle, quo præstetur duntaxat nobis posse si velimus aut etiam velle si voluerimus, non autem præueniendo nos, operetur vt velimus & faciamus. Quasi in hac nostra infirmitate non vniuersaliter tam efficacē Dei gratiam postulet Augustinus, quæ humanam voluntatem infallibiliter determinet, quæque præponenda vt Domina sit, non autem libero arbitrio subijcienda quasi pedissequa, & subseruiens si velit. Plana quippe

Cap. 12. eſt eius doctrina lib. de corrept. & gratia vbi talem gratiam non paucis quibuſdam ſanctis vt Paulo, Magdalenæ, ſimilibúſque propriam, ſed omnibus omnino ſanctis ad piè viuendum facit neceſſariam, vt iſto ſcilicet modo humanæ voluntatis infirmitati, qua omnes laborant ſubueniretur, eámque à primi hominis gratia accuratè diſtinguens, non ſolum ei tribuit poſſe ſi velimus, ſed facere etiam vt velimus. Cæterum ſi ſancti illi quibus tam efficax tributa eſt gratia minore propter eà ſunt libertate conuerſi, ſanè minorē etiam conuerſionis ſuæ laudem apud Deum hominéſque merentur, quam alij multi, qui maiore ſunt voluntatis ſuæ libertate conuerſi, quo eodem argumento Pelagiani olim efficacis gratiæ doctrinâ merita noſtra prætendebant euerti.

Prosp. ad excerpta Genuenſium ad dub. 8.

ASSERTIO XI.

De dono perſeu. c. 14.

Quod dicit Auguſtinus, eis qui non ſunt à perditionis maſſa ſegregati non adhiberi dicta vel facta diuina per quæ poſſent credere ſi audirent ea vel viderent, cum grano ſalis accipiendum eſt, vt intelligantur non accipere in actu ſecundo illa auxilia cum quibus Deus nouerat eos de facto conuertendos, quod certiſſimum eſt de omnibus qui non conuertantur.

CENSVRA.

Rurſum hic Auguſtini peruertitur ſententia quaſi generaliter diceret vniuerſis qui à perditionis maſſâ non ſunt ſegregati dicta eiuſmodi vel facta non adhiberi, cum de quibuſdam ſe loqui tantum maniſeſtiſſimè ſignificet. Deinde quod pro grano ſalis adhibetur, magis inſipidam reddit Auguſtini ſententiam, & vt ex antedictis liquet prorſus non congruit eius propoſito.

ASSERTIO XII.

ASSERTIO XII.

Ad illud quod ex cap. 6. de prædest. Sanctorum obijcitur, vbi Augustinus docet hunc nolle credere, quia eius voluntas non præparatur à Domino quod tamen erat necessarium vt credere vellet: Respondetur valdè impropriè dici quod is cui sufficienter proposita est fides, ideò nolit credere quia eius voluntas non præparatur à Domino.

CENSVRA.

Nec hoc asserit Augustinus quod hîc ei imponitur, propterea videlicet quosdam non credere, quia non eis præparatur voluntas à Domino, sed aliud nihil colligi ex eius verbis potest, quam iis qui non credunt voluntatem à Domino non præparari. Idque iusto iudicio fieri, proprie si quidem ideo non credunt, quia credere nolunt: Qui tamen indubie crederent si & eis voluntas esset à Domino præparata. Quàm autem superior loquendi modus Augustino non congruat, liquet ex libro de dono perseu. cap. 22 vbi huiusmodi sermonem his verbis reijcit. *Nec illud est omnino dicendum qui in peccatorum dilectione remoramini, ideò necdum surrexistis quia necdum vos adiutorium gratiæ miserantis erexit* Nam vt idem alibi ait, *nullius culpæ humanæ in Deum reijcienda est causa.* *Lib. 2. de peccat mer. c. 17.*

ASSERTIO XIII.

Est quoddam perseuerantiæ donum consistens in quodam speciali auxilio & protectione, qua Deus ita protegit, & munit quosdam vt ferè indeclinabiliter & infallibiliter in gratia perseuerent vsque ad mortem, quod quibusdam conceditur, vt fortè Apostolis post acceptum S. Spiritum & (vt in scholio additur) ijs qui

dicuntur confirmati in gratia. Aliud est perseuerantiæ donum quod consistit in quodam auxilio & protectione qua Deus ita adest vt possint in gratia perseuerare si velint, & hoc donum est necessarium ad salutem, & datur omnibus iustis immediatè in actu primo.

CENSVRA.

Hanc duplicis doni perseuerantiæ in hominibus lapsis distinctionem vnius quo perseuerari possit etiamsi non perseueretur, alterius quo in finem vsque actu perseueretur, nec scriptura, nec Augustinus agnoscit, sed vnum illud duntaxat quo perseuerandi possibilitas cum ipso sit perseuerandi actu coniuncta. Etenim inter perseuerantiæ donum primis hominibus tributum, & id quod nunc infirmis datur, hoc facit Augustinus discrimen quod illis datum sit auxilium sine quo perseuerare etiamsi vellent non possent, nunc verò tale detur, quo
Sess. 6 c. 13. fiat vt perseuerent, sed neque Tridentinum Concilium vbi de hoc argumento ex professo agit (quanquam diuersum in scholio significetur) alterius generis perseuerantiam agnoscit, dum perseuerantiæ donum absoluta certitudine quenquam sibi polliceri vetat, cum tamen iustus quilibet absolute certus sit adfuturum sibi Deum vt perseuerare possit si velit. Cæterum nec scripturæ, nec D. Augustini doctrinæ consentaneū est, quod hic aliqui statuantur in gratia confirmati, & mutabilitatis periculo minimè obnoxij, quasi quibus præsens gratia ad perseuerandum sufficiat. Cum ad omnes pertineat il-
1. Cor. 10. lud, *Qui stat videat ne cadat: vigilate & orate ne intretis in*
Mat. 26. *tentationem*, omnésque propter suam infirmitatem specialibus atque assiduis gratiæ auxilijs necesse sit & regi & protegi. Non tamen negauerimus eos qui aduersus tentationes perstant inuicti ad id gratia Dei corroborari, & confirmari, aliósque esse alijs firmiores, iuxta
Rom. 15. quod Apostolus ait, *Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere*, quam quisque gratiæ firmitatem pete-

re frequenter quantumlibet iustus debet, cum Propheta dicens *Spiritu principali confirma me*, vt à quo confirmari potius quotidiè, quam semel confirmati censeri debemus, ob hoc quod nostræ confirmationis gratiam non tam habeamus in nobis permanentem, quam per quotidianum Dei auxilium accipiamus desuper illabentem. *Psalm. 50.*

ASSERTIO XIV.

Indurati & excæcati habent sufficiens auxilium ex parte Dei vt conuertantur:& infra,omnes infideles semper & vbique habent sufficiens auxilium ad salutem ex parte Dei.

CENSVRA.

Mirum est istud non de infidelibus modo, sed de induratis etiam & excæcatis dici, cum hæc ipsa obduratio, atque excæcatio à superni auxilij & diuinæ lucis interclusione desertionéque descendat, quomodo id ergo auxilium haberi ab istis sufficiens potest? At verò cum certum sit non præstari à Deo eiusmodi hominibus gratiam eam quæ cor lapideum, & cæcitatem auferat, manifestum est eos non habere sufficiens auxilium vt conuertantur, cum sine iam dicta gratia nullum eis auxilium sufficiat, siue illa exterior sit etiam cum miraculis prædicatio, siue interior per Spiritum timoris concussio aut velleitatis etiam cuiusdam inspiratio;vnde Ecclesia non solum pro incredulis omnibus orat, vt credant, fideique illis Deus ostium aperiat, verum etiam vt rebelles eorum ad se compellat propitius voluntates. Quid autem orando petit nisi auxilium quod sufficienter non habetur (si quidem insufficientiæ & indigentiæ argumentum oratio est) nisi fortè vt facilius fiat, quomodo elabi olim Pelagius conatus est. *In secreta Domin. 4. post Pentecost.*

ASSERTIO XV.

Omnia loca ſcripturæ ſacræ, quę ſignificant, eſſe impoſſibile quoſdam conuerti, intelligenda ſunt, vt impoſſibile accipiatur pro eo quod eſt valdè difficile.

CENSVRA.

Certum eſt locis quibuſdam non difficultatem, ſed impoſſibilitatem ſignificari, ſed reſpiciendo ad ſolas na-
Hier. 13. turę vires; vt, *ſi poteſt Aethiops mutare pellem ſuam, ſic vos poteritis benè facere cum didiceritis malum*, &c, *non poterat mu-*
Sap 12. *tari naturalis malitia eorum*, &c, *nemo poteſt corrigere quem*
Eccleſ. 7. *Deus deſpexerit*, &c, *non poterant credere*, &c, *ſine me nihil pote-*
Ioan 12. *ſtis facere*, &c, *quod impoſſibile erat legi*, &c. Vbi ſi impoſſibile
Ioan. 15. idem eſt, quod difficile, ſequitur quod ex lege quidem
Rom 8. potuerit eſſe iuſtitia, & ſine Chriſto, ſed eius obtinen-
Aug. Epiſt. 106. fol. 132 dæ facilitas per Chriſtum ex gratia, quomodo olim ſcripturas eiuſmodi eludere Pelagius ſolebat.

ASSERTIO XVI.

Paruuli ex parte Dei habent remedium ſufficiens contra peccatum, præſertim in noua lege. Nam Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, & pro omnibus inſtituit ſacramentum in remedium peccatorum, nemine excepto. Atque id *(quod in ſcholio additur)* ex Epiſtola B. Cypria. 59. ſatis aperte colligitur.

CENSVRA.

Ex eo quod Chriſtus pro omnibus eſt paruulis mortuus, & baptiſmum inſtituit, non rectè colligitur ſufficiens eos contra peccatum habere remedium. Vt enim
Ad 9. cap. Gallorum. dicit Proſper, *non ſufficit hominum redemptioni crucifixum eſſe Dominum Chriſtum, niſi commoriantur, & conſepeliantur ei in*

baptiſmo. Et quanquam dici poſſit ſufficiens pro paruulis inſtitutum remedium, dici tamen non poteſt, id eos habuiſſe, quod nec in ſua, nec in ſuorum habuerunt poteſtate. Ad Cyprianum verò quod attinet, non modo non ſatis apertè, ſed ne tenuiter quidem, colligi ex eo contrarium poteſt.

ASSERTIO XVII.

Quod applicatio talis remedij (Baptiſmi videlicet) his vel illis ob aliqua impedimenta occurrentia fiat impoſſibilis, non eſt Deo imputandum, quia non ordinat, vt non poſſit applicari, vel vt talia impedimenta occurrant, ſed tantum permittit ſecundum communem curſum rerum, ſicut permittit peccata.

CENSVRA.

Satis manifeſtum eſt quorundam paruulorum baptiſma mortis celeritate impediri; nec dubium videtur, quin mors talis Deo ſit imputanda. De quo generaliter ſcriptum eſt, quod vita & mors à Deo ſint; quod mortificat & viuificat; quod ſine eius voluntate nec pilus de capite, nec folium de arbore defluit, nec in terram paſſerculus cadit, quanto minus anima rationalis? Id quod tunc apparet clarius, quando talis mors nullo hominum procurante, ſed per naturales accidit cauſas, (vel vt ſaxo deſuper cadente, aut lupo rapiente) quas Deus ordinat, ſuaque prouidentia regit. Vnde perſpicitur tale ſalutis impedimentum Dei iudicio veriſſimè imputari. Ideoque B. Auguſtinus, *Cum paruulorum*, inquit, *alij baptizati, alij non baptizati vitæ huius terminum finiunt, ſatis indicant miſericordiam & iudicium*; miſericordiam quidem gratuitam, iudicium debitum. Et rurſus, *vtriſque inquit noſtrum profundum ſit, cur, & in maioribus, & in minoribus, Deus velit alteri, & nolit alteri ſubuenire.* Et alibi, *cur prouidentia Dei, cui noſtri capilli numerati ſunt, ſine*

Ecleſ 11. *1 Reg 2.* *Math. 10.* *De prædeſt. ſanct. c. 14.* *lib. 4. contr. Iul. c. 8.* *Epiſtola 105.*

cuius voluntate non cadit passer in terram, quæ nec fato premitur, nec fortuitis casibus impeditur, nec vlla iniquitate corrumpitur, vt renascantur ad hæreditatem cælestem, non consulit omnibus paruulis filiorum suorum, & nonnullis consulit etiam paruulis impiorum? Et infra: *Nimiæ vanitatis & cæcitatis sunt, si etiam ijs consideratis nondum dignantur exclamare nobiscum: O altitudo diuitiarum, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius!* Quo pertinet & illud Prosperi. *Iusta & omnipotens prouidentia Dei sic indesinenter vniuersa diiudicat, vt nemo in hunc mundum veniat, nemo ex hoc mundo discedat, nisi eo ortu atque discessu, quem rerum arbiter secundum altissimam scientiam sapientiamque suam discernit, sicut scriptum est in lib. Iob. Quis ignorat, quod omnia hæc manus Domini fecerit, in cuius manu anima omnis viuentis & spiritus vniuersæ carnis hominis? non debent itaque mortes paruulorum ante baptisma naturali rerum cursui*, aut *parentum negligentiæ sic tribui, vt nihil ibi superna Dei agant iudicia, ne res humanas in paruulis, non diuina prouidentia, sed fortuitis agi casibus* (vt inquit Augustinus) *opinemur.* Vnde satis intelligitur argumentum B. Augustini & Prosperi, ex paruulorum causa ductum, solutum nondum esse, sed inuictum permanere. Et hæc quidem paulo diligentius tractanda putauimus, quod errorem redolere videantur circa diuinam rerum in particulari prouidentiam, quando & alibi ita prouideri solum à Deo rebus vniuersis volunt, vt eas naturalibus quidem facultatibus potentiisque instruxerit, per quas congruentes naturæ suæ motus, actiones, & opera producere, & ad destinatos sibi fines peruenire possent, quibus ipse quidem generali concursu adsit, & cooperetur, ea tamen non item singulatim præordinarit, atque decreuerit, sed rem quamque sibi permittens, exire tantum in actus motusque permittat, naturæ cuique suæ, prout res occasio, tempusque tulerit, consentaneos: Alioquin enim rerum contingentiæ non parum detrahendum, immò verò nimis esse Deo indignum, si hæc omnia efficaciter ab eo præordinata dicantur, cum frequenter indifferens sit ad Dei

Lib. 1. de vocat. gen. c. 12.

Iob. 12.

De dono perseu. c. 12.

Ad 1. 2. 3. art. 2 propos. 2.

honorem, mundi perfectionem, hominum vtilitatem, num hoc an alio modo fiant. Quin & boum, culicum, guttarúmque numerũ præuisum à Deo agnoscunt, prouidentia tamen eius dispositum ac præordinatum negant, quia videliter valdè Deo videatur indignum, eius prouidentiam ad has etiam minutias velle deducere. Quod sane ab absurdo petitum argumentum Gentiles olim contra Dei prouidentiam particularem vsurpare solitos ex veteribus constat. Et si quid valere putetur, tum sic ad istam arctamur sententiam, vt quod pluribus, sanioribúsque auctoribus de prouidentia visum est, tenere non liceat, ne quid scilicet indignum Deo adscribatur. Nam neque D. Thomas, si attentè legatur, à communi illa sententia discessisse comperietur. *1. Part. q. 23. art. 7. videatur idem q. 19. art. 8.*

ASSERTIO XVIII.

Omnes infideles semper, & vbique habent sufficiens auxilium ex parte Dei, seu in actu primo. Si enim facerent quod in ipsis est, & quantum possent secundum præsentem dispositionem naturalem, vel supernaturalem quam habent, Deus illuminaret eos, vt credere possent vel conuerti.

CENSVRA.

De sufficienti auxilio satis supérque paulo ante diximus. Ad rationem verò subiunctam quod attinet, respondemus; quod quantumuis infideles faciant, quicquid ex naturali sola dispositione possunt, (nam supernaturalem cur hic addendam putauerint non videmus) nihil adhuc faciunt, quod ad æternæ salutis causam pertineat, quoniam Christus suæ gratiæ necessitatem commendans, sine me, inquit, nihil potestis facere, quod ad veram scilicet iustitiam, & æternam beatitudinem prosit. Quanquam enim qualiscúmque eiusmodi ex naturali dispositione infidelium conatus aut innocen-

tia, minor sit gratiæ suscipiendæ indispositio, nulla eius tamen Deo conferendæ prouocatio, vel causa existit: quod vel inde apparet, quia sæpissimè non modo Deum non quærentibus, sed & auersis, inimicis, rebellibus, nullis eorum præcedentibus bonis eiusmodi studijs, atque conatibus, per Christum donetur, aliis præteritis, in quibus maior etiam naturalis eiusmodi innocentia, & quasi iustitia quædam eluxerit, sane diuersa sententia non satis recedere videtur ab illo toties damnato, dogmate Dei gratiam secundum merita nostra dari.

ASSERTIO XIX.

Qui inuincibiliter ignorat fidem, tenetur ad præcepta naturalia, id est, ad Decalogum, ergo habet auxilium morale sufficiens ad illa explenda, quia Deus neminem obligat ad impossibile; alioquin videtur accedere ad sententiam hæreticorum, qui dicunt, per peccatum originale amissum liberum arbitrium ad bonum.

CENSVRA.

Obseruatio Decalogi quin sit infidelibus possibilis non est dubitandum, sed sic possunt implere salubriter Deo iuuante, vt & credere Deo illuminante. Nec verò hinc sequitur ad benè faciendum liberum esse amissum arbitrium, quandoquidem adiuuante & illuminante Deo nemo nisi per liberum arbitrium, bene operatur. Mansit ergo liberum arbitrium, & ad bonum, & ad malum, sed ad malefaciendum sibi ex se sufficit, ad benefaciendum verò necesse est eius gratiâ adiuuetur, qui dicit, *Sine me nihil potestis facere.*

ASSERTIO XX.

Sententia, quæ dicit eos qui saluantur, non efficaciter electos ad gloriam, ante præuisionem bonorum operum

operum, vel applicationis meriti contra peccatum, videtur maximè probabilis. Tenent autem hanc sententiam omnes Patres Græci, adeo' vt communiter dicatur sententia Græcorum. Et in scholio. Quanquam diuersa sententia Augustino tribuatur, non puto tamen esse Augustini. Nam vbi de hac re loquitur, non exprimit vtrum loquatur de immediata electione ad gloriam, an de mediata quæ est ad gratiam. Item, an loquatur de electione absoluta & efficaci; an de conditionata, id est, si gratiæ fuerint cooperati, quomodo intelligendas esse promissiones diuinas docet Tridentinum Concilium sess. 6. Quod si tamen contraria sententia esset D. Augustini, non admodum referret.

CENSVRA.

Satis palam est, non aliam Augustinum electionem agnoscere, quam absolutam & efficacem, non quæ liberi arbitrij cooperationem excludat, sed quæ, naturali etiam seruata libertate, vt cooperemur, efficiat. Neq; verò Tridentinum vsquam Concilium conditionatam esse docet promissionem, Faciam vt in præceptis meis ambuletis, & mandata mea custodiatis & operemini, aut alias similes. De dissidio verò, quod hic inter Græcos Latinósque significatur, deque B. Augustini in hoc argumento auctoritate, in præfatione abunde dictũ est.

ASSERTIO XXI.

Deinde probatur alijs pluribus testimonijs, Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam, ergo corona potest amitti. Cui respondet Augustinus c. 13. de corr. & gratia, scripturam ita loqui non quod corona possit amitti, sed vt homines stent in timore. Apoc. 3.

CENSVRA.

Apparet hunc Augustini locum, quod nimis hic frequenter contigit, ex aëre magis, quam ex ipsa loci inspectione citari. Tantum enim abest vt Augustinus ibi

dicat, coronam amitti non posse, vt significet etiam quosdam amittere. *Si enim alius* inquit *non est accepturus, nisi iste perdiderit, certus est numerus electorum, qui alterius videlicet substitutione semper compleri debeat.* Scripturam ergo eam intelligit ibi Augustinus de non perseueraturo, cui secundum præsentem iustitiam quidem corona sit debita, sed quam defectione iustitiæ perdere mereatur, quam proinde, vt electorum numerus constet, alteri sit necesse donari. Addit tamen ibidem Augustinus, quod quoties eiusmodi scripturæ etiam perseueraturis accommodantur, non id fiat prædestinationis ac perseuerantiæ velut suspenso incerto, sed quia sic eos in timore ac solicitudine contineri expediat. Nam quanquam futurum non sit vnquam, vt prædestinati finaliter excidant, nec perseuerent, naturæ tamen ac voluntatis mutabilitate (quæ nunquam hic ab eis aufertur) excidere semper & non perseuerare possent. Ad huius ergo instabilitatis suæ considerationem scripturis istis reuocari, vt periculi memores, eo studiosius aduigilent, & viribus suis diffisi, sub Dei se protectione arctius contineant, quando hac ipsa timoris sollicitudine prædestinationis in eis compleatur effectus; Cadere ergo semper atque excidere à corona etiam electi possunt, sed adest eis in tentationibus potentissima Dei manus, vt etiam in casum proni, lapsantésque interdum & humana fragilitate iam ruituri, mox erigantur, & confirmentur, fiatque miro quodam modo, vt semper & labi & excidere possint, Deo tamen inter media eos pericula gubernante, ac protegente, nec labantur, nec excidant, sed inuictissimi, insuperabilésque perseuerent.

ASSERTIO XXII.

In statu innocentiæ sufficiebat homini ad salutem gratia, qua poterat perseuerare si vellet, ergo & nunc.

CENSVRA.

Hæc sententia, quæ habet, sufficere nunc iustis ad

perseuerandum eam gratiam, qualis fuit primis parentibus data, & Massiliensium olim fuit, & directe ac ex professo B. Augustini doctrinæ repugnat cap. 12. de corr. & gratia, & Ecclesiæ orationes euertit..

ASSERTIO XXIII.

Si electio est ad certum gloriæ gradum, igitur omnia opera iustorum debent absoluta Dei voluntate esse prçordinata, nec poterunt aliter, nec aliud operari, quam sit à Deo præordinatũ, quod est contra libertatẽ.

CENSVRA.

Si ex absoluta Dei voluntate, qua quosdam elegit, quos faceret in finem vsque perseuerantes, omniáque media ad salutem eorum præordinauit, sequitur non posse hominem aliud bonum vel aliter (quod haud dubiè contra libertatem est & Catholicam fidem) operari, ergo B. Augustini doctrina non debuit à Celestino Pontifice, nec sic quidem laudari, tanquam quæ nihil contra fidem haberet, (quomodo tamen ab eo laudatam ipsi agnoscunt) sed magis vt periculosa, & perniciosa damnari: si quidem manifestè docet actualem in finem vsque perseuerantiam, ita ex Dei esse electióne, vt eam Christo donante, nemo dicere audeat, forsitan non perseuerabit. Vt interim dissimulemus, quod hac eleganti ratiocinatione Deo quoque ipsi libertas sua detrahatur. Ipse enim absoluta voluntate omnia prçordinauit ad mundi perfectionẽ pertinentia ergo sibi ipsi necessitatem iniecit, nec aliud, aut aliter facere potuit. Quare talis ratiocinatio, non modo vt improbabilis, verum etiam vt sanæ doctrinæ præiudicans, & aduersa, plane est fugienda. *Epistola ad Gallię Episcopos de cor & gratia c. 2.*

ASSERTIO XXIV.

Martyria & afflictiones sanctorum, quas patiuntur ab impijs, sunt excellentissima media salutis ipsorum, ergo etiam hæc ante omnem præuisionem erant præor-

dinata, quod est falsũ, quia Deus non est auctor peccati.

CENSVRA.

Hæc si vera sunt, non potuit ergo Deus absoluta voluntate nec Christi præordinare mortem atque martyrium, nisi peccati etiam crucifigentium auctor cogitetur. Atqui docet scriptura Christi mortem absolute fuisse à Patre decretam, iuxta illud *conuenerunt facere quæ manus tua, & concilium decreuerunt fieri* Et alibi, *Propter scelus populi mei percussi eum.* Quod autem fecit ipse, hoc facere ante disposuit, vitare ergo iuxta hanc ratiocinationem non possumus; quin peccati authorem fateri Deum debeamus. De Sanctorum porrò martyrijs scriptum est. vobis datum est pro Christo, non tantum, vt in eum credatis, sed etiam vt pro eo patiamini; Dei ergo donum Martyrium est, & quidem vt Cyprianus loquitur, *de diuina dignatione descendens.*

Act. 4. *Isa. 53.* *Philip 1.* *lib. de mortal & lib. 4 Epistola 6.*

ASSERTIO XXV.

Ezech. 36.

Ad illud Ezechielis, faciam vt in præceptis meis ambuletis, &c. Dico ibi significari, Deum daturum abundantiorem gratiam in noua lege quam in veteri, qua fiet, vt re ipsa plures ambulent in lege Dei, quam in lege veteri. Non ergo illud, faciam vt ambuletis, significat illum prouidentiæ modum per quem omnes infallibiliter seruarent præceptum Dei.

CENSVRA.

Vide Augustinum lib. de Prædest sanct. c. 11.

Hic Commentarius intentioni Prophetæ prorsus non congruit; non enim abundantiorem gratiam parciori opponit, sed vitam sanctam, sceleratæ; & cor carneum, lapideo; planéque significat, per noui testamenti gratiam Deum esse bonos homines effecturum, quos vetus testamentum, propter sui insufficientiam (vt intelligi potest ex Epistola ad Hebræos c. 8.) relinquebat iniquos.

ASSERTIO XXVI.

Non est voluntas absoluta Patris, vt omnes quos ipse dat filio absolute saluentur, vt patet Ioan. 17. vbi dicit, quod ex illis quos dedit ei Pater perierit filius perditionis, qui seipsum perdere voluit; Sed voluntas Patris est, vt omnes habeant sufficientia auxilia, & non stet per ipsum quo minus saluentur.

CENSVRA.

Si hic est scripturæ sensus; ergo vniuersi homines, adeoque & reprobi omnes Christo donati sunt, quod falsum esse constat ex Ioan. cap. 17. vbi dicitur. *Non pro mundo rogo, sed pro iis quos dedisti mihi*; vel sanè qui dati sunt Christo præ iis qui dati non sunt, peculiare nihil habebunt, omnes enim habent sufficientia eiusmodi quæ putantur auxilia, & non stat per Deum quo minus saluentur. Cæterum quod absoluta sit Patris voluntas, vt omnes Christo dati saluentur, docet B. Augustinus lib. de Prędest. Sanctorum c. 16. & lib. de corr. & gra. c. 14. vbi inter cætera his vtitur verbis, *Deo volenti saluum facere, nullum hominis resistit arbitrium.*

ASSERTIO XXVII.

Hæc sententia Apostoli, omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti, loquitur in genere de omnibus diligentibus Deum, non autem tantum de illis qui erant prædestinati.

CENSVRA.

Huic intelligentiæ, non solum B. Augustinus, sed ipsa quoque Apostoli verba manifeste repugnant, quibus ait, *omnia in bonum cooperari*. Certum est autem reprobis temporaliter Deum diligentibus posteaque cadentibus, tentationes non cooperari in bonum, sed in magnum malum, æternumque exitium. *Lib. 5. contr. Iulia. c. 3. & alibi.*

ASSERTIO XXVIII.

Rom 9. In his verbis, Iacob dilexi, Esau autem odio habui, per dilectionem non significatur efficax ordinatio ad gloriam, sed ad maiora dona gratiæ, quæ non erant ex præuisis meritis. Quia enim ex Iacob nasciturus erat Christus, voluit illi Deus, & eius posteritati maxima dilectionis signa ostendere, quæ non ostendit fratri eius Esau, ita vt comparatione Iacob & populi Israelitici Esau & Idumæi possint videri odio habiti.

CENSVRA.

Commentarius iste prorsus ad Apostoli institutum non pertinet, & ab Augustino aliorumque veterum interpretatione est alienus. Mirum est autem excogitandis huiusmodi commentariis vano se homines labore torquere, & ob quid aliud, nisi quia *saluberrimæ veritatis*, vt Augustini verbis vtamur, *retia metuant*. Aug. Epistola 105.

ASSERTIO XXIX.

Si Deus præuiso originali peccato, absoluta voluntate constituit hunc hominem excludere à regno, vel admittere ad regnum ante omnem operum præuisionem, ergo nullis operibus bonis vel malis poterit auerti quod decretum est. Nam hæc suppositio diuinæ voluntatis facta est independenter à libertate humana, ergo absolute necessarium est hominem damnari, posito quod Deus illum reprobauerit, & speciali prouidentia procurari debebit, vt in peccatis moriatur.

CENSVRA.

Hæc ratiocinatio si conuincit, ex eadem colligere licebit paruulos ante regenerationem morituros, absoluta necessitate damnari. Facta enim eorum reprobatio est independenter ab illorum voluntate propter solum originale peccatum. Aut sanè dicendum erat eos non reprobari, quod est B. Augustini adeoque & scripturæ

ſacræ doctrinam euertere. Nec verò quia tales paruulos Deus à regno ſuo decreuit excludere, idcirco medium eis ad damnationem procurare debet, hoc enim aliunde poſitum vidit, quia per vnum hominem peccatum intrauit in mundum. *Rom. 5.*

ASSERTIO XXX.

Numerus prædeſtinatorum non eſt certus ex præordinatione quę antecedit omnem præſcientiam operum.

CENSVRA.

Euidens eſt Auguſtini doctrina eaque Apoſtolicæ perquàm conſentanea, certum eſſe apud Deum prædeſtinatorum numerum, non ex antecedente operum præſcientia, ſed ex abſoluta & efficaci præordinatione, vbi ſi præſcientiam (vt in ſcholio ſignificatur) conditionatam intelligat, vt ex ea tota pendere prædeſtinatio putetur, iam nec ſecundum præſcientiam quidem certus erit Deo electorum numerus, ſi quidem conditionata præſcientia exempli gratia, ſi Dei gratiam acceptare homo voluerit, ſimpliciter præſcientia non eſt, vt quam habere quilibet etiam noſtrum poſſit. Vbi ſi quis dicat conditionis euentum ſimpliciter Deo præcognitum eſſe, rectè id quidem, ſed non hæc iam conditionata, ſed abſoluta præſcientia eſt, ex qua haud dubiè certus apud Deum eſt numerus, ſed ideò ex præſcientia, quia ex prę-ordinatione. Neq; enim ideò certum Deus electorum voluit numerum, quia talem præſciuit, ſed ideò præſciuit, quia voluit, atque præordinauit, vt ſalutem eorum, ita & omnem ſalutis modum ac ordinem.

ASSERTIO XXXI.

Quæ totius materiæ concluſio dicitur.

Hæc Sententia de prædeſtinatione & reprobatione maximè conſentanea eſt diuinæ bonitati, ſcripturarum auctoritati, Patrum teſtimonijs, & naturalis rationis

æquitati, in nulla re omnino Pelagio fauens, & quam longissimè à sententia Lutheri & Caluini, & reliquorum hæreticorum nostrę tempestatis recedens, à quorum sententia & argumentis difficile est alteram sententiam vindicare.

CENSVRA.

Immò vero iustius fortasse alius quispiam dixerit, Sententia hæc diuinam bonitatem obscurat; iustitiam eneruat; scripturis illudit; Patrum testimonia in sensus alienos detorquet; humanæ rationis corruptioni applaudit; humilitatis fundamentum euertit; precandi necessitatem non magnam relinquit; propriarum virium fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod præcipuum est homini donat, quod minus Deo; gratiam Dei libero arbitrio subijcit, ac eius pedissequam facit; in summa à Pelagio non satis procul abscedit. Lutheri vero, Caluini, & reliquorum nostræ tempestatis hæreticorum sententiam, dum ab ea videri vult quam longissimè recedere, potentiúsque debellare, magis etiam imprudens stabilit atque confirmat. Nam si non possumus, vel (vt ad mitigandam inuidiam dicitur) difficile est ab eorum sensis & argumentis B. Augustini doctrinam vindicare, quis non videat, quanti iam ponderis & auctoritatis accessione hæreticorum sententia roboretur.

De mandato DD. Decani & reliquorum Magistrorum S. Theologiæ Facultatis Vniuersitatis Louaniensis subscripsit.

Andreas Sassenus dictæ S. Th. Facultatis Bedellus, ac Notarius publicus.

CENSVRA DVACENSIS.

ASSERTIONVM QVARVNDAM CENSRA, Super quibus Reuerendißimi in Christo Patres ac Domini, illustrißimus Dominus de Barlemont Cameracensis, & Dominus Ioannes Hanchinus Mechliniensis Archiepiscopi, nec non Dominus Guillelmus Damasi Lindanus Gandensis Episcopus, Sacræ Theologiæ Facultatis Duacensis examen, discußionem, & Sententiam petiuerunt, per eandem Sacræ Theologiæ Facultatem Vniuersitatis Duacensis.

ET PRIMVM DE SCRIPTVRA SACRA.

ASSERTIO PRIMA.

Vt aliquid sit Sacra Scriptura non est necessarium singula eius verba inspirata esse à Spiritu Sancto.

CENSVRA.

ASSERTIO temeraria, & ex qua incomparabilis illa dignitas & maiestas, quam in Scriptura Sacra propter authorem Spiritum Sanctum semper & agnouerunt, & religiose reueriti fuerunt Ecclesiæ Doctores, multum minui vi-

2. Th. 3. a Chrysost. hom. 49. in Ioan. b Aug. Ps. 59. c Chris. 26. in gen d Aug. lib. de Ciuit c. 3. e Id in Psal 44 Theod. praef in Psal. f Lib 2. cōt. Her. c. 47. g praef in mor. c. 1.

detur. Testantur enim illi & docent scripturam, non modo (quod diserte ab Apostolo dictum est) *diuinitus inspiratam*: sed & à Spiritu Sancto[a] *prolatam*, [b] *dictatam*, [c] *compositam & à Christo*[d] *conditam* esse, eiusque[e] Scriptores fuisse velut calamos, quibus Spiritus Sanctus, tanquam primarius author & scriptor, ad eam nobis tradendam vteretur, iuxta illud lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. Vnde Sanctus[f] Ireneus scripturas perfectas esse pronunciat, propterea quod à Verbo Dei, & à Spiritu Sancto eius sint dictæ. Et Beatus[g] Gregorius de authore libri Iob dicit, & scribit in hunc modum: *Sed quis hæc scripserit valde superuacue quæritur, cum tamen author libri Spiritus Sanctus fideliter credatur. Ipse igitur hæc scripsit, qui hæc scribenda dictauit; Ille scripsit, qui & illius operis inspirator extitit, & per scribentis vocem imitanda ad nos eius facta transmisit.* Deinde rem hanc similitudine declarat: *Si magni cuiusdam viri epistolis susceptis legeremus verba, eaque quo calamo scripta fuissent quæreremus, ridiculum profecto esset, si non Epistolarum, & authorem scire, sensúmque cognoscere, sed quali calamo earum verba impressa fuerint indagare studeremus. Cum ergo rem cognoscimus, eiusque rei Spiritum Sanctum authorem tenemus, quando Scriptorem quærimus, quid aliud agimus nisi legentes litteras de calamo perscrutari?* Sic Gregorius. Iam vero id quod dictatur, id non quomodocunque, sed verbatim excipiendum scribenti suggeritur. Ob[h] quam causam, nec verbum, nec syllabam, nec apicem in scripturis otiosum aut superfluum inueniri, frequenter & grauiter Patres testantur. Hinc & in singulis etiam scripturarum verbis excutiendis, diligenter & religiose inueniuntur occupati, vt mysteria inde aliqua eruãt sublimi Spiritus Sãcti magisterio non indigna vnde huiusmodi apud eos leguntur Sententiæ, nec[i] syllabam nec apicem esse in litteris sacris, in cuius profundo non sit grandis quispiam Thesaurus; Intolerandam prorsus & grandem[k] blasphemiam esse, si quis vel verbum afferat in scriptura inueniri otiosum; Singulos[l] sermones, syllabas, apices puncta in diuinis

h Bas. hom. 7. Hexam. Chrys. hom 8. 28 & 42. in gen. de verbis Isvidi dominum. hom. 31. in Epist. ad Rom. hom. 49. in Ioan. & in illud luca 2. inuenerunt mariam & Ioseph. item Alex. Epist.

scripturis plena esse sensibus; deniq; singula verba scripturarum, singula [m] esse Sacramenta. Ab illis porro minime discrepant hodierni Doctores, inter quos R. P. Gregorius à Valentia Societatis nominis Iesu Theologus, in sua analysi fidei catholicæ [n] testatur nihil omnino in scripturis esse quod peculiari Spiritus Sancti instinctu scriptum non sit, idque patere ex cōmuni etiam sensu fidelium. Et paulo post, [o] *Dubium esse non debet*, inquit, *quin omnes & singulæ Scripturarum particulæ sint à Spiritu Sancto dictatæ & exaratæ.* Et R. P. Franciscus Costerus controuersiarum capite primo, eiusdem Societatis Theologus in Enchiridio controuersiarum: *Sacræ litteræ dictatæ à Spiritu Sancto nec iota vnum, vel vnum apicem habent, cui non insit suum pondus & efficacitas.*

ASSERTIO II.

Non est necessarium, vt singulæ veritates & sententiæ sint immediate à Spiritu sancto ipsi scriptori inspiratæ.

CENSVRA.

Cum Scriptura Sacra sit Dei verbum, tanquam ore Dei prolatum, & Spiritu Sancto dictatum, sitque eadem partium singularum, quæ totius ratio, dubitari non debet, quin singulæ veritates & sententiæ in ea contentæ, sint à Spiritu Sancto immediate profectæ, & Scriptoribus inspiratę: (non illæ tantum quæ à [a] Prophetis & Apostolis, verum etiam quæ ab aliis Scriptoribus Sacris editæ sunt. Sicut enim Prophetis & Apostolis, vel per eos locutus est Dominus; ita generatim testatur [b] Augustinus Sacræ scripturæ Authoribus, vel per eos Deum locutum esse, [c] quodque nihil aliud intueri oportet in Scripturis Diuinis nisi quod per homines dixerit Dei Spiritus, sed & alibi venerabilem stilum Spiritus Sancti vocat Scripturam sacrā, dicitque [d] sacris scriptoribus *datam sic eloquendi facultatem & illum texendi sermonis*

i Remigius Ps 95 Procop. in Genes. k Damasc lib. 4. ort. fid. c 26 videatur quoque inter modernos fran. Turrianus Theologus Societatis N. Iesu. lib. 4. contra Magdeburgenses cap. 15. & in explic. lib. 5. constitutionum Apostolicarum, c. 15. i Chrysost. hom. 18. & 21. in gen. k Bas hom. 10 Hexam. l Hier. ad Eph 3. m idem in Psal. 9. n Parte 8. fol 356. o Folio 357

a Reg. 2. c. 23 Luc 1. Hebr 1. 2. pet. 1. 2. corinth 13. b Lib 18 de ciuit cap 41. c Lib c 45. d Lib. 12. conf c. 26. & l 1. de consens. Euang. c. 2.

e Tho. in 4. dist 14. de prophetia art. 2. q. 12 in summa 2. 2. q 171. art. 3 vide etiam Ambros. & Bedā in illud Lucæ 1 visum est idem mihi.

modum quo vsi sunt. Nam vt in sacris litteris multa occurrunt quæ suis scriptoribus per humanam scientiam, vel experientiam cognita esse potuerunt, quoniam tamen fallax est, aut certe longissime infra certitudinem verbi Dei subsistit omnis scientia & experientia humana, [e] necessarium fuit tales quoque sententias seu veritates, vt ad Dei verbum pertinerent, non per humanum tantummodo Spiritum, sed plane per diuinam Spiritus sancti motionem atque instinctum ab iisdem Scriptoribus proferri. Sicut Christus Dominus quamuis homo sciens & experiens, nihilominus spiritu quoque diuino dixit exempli causa, *non est Propheta sine honore nisi in patria sua; cæcus si cæco ducatum præbeat ambo in foueam cadunt*, & *nonne duo passeres asse veneunt*, & alia eiusmodi à sensibus simul & vulgo desumpta. Quocirca idem generatim de Spiritu sancto Apostolis suis promisso legitur: *Ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcumque dixi vobis*: si omnia, ergo & ea, quæ post Ascensionem magistri in cęlum memoria forte retinebant ab eo audita, & quæ aliquo modo poterant eis humano ac naturali modo esse nota. Vnde Gabriel scribit: multas esse naturales veritates Apostolis à Spiritu sancto suggestas. Nec pugnat cum diuina Spiritus sancti suggestione, quod liber aliquis canonicus non sine labore, ac meditatione, & humana quadam sit conscriptus industria, quandoquidem non solum vbi, sed & quomodo vult soleat spirare Spiritus sanctus. Atque hinc vt Christus ipse vere Deus omnipotens in quibusdam peragendis operibus suis plane diuinis & supernaturalibus nonnullam tamē molitionem interdum adhibebat humanam & tardam, ita & in verbis ac librorum compositione, si scribere voluisset, laborem nonnunquam & meditationem, simulque industriam aliquam adhibere potuit humanam, quamuis interim Spiritus eius humanus, itemque os, lingua, manus, digiti, perpetua quędam essent instrumenta diuini Spiritus. Et sane si non est necessarium, vt singulæ veritates & sententiæ, quæ

Mat. 13. *Matt. 15.* *Ioan. 14.* *In 2 dist 25. q. 1. dub. 1.* *2. Machab. Eccli. 23. & 33.*

funt in facris litteris, immediate fint à Spiritu fancto ipfi fcriptori infpiratæ, non modo fequetur indeterminabilis altercatio fuper fententiis immediate vel non immediate infpiratis, verumetiam de integris euangeliis (quorum hiftoria potuit humanitus effe nota) imo & de omnibus fcripturis non Propheticis dubitabitur, an immediate Spiritus fanctus eas Scriptoribus infpirauerit.

ASSERTIO III.

Liber aliquis (qualis forte eft fecundus Machab.) humana induftria, fine affiftentia Spiritus Sancti fcriptus, fi Spiritus Sanctus poftea teftetur ibi nihil effe falfum, dicitur Scriptura Sacra.

CENSVRA.

Multo magis hæc quam duæ fuperiores, improbanda eft affertio, tanquam manifefti erroris periculum continens. [a] Conftat enim inter omnes omnem Scripturam Sacram iuxta Apoftolum effe diuinitus infpiratam, diuinam effe doctrinam, quam Spiritu Sancto infpirante atque dictante authores Sacri litteris mandauerunt. Vnde nec fummorum Pontificum aut Conciliorum de rebus fidei decreta, ac definitiones fcripto mandatæ, quamuis Spiritus Sanctus per Ecclefiam nobis teftetur ibi nihil effe falfum, Scripturæ Sacræ nomine vmquam fuerunt compræhenfæ: adeò vt nec Symbolum Athanafij, quod tota decantat Ecclefia, nec illa Leonis ad Fauianum Epiftola cuius textum vfque ad vnum iota in omnibus venerabiliter fufcipi Gelafius Papa fub Anathemate præcipit, Scripturis Sacris, vel ab ipfo Gelafio vel à pofterioribus fuere annumerata; in quibus tamen pariter humanam induftriam, & Spiritus Sancti affiftentiam agnofcimus. Quare multo minus fi quis liber fola humana induftria, abfque

a Greg. à Valentia analy. fidei parte 8. pag. 333. vide etiam P. Cofterum in controuerf. de Scriptura.

Cap. 5. Ro. Ecclefia.

Spiritus Sancti assistentia, scriptus fuerit, etiamsi postea testetur Spiritus Sanctus ibi nihil esse falsum, efficeretur Scriptura Sacra. Quod qui dixerit prçter alia fateri cogetur singularem quampiam veluti Thucididis aut Liuij historiam, si Spiritus Sanctus testetur nihil esse falsi in ea, Scripturam Sacram ideóque & scripturam diuinitus inspiratam effectum iri: eadem enim sunt Apostolo Scriptura Sacra seu Sacræ Literæ, & Scriptura diuinitus inspirata. Quapropter quum liber Machab. secundus (hoc enim exemplum etsi dubitanter in assertione interponitur) iuxta Conciliorum definitiones scriptura sit vere canonica, diuina, & sancta, fatendum quoque est quod sit Scriptura diuinitus inspirata, quodq; Spiritu Sancto inspirante à suo authore sit editus; qualis dici nullo pacto potest, si humana tantum industria sine assistentia Spiritus Sancti conscriptus fuerit; quantumlibet posteà testatus dicatur Spiritus Sanctus nihil in eo falsi contineri. Quod si autem tale quid vel de vno Sacræ Scripturæ libro concesserimus, eadem ratione & de multis alijs idem sentire licebit, ac nominatim de Euangelio Marci, de quo Hieronymus commemorat eum iuxta quod petrum referentem audierat Euangelium scripsisse, idque Petrum cùm audisset probasse, & Ecclesiæ legendum sua authoritate edidisse. Verum cum id non sit ita accipiendum, quasi Euangelij illius historia à Marco fuerit humano Spiritu conscripta, & postea diuino Spiritu per Petrum approbata; sed sic potius vt Petrus intellexerit, diuina inspiratione scriptum esse illud opus, ideóque sua authoritate comprobauit, & Ecclesiis legendum tradidit, cùr non simile quid agnoscimus in libro secundo Machab. & quouis alio Sacræ Scripturæ libro, cui Apostolus aliquis vel Ecclesia authoritatem dederit: non enim ideo inspiratum aliquid diuinitus est, quia postea sit approbatum, sed ideo est approbatum, quia fuerat diuinitus inspiratum: Neque enim approbatio seu testificatio Spiritus Sancti facit ipsum esse diuinum, quale prius non erat.

Rom. 1. 1. Timoth. 3.

Rom 1. & 1. Timoth. 3.

Carth. 3 & Trid.

Denique manifesta est Augustini sententia Deum illis authoribus, vel per eos tunc quando scriberent locutum fuisse, idque vniuersos credere fideles. *Lib. 18. de ciuit. cap. 41.*

DE PRÆDESTINATIONE ET REPROBATIONE.

ASSERTIO I.

Augustinus definit quod prædestinatio est præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunque liberantur. Quæ definitio valde bona est, si intelligatur de prædestinatione hominum, quæ supponit seruitutem & peccatum; & de certitudine ex præscientia, non ex mera præordinatione.

CENSVRA.

Prædestinatio hominum lapsorum complectitur in primis salutem æternam, deinde omnia præsidia quibus eorum salus procuratur. Primum enim proposuit Deus ab æterno, quibus gratuito amore sui regni consortium tribueret: & hos à reliquis ad eum honorem non assumptis consilio suæ voluntatis separauit. Deinde modum & vniuersum ordinem apud se disposuit; secundum quem electorum salutem procuraret. Hunc ordinem assertor inuertit, faciens præscientiam & præordinationem mediorum priorem illa Dei præordinatione, quæ certos præordinauit ad finem suum vltimum, vitam æternam; cum de fine primum disponatur. Secundo loco peccatur ea re in assertione, quod certitudinem prædestinationis pendere velit ex præscientia, & eò trahat verba Beati Augustini: cùm sit ex absoluta Dei voluntate, diligentis, eligentis, ac præordinatis ad vitam æternam: ipséque contrà Augustinus apertissime ad idem obiectum referat præscientiam de qua loquitur, ad quod prædestinationem; vt Prosper, ex Augustini sententia, in bonis prorsus eadem esse vult præscita & *Ib. & cap. 17. 18. & 19.* *Ad Capitula Gall. sententia vltima.*

prædeſtinata. Aſſertor vero eam referre videtur ad ea quæ erat homo facturus, ſicut ex aſſertionibus, 4. 11. 13 20. & 30. poteſt intelligi: imò ex hac ipſa ſatis intelligitur: Quaſi ſcilicet primum Deus conſideraſſet quid liberum cuiúſque arbitrium cum tali aut tali gratia, ſi daretur ei, facturum eſſet: deinde autem propoſuiſſet ei dare talem gratiam, & denique gloriam. Ex quibus incidit in aliud maius abſurdum, quod prædeſtinatio ſit ex præuiſione boni vſus liberi arbitrii. Quæ doctrina repugnat ſcripturis ſacris & expreſſæ doctrinæ ſancti [a] Auguſtini,[b] Proſperi, Fulgēt.[c] & aliorum qui contra Pelag. & eorum reliquias catholicam de gratia Chriſti doctrinam erudite & laudabiliter defenderunt. Repugnat & definitionibus Cæleſtini Papæ in Epiſtola ad Epiſcopos Galliæ, & Leonis in Arauſicano Concilio, vt alia [d] prætereamus, qui dum *nullum bonum ad ſalutem vitæ æternæ pertinens in nobis eſſe* definiunt[e], *quod non in nobis*, ſiue in cordibus noſtris, atque in ipſo libero arbitrio *Deus operetur*; ita vt omnis motus bonæ voluntatis ſit ex Deo, *qui agit in nobis vt quod vult velimus, & agamus, nec noſtram expectat voluntatem, ſed facit*; quique, *quoties bona agimus, in nobis atque nobiſcum vt operemur operatur*, ſic vt *nulla faciat homo bona, quæ non Deus præſtet vt faciat homo*: manifeſte oſtendunt, ſub prędeſtinatione diuina comprehendi præparationem ſeu præordinationem omnis boni noſtri, quo in vitam æternam tendimus, iuxta Scripturas, [f] *ſine me nihil poteſtis facere, Deus eſt qui operatur in nobis & velle & perficere: Qui gloriatur in Domino glorietur: Quis te diſcernit? Quid habes quod non accepiſti? Creati in Chriſto Ieſu in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in ipſis ambulemus*: & alia huiuſmodi, quibus ad defendendam Chriſti gratiam Sanctus Auguſtinus & alii copioſe vſi ſunt. Quò peculiariter faciunt ea, quæ electionem ſeu prædeſtinationem non ex operibus, ſed ex vocante ſecundum propoſitum voluntatis

a *Epi. 105 & 106. lib. de correpr. & gratia de prædeſt cap 55 de dono perſeuer. lib 2. ad Simplician Hypognoſticon lib. 6. & alibi.*

b *Proſ. paſſim in opuſculis*

c *Fulg lib. de incarn. Chriſti, & de fide ad Petrum, & de duplici prædeſt. ad Monim.*

d *Vide Epiſtolas Proſp. & lib. ad Auguſt.*

e *Caleſt ad Epiſcop. Gal. cap. 9. 10 11. 12 & 13. Arauſic. Concil. can. 4. 9 & 20.*

f *Ioan. 15. Philip. 2. 2. Cor. 10. 1. Corinth. 4. Epheſ. 2. Roman. 2. 8. 11. Epheſ. 1. & 2. 2. ad Timoth. 2. ad Titum. 3.*

diuinæ

diuinæ, afferunt[g]: & ad occulta Dei iudicia referunt, cur alius præ alio eligatur. Item promissiones illæ noui testamenti. Esech. 11. & 36. *Non propter vos ego faciam, sed propter nomen sanctum meum: & dabo vobis cor nouum, & ponam spiritum nouum in medio vestri: & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneū: & Spiritum meum ponam in medio vestri: & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis, & operemini.* Et Hierem. 31. *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam.* Et Deuter. 30. *Circumcidet Dominus tuus cor tuum & cor seminis tui, vt diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo & in tota anima tua.* Cum enim *per legem non esset iustitia: nec data fuisset lex, quæ posset viuificare*, promisit Deus, deinde & misit filium suum, per quem *iustificatio legis impleretur in nobis*. Deus enim facit quod prædestinauit, & complet quod promisit. *Prædestinatione* quippe *ea Deus præsciuit, quæ fuerat ipse facturus*, ait Augustinus in libro de prædesti. cap. 15. item, *Deus non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit: promisit enim quod ipse facturus fuerat, non homines: quia etsi faciunt homines bona, quæ pertinent ad colendum Deum, ipse facit vt illi faciant quæ præcipit, non illi faciunt vt ipse faciat quod promisit.* Alioquin *vt Dei promissa impleantur, non in Dei, sed hominum est potestate.* Sic ille. In eiusdem rei typum etiam illa veteris testamenti de terra Chanaam populo Israël danda promissio (lex enim spiritalium est rerum figura, & noui testamenti allegorias continet) non nitebatur vllis populi illius præuisis meritis, sed mera liberalitate voluntatis diuinæ. *Neque enim*, inquit, *propter iustitias tuas & æquitatem cordis tui ingrederis, vt possideas terram gentium illarum, sed vt compleret verbum suum* Dominus, *quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham, Isaac & Iacob.* Vnde & terra illa nomen accepit, vt vocaretur terra promissionis vsque in hodiernum diem. Præterea manifeste nobis commendat hanc prædestinationis gratiam oratio Dominica, qua Deum oramus vt à nobis sanctificetur nomen eius, & fiat à nobis voluntas eius, & in tentationem non

[g] *Ad Rom. 9. & 11. Aug. Epist. 54. & 105. & sæpe alibi. Ad Heb. 8.*

Ad Gal. 2. & 3.

Cap 10.

Vide & Epistolam 105. ad Sixtum.

Rom. 8.

Deuter. 9.

inducamur; adeo vt *si alia documenta non essent* (ait Augustinus de dono perseuerantiæ cap. 7.) *hæc oratio Dominica nobis ad causam gratiæ quam defendimus, sola sufficeret.* Quanquam gratiam commendant & euidenter afferunt & aliæ preces Ecclesiæ, de quibus eodem loco Augustinus: *attendat Ecclesia quotidianas orationes suas. Orat vt increduli credant: & Deus ergo eos cõuertit ad fidem. Orat vt credentes perseuerent; Deus ergo donat perseuerantiam vsque in finem. Hæc Deus facturũ se esse promisit. Ipsa est prædestinatio sanctorum.* Et Celestinus Papa ad Episcopos Galliæ ca. 10. *Obsecrationum quoque sacerdotalium sacramenta respiciamus, quæ ab Apostolis tradita, in toto mundo atque in omni Ecclesia catholica vniformiter celebrantur, vt legem credendi lex statuat supplicandi.* Ac demum enumeratis iis quæ in die Parasceues pro omni hominum genere orat Ecclesia, concludit: *Totum diuini operis esse sentitur, vt hæc efficienti Deo semper gratiarum actio, laudisque confessio pro illuminatione talium vel correctione referatur.* Vnde rursum Augustinus, lib. 2. contra duas Epistolas Pelagij testatur, nihil homini in Scripturis Sacris iuberi à Deo propter probandum liberum arbitrium, *quod non inueniatur vel dari ab eius bonitate, vel posci propter adiutorium gratiæ demonstrandum.* Hinc est illud ab Augustino frequentatum, fremente licet ac indignante Pelagio: *Domine da quod iubes, & iube quod vis:* Et illud eiusdem à Prospero repetitum: *dona ipse quod mandas.* Quod idem Ecclesia orat in Sabbato Sancto dicens; *da nobis velle & posse quod præcipis.* Cuncta igitur bona nostra ad prædestinationem Dei sunt referenda, vt prædicare prædestinationis beneficium, non sit aliud quàm prædicare Deum omnia bona in electis suis operari, vti docet Augustinus lib. de dono perseuerantię cap. 17. Declarat præterea hanc prędestinationis doctrinam ipsum primarium gratiæ ac prædestinationis nostræ exemplar Christus homo Deus, qui cum ad eam dignitatẽ ob nullum præuisum liberi arbitrij motum fuerit prædestinatus, satis ostendit nihil amplius tribuendũ esse homini lapso in sua ad gloriam

Vide & Innoc. in Epistola ad Conc. Mileu. quæ est 93. apud Aug. & ipsum Aug. Epistola 107 & li. de dono persen. cap 23. & Catechismum Parochorũ tit. pro quibus orandum.

Cap 10 Itẽ in serm quodam contra Pelagian. fragm. 1.

Lib. 1 confess. ca 19. lib de dono perseu. cap 20. Vterque in Psal. 118.

De prædest. sanctorum ca. 15. de dono

prædeſtinatione, vti multis locis ratiocinatur Auguſtinus. His accedit, quod negari non poteſt, paruulos ſaltem qui percepto regenerationis ſacramento ante vſum rationis decedunt, ex ſola Dei præordinatione, non ex vlla præuiſione liberi arbitrij prædeſtinatos eſſe; vt ad inſcrutabilia Dei iudicia referendum ſit, cur illi prædeſtinati ſint, non alij. Quo argumento ſæpiſſime vtuntur veteres: quo & inter neotericos vtitur R. P. Theod. Peltanus ex Societate nominis Ieſu Theologus in libr. de ſatisfactione noſtra, ſectione 10. ita inquiens, *Secreta æterni patris electione fit vt œconomiæ Christi fructus effectuſque quibuſdam clementer conferatur, aliis iuſto iudicio ſubtrahatur, quemadmodum id varij infantium caſus minime obſcure nobis oſtendunt.* Quin & ipſe harum aſſertionum author nonnullos adultos, ſola Dei præordinatione electos non videtur abnuere, quandoquidem dicat in aſſertione 10. *forte in Paulo, Magdalena, aliiſque nonnullis, dum conuerterentur, efficaci gratiæ excitatione voluntatem fuiſſe infallibiliter determinatam.* Confirmatur denique doctrina hæc illa prædeſtinationis apud Auguſtinum definitione, quam aſſertor in alium ſenſum diuertere conatur, quandoquidem & ſcopus Authoris, & totus loci contextus, atque adeo verba proxime præcedentia, vbi dicitur, *Deum præuidiſſe ſua beneficia, quibus nos liberare dignatur*, hunc ſenſum poſtulent. Eundem Auguſtini locum olim à quibuſdam excerptum & inter dubia relatum tractans Proſper, quando negaſſet verbis illis abſque graui errore reſiſti poſſe, ſubiungit: *agnoſcamus itaque ſapienter, pieque fateamur, præſciſſe incommutabilem Deum, quibus eſſet daturus vt crederent, aut quos daturus eſſet filio ſuo, vt ex ijs non perderet quemquam: & ſi hæc præſciuit, beneficia ſua, illum, quibus nos dignatur liberare, præſciuiſſe. Et hanc eſſe prædeſtinationem ſanctorum, præſcientiam ſcilicet præparationem gratiæ Dei, qua certiſſime liberantur quicumque liberantur. Cæteros autem quicunque non liberantur, quos à generali perditione humani generis, gratia non exemit, iuſto nouerimus iudicio non exemptos: & quid nobis remiſſum*

perſeu. cap. vlt. de correp & Grat. cap 11. li 2. de peccat. meritis & remiſ. c. 17. Enchir. cap. 37. tract 82. in Ioan. Epiſtola. 05 106 l. 4 contra Iul. c 8 & de dō perſ. c. 12. Enchir. c 93. proſ. & Hil. in Epiſtolis ad Aug. proſ. ad Ruf. & lib. 1 de vocat gentium. c. 16 Fulgent de. Incar. Christi cap. 30.

Lib. de dono perſeu. c. 14.

Ad excerpta Genuen. tium dub 8.

sit in eis discamus sic ille. Hanc orthodoxam de prædestinatione Dei doctrinam à Massiliensibus & Fausto fati nomine malitiose infamatam Sanctus Prosper & Fulgentius post Augustinum ita retinendam docuerunt, vt ei repugnantes *nec pie nec catholice sapere* constanter affirmarint. Sic enim Prosper scribit in Epistola ad Ruffinum: *Ab hac confessione gratiæ Dei ideo quidam resiliunt, ne cùm eam talem confessi fuerint, qualis diuino eloquio prædicatur, & qualis opere suæ pietatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant profiteri, quòd ex omni numero hominum per secula cuncta natorum certus apud Deum definitusque sit numerus prædestinati in vitam æternam populi, & secundum propositum vocantis Dei electi. Quod quidem tam impium est negare, quam ipsi gratiæ contraire.* Et alibi de Augustino sic ait: *Quamuis nunquam tam insipienter locutus sit ad populum Christianum, & id quod mendax obtrectatio ineptissime finxit, horruerit, pia tamen constantique doctrina abundanter probauit prædicandam Ecclesiæ esse prædestinationem, in qua est gratiæ præparatio, & gratiam, in qua est prædestinationis effectus, & præscientiam Dei, in qua ante secula æterna quibus esset collaturus sua dona præsciuit: cuius prædestinationis quisquis est impugnator, apertissimus est Pelagij adiutor.* Hæc Prosper. Cuius verba & sententiæ in toto hoc argumento gratiæ & prædestinationis eo plus valere debent apud cordatum quemque, quod ex authoritate Sedis Apostolicæ reliquias Pelagij fuerit persecutus, & opuscula eius vt religiosissimi viri (reiectis Cassiani Presbyteri Massiliensis, & Fausti Regiensis Episcopi opusculis, vt apocryphis) approbauit Gelasius Papa cum Concilio 70. Episcoporum. Fulgentinus autem primùm quidem de prædestinatione post alia multa scribit in hunc modum: *Hic nihil prouenit in salutem hominum, quod ille non in æterna bonæ voluntatis suæ dispositione faciendum prædestinauerit, à quo & fides gratis infunditur, per quam bene ambulemus, & perseuerantia donatur, per quam ad speciem peruenire possimus. Hæc autem dona sua semper Deus in æterna atque incommutabili habet voluntate disposita, in qua præordinauit atque præparauit, & quæ daret, & quibus daret: ipseau-*

Prosp. in Epistola ad Ruffi. Item ad cap. 1. & 6 Gallo. Faustus eam passim fati nomine traducit in 2. libris de Grat. & libero arb.

Ad excerpta Gall. & Genuensium in fine

In præfat. ad obiecta Vincent.

Cap. Sancta Romana Ecclesia.

Lib. de Incarna. & Gratia Christi c. vlt. vide eundem lib. 1. ad Monymum.

tem prædestinando præparauit gratiæ donũ, qui gratiã donando implet prædestinationis effectum. Et paulo post, *Deus enim, qui hominem condidit, ipse prædestinatione sua & donum illuminationis ad credendum, & donum perseuerantiæ ad proficiendum, atque permanendum, & donum glorificationis ad regnandum, quibus dare voluit, præparauit, quique non aliter perficit in opere, quàm in sua sempiterna atque incommutabili habet voluntate dispositum.* Deinde quàm tutum sit ei doctrinæ resistere, his verbis declarat: *Cuius prædestinationis veritatem, qua nos ante mundi constitutionem prædestinatos in Christo testatur Apostolus, si quis detrectat cordis credulitate recipere vel oris confessione proferre, si ante vltimum diem vitæ præsentis impietatis suæ contumaciam, qua Deo viuo & vero rebellis obsistit, non abiecerit, manifestum est eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Christo ante mundi constitutionem gratis elegit & prædestinauit ad regnum*, hæc Fulgentius. Sic & auctor hypognosticon plane pronunciat, dicens; *prædestinationem negare, quam apud Deum esse breuiter probauimus, immanis blasphemia est.* Quæ cùm ita sint, vt alia multa ad hoc argumentum pertinentia omittamus, non potest non peregrina, & periculosa, & proinde merito reprobanda videri doctrina, quæ prædestinationem ex operum præuisione definit. Quam quidem & ante 240. annos Facultas Theologica Parisiensis damnasse legitur sub hisce tribus articulis; *Quod propter opera alicuius futura bona Deus prædestinauit aliquem ab æterno: Quod aliquis prædestinatus est ab æterno propter bonum vsum liberi arbitrij, quem Deus præsciuit eum habiturum: Quod non sic gratis & misericorditer Deus prædestinauit illum quem prædestinauit, quin & pro omnibus bonis ipsius futuris, vel alterius.*

In fine lib. 6.

Habetur inter errores à Facult. Theolog. Parisiensi. damnatos.

ASSERTIO II.

Deus post primum peccatum originale habuit voluntatem dandi Adamo & toti eius posteritati sufficientia media contra peccata, & auxilia ad consequendam vitam æternam: Ergo dat illis sufficiens auxilium vt possint reuerti.

CENSVRA.

Vult hæc assertio à Deo per Christum omnibus omnino hominibus dari. Sufficiens auxilium, per quod possint conuerti; idque magis & sequentes aliquot assertiones, præsertum, 7. & 16. declarant sufficiens autem Dei auxilium est præter quod ex parte Dei non est aliud necessarium. Aduersantur proinde huius assertionis verba Scripturis & Patribus, imò proprie dictam Christi gratiam, quæ secundum Augustinum *non est bonis malisque communis, sed bonos discernit à malis*, euertere videtur. Scriptura testatur quod in præteritis quibusdam generationibus *dimisit Deus omnes gentes ingredi vias suas*; quod quibusdam non auxiliatur; quod multi ab eo deseruntur & *dimittuntur secundum desideria cordis sui.* Vnde etiam fideles, intelligentes nondum sibi sufficere auxilium quod habent, & hoc ipsum substrahi posse, orant cum psalmista; *Adiutor meus esto, ne derelinquas me.* Deinde, eadem scriptura teste, nec pro omnibus Christus orat Patrem, nec omnes Christo dati sunt à Patre. Ait enim, *non pro mundo rogo, sed pro ijs quos dedisti mihi.* Non omnes ergo habent sufficiens auxilium ex parte Dei ad salutem consequendam. Nam alioquin, & iam Christo pro ijs non orante, & patre eos non dante, salutem consequi possent: quod nemo Catholicus dixerit. Item dici non potest, eos omnes habere sufficiens auxilium ad salutem quibus Euangelium Christi, sine cuius fide nemo potest saluari, non est prædicatum. Nam, vt ait Apostolus, *quomodo credent ei quem non audierunt?* &c. *auditus autem per verbum Christi*: quod certum est non omnibus Adæ posteris annunciatum fuisse. At neque illi, quibus Euangelium prædicatur, credere possunt, nisi Deus *cor eorum aperiat, vt prædicationi intendant.* Quod non in omnibus, sed in quibusdam tantum fieri, ex scriptura manifestum est. Vnde Prosper, *Nunquid dubium est*, ait, *cùm verbum veritatis prædicatur, alios*

Lib. de præd. sanc. c. 5. — *Act. 14.* — *Psalm. 80.* — *Psalm 26.* — *Ioan. 17.* — *Rom. 10.* — *Vide Aug lib. 1 de pec. mer. cap 22.* — *Act. 16. 14.* — *ad Coloss. 4.* — *Ad excerpta Genuen. dub. 4.* — *Vide Aug.*

voluntate credere, alios voluntate non credere; sed cùm illorum *cor Deus aperuerit, illorum autem non aperuerit, discernendum est quid veniat de misericordia, & quid de iudicio.* Sic ille. Præterea nec debuissent Moyses & Dauid adeo gloriose prædicare auxilia data vni populo Dei, vt dicerent, *Non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris*; &, *non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis*: Si omnibus omnino sufficienter auxiliatus fuisset Deus ad salutem. Parum enim interest, quibus modis aut medijs auxilium illud detur, dummodo detur sufficiens. Merito igitur Augustinus Epistola 107. ad Vitalem inter sententias, quas dicit *ad fidem rectam & Catholicam pertinere*, has posuit: *Scimus gratiam Dei non omnibus hominibus dari, scimus eis, quibus datur, misericordia gratuita dari: scimus, eis, quibus non datur, iusto iudicio non dari.* Et idem in Epistola ad Paulinum, 106. refert Pelagium noluisse videri sine gratia Dei defendere liberum arbitrium, cùm possibilitatem volendi ac operandi, sine qua nihil boni velle atque agere valeremus, à creatore nobis insitam diceret; *Vt hæc intelligatur*, inquit, *doctore ipso; Gratia Christi, quæ paganis atque Christianis, impijs & pijs, fidelibus atque infidelibus communis est.* Quamuis ergo hæc assertio à Pelagij sententia in eo differat, quod hic Creatori, illa Redemptori gratiam istam acceptam referat; in eo tamen conuenit, quod vterque eam tantum in possibilitate constituit, omnibusque facit communem. Quod Augustinus pro absurdo habet. Vnde idē & alibi ad inscrutabilia Dei iudicia vult pertinere, quod huic detur gratiā, huic non detur; gratiam haud dubie intelligens, auxilium ex parte Dei ad salutem necessarium. *Hæc gratia*, inquit, *cur ad illum veniat, ad illū non veniat, occulta causa esse potest, iniusta esse non potest.* Alias vero paruulorū sine baptismo decedentium exemplum producit, quo tanquam inuicto argumento ostendat, ex parte Dei omnibus hominibus sufficiens non adesse salutis subsidium. *Quomodo dicitur*, ait in Epi-

de prad. sanct. cap. 5 & 9.

Item serm. de ver. Apostoli cap 8.

Lib 1. de pec. mer. ca. 21. vide etiā de prad SS. cap 6. & 9. de dono perseu. cap. 8. tract 26. in Ioannem de gratia & li. arb. cap 23. vid & Prosp ad excerpta Gen dub 4. 5. 6. & 8. & lib 1. de voca Gent. ca.

vltimo & Fulg. de incarnatione Christi.

stola 107. *omnes homines gratiam Dei fuisse accepturos, si non illi, quibus non donatur, eam sua voluntate respuerent, cùm multis non detur paruulis?* Etiam eodem argumento, vt supra diximus, inter Neotericos vsus est R. P. Theodorus Peltanus Soc. Iesu Theologus. Quod si sententiam de solis adultis accipiendam quis putet, *iam*, vt ait Augustinus, *intolerabilior sequetur absurditas. Isto enim modo beneuolentiorem faciemus Deum omnibus impijssimis & sceleſtissimis hominibus, quam innocentissimis & ab omni labe peccati actualis purissimis. Sicque fiet*, inquit, *vt Deus ipse Christianos omnes fieri velit, quorum multi nolunt; non omnes velit, quorum est nemo qui noluit.* Iam qui legerit Prosperi librum vtrúmque de vocatione gentium, & alia eius opuscula contra Pelagianorum reliquias elaborata, ac præcipue carmen de Ingratis, in quo doctrinam hanc ex professo refellit; Itémque Fulgentij & Petri Diaconi de gratia Christi libellos, prospiciet quantum ab illorum Patrum sana doctrina discrepet hæc sufficientis auxilij assertio ex Massiliensium & ipsius Fausti (qui contendit gratiam à Deo omnibus offerri & ingeri, & argumenti de paruulis solutionem desperans cap. 13. ineptissime nugatur) doctrina & placitis deprompta. Nec porro verum est, quod sumit assertor, Deum habuisse voluntatem dandi Adamo ac toti eius posteritati sufficientia media & auxilia ad consequendam vitam æternam, si de voluntate Dei absoluta, quæ beneplaciti vocatur, loquatur, de qua assertionem loqui ex illatione patet. Eam enim voluntatem si habuisset, qui omnia quæcúmque voluit fecit, haud dubie dedisset omnibus & gratiæ suæ & perseuerantiæ donum; quæ ad consequendam vitam sunt necessaria; atque ita omnes saluarentur.

Lib 4. con. Iul. cap 8.

Prosp & Hilar. in Epi. ad Aug & Prosp. ad 3 & 8 capus Gall. Faustus libro de lib. arbitrio cap 3 & aliis & eiusdem cap. 13.

ASSERTIO III.

Tota Scriptura plena est præceptis, & exhortationibus, vt peccatores conuertantur ad Deum: Atqui Deus non

non præcipit impoſſibilia: ergo dat illis ſufficiens auxilium vt poſſint conuerti.

CENSVRA.

Inepta eſt collectio. Qui enim iubet vt faciamus, ſimul iubet vt petamus quod facere non poſſumus, ſiue ad quod ſufficiens auxilium nondum habemus. Vnde Patres Concilij Tridentini verbis ex Auguſtino deſumptis; *Deus impoſſibilia non iubet, ſed iubendo monet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis.* Ac ſimiliter alibi Auguſtinus, *Magnum aliquid*, ait, *Pelagiani ſe ſcire putant, quando dicunt, non iuberet Deus quod ſciret ab homine non poſſe fieri. Quis hoc neſciat? ſed ideo iubet aliqua quæ non poſſumus, vt nouerimus quid ab illo petere debeamus.* Sic ille. Si autem petentes quidam nondum poſſunt, quanto minus poſſunt non petentes, imò nec petere volentes, nec eum à quo petatur agnoſcentes? Nec ob id putandum eſt aliquid impoſſibile iuberi. Nam præter liberum arbitrium, quod, hac vita durante, ita poteſt ad bonum & ad malum flecti, vt nondum in alteram partem ſit immobiliter determinatum, ſicut in beatis & damnatis, etiam ipſum auxilium ſine quo Dei præcepta à libero arbitrio impleri non poſſunt, & per quod poſſint, omnibus petentibus eſt paratum, dicente Domino, petite & accipietis. Non enim præcepta & exhortationes conuincunt iam omnibus datum eſſe, iamque ab omnibus haberi tale auxilium; ſed remittunt ad illum qui dare poteſt, vt ab eo petant quod nondum acceperunt. Quod ſi omnibus adeſt, etiam antequam petatur, aufertur nobis magna pars orationis Dominicæ & precum Eccleſiaſticarum. *Quid enim ſtultius*, ait Auguſtinus, *quàm orare vt facias quod in poteſtate habes?* Vnde ex ipſa orationis neceſſitate manifeſto argumento colligitur, non omnes ſtatim cum præcepto & exhortatione habere ſufficiens auxilium adimplenda Dei mandata, quandoquidem *legem credendi*, vt Pontifex ait, *Lex ſtatuit ſup-*

Seſſ. 6 c. 11.
De natura & gratia c. 43.
De grat. lib. arbit cap 16. vid. etiam cap. 15. & de perf. iuſt. cap. 5 & 10.
Vid. Proſp. ad 6 obiect. Vinc.
De natura & grat. c. 18.
ep. ad Celeſt.

Episc. Gallia. *plicandi. Quamuis igitur*, vt idem Augustinus ait, *dicamus Dei donum esse obedientiam, tamen homines exhortamur ad* Item Aug. de dono perseu.cap.14. *eam. Sed illis, qui veritatis exhortationes obedienter audiunt, ipsum donum Dei datum est: illis autem qui non sic audiunt, non est datum.*

ASSERTIO IV.

Dices, Deum quidem omnes vocare ad pœnitentiam, sed non secundùm propositum, aut non illa vocatione quæ est sine pœnitentia. Resp. hoc videtur alienum à bonitate Dei, quia hoc non esset seriò; sed delusorie vocare, si vocaret aliquem non ex intentione vt conuertatur. Augustinus autem, *vt in scholio additur*, propositum Dei accipere videtur, vt sit idem quod illo modo quo nouit illum secuturum.

CENSVRA.

Apostoli Pauli doctrina est ad Rom 8. & 11. non omnes homines, sed solos electos seu prædestinatos vocari secundum propositum, & ea vocatione quæ est sine pœnitentia. In rep. 9. Neque alienum est à Dei bonitate, aut vt assertor post Catharinum cauillatur, delusoria aut derisoria ea vocatio, qua vocat multos non secundum propositum: quia vocationis diuinæ primus finis est hominis conuersio, etiamsi illa non sequatur. Quod enim quispiam vocatus non conuertatur, propriæ eius malitiæ imputandum est, quod autem conuertatur, vocantis bonitati & potentiæ ascribendum est. Hinc Prosp. libr. 2. de vocatione gentium capite 13. *Cum talia ad Cain loqueretur Deus* (Genesis 4.) *nunquid ambiguum est voluisse eum, & (quantum ad illum medendi modum sufficiebat) egisse, vt Cain ab illo impietatis furore resipisceret? sed malitia pertinax inde facta est inexcusabilior, vnde debuit esse correctior.* Neque verò Dei intentio frustratur, si qui vocatur, non conuertitur; quia in hominum vocatione non

ſolam hominum conuerſionem abſolute Deus intendit (ſemper enim tunc ſequeretur) ſed alios etiam fines; veluti vt declaretur humanæ vel infirmitatis, vel malitiæ magnitudo quanta ſit, cum non ſequitur vocantem. Item, vt excellentiam gratiæ ſuę declaret & neceſſitatem, vtpote ſine qua nemo credere vel pœnitentiam agere poſſit; vt ita omne os *obſtruatur, & ſubditus fiat omnis mundus Deo*; nec quiſquam *niſi in Domino glorietur.* Sic quamuis non eſſe pœnitentiam acturos Iudæos Christus probe cognoſceret, iis tamen apud Matthæum voluit plurimas virtutes facere: ſicut & olim iis legem dederat, quam tamen vel in ipſo capite ab iis non ſemel violatum iri præſciebat. Porro ſcholium additum, quo propoſitum Dei quaſi ex mente Auguſtini exponitur, vt idem ſit quod, *eo modo quo nouit hominem ſecuturum*, tam Apoſtoli quam Auguſtini doctrinæ penitus aduerſatur; qui prædeſtinationem non ex præuiſo aliquo opere humano, ſed ex ſola Dei miſericordia eligentis, & beneficiorum eius pręparatione, vterque definit: quemadmodum ad primam aſſertionem annotauimus plenius. Atque hoc intelligi Dei propoſitum apud Apoſtolum ad Romanos 8. patet alia cum iſto loca eiuſdem Apoſtoli conferenti, veluti Rom. 4. 1. Cor. 1. 2. ad Tim. 2. Neque enim ita de ſpeciali auxilio gratiæ ſentiendũ eſt, quemadmodum hoc ſcholio indicatur, Deum ſic illud offerre, vt expectet aſſenſum & ſequelam voluntatis humanæ, iiſque, quos ſecundum propoſitum vocat, eo offerre modo quo præſciuit illos ſecuturos: quaſi non & ipſum liberæ voluntatis aſſenſum, & ſequelam, tanquam præcipuum quendam ſuæ prædeſtinationis effectum, in iis omnibus efficaci virtute gratiæ ſuæ operetur: aut quaſi non etiam rebelles ad ſe compellere voluntates poſſet, etiam eorum, quos præuidit, vel ſi quos ſaltem præuidiſſet, tam duros & contumaces fore, vt nulla omnino oblatione moti, nulla pulſatione excitati, ſequi vellent: quod quidem ſentire, eſt à publicis Eccleſiæ vocibus, & ab Auguſtini aliorumque Patrum

Rom. 9.

1. Cor. 1.

Auguſt. in illud ad Gal. lex propter tranſg. poſita eſt.

Con Arauſ. can 4.

in Sabb. poſt. Do. 4 quad. & in Dom. 4 poſt pentecoſt & Aug. epiſt. 107. cap. 8.

doctrina palam dissentire. Testatur enim ille lib. de prædestinatione sanctorum, gratiam quæ occulte humanis cordibus diuina largitate tribuitur *à nullo duro corde respui, cum ideo tribuatur vt duritia cordis primitùs auferatur*. Et scribens in Ps. 88. de quibusdam pessimis, *volunt*, inquit, *illi etiam cum desperatione peccare, & stare omnino in peccato, vt offendant oculos Patris: Nonne Deus de lapidibus suscitabit filios Abrahæ?* Et de corrept. & gratia cap. 8. *An audetis dicere, rogante Christo ne deficeret fides Petri, defecturam fuisse, si Petrus eam deficere voluisset?* Et c. 14. *Volenti Deo saluum facere, nullum hominis resistit arbitrium.* Paulo post, *Non est dubitandum voluntati Dei humanas voluntates resistere non posse, quominus faciat ipse quod vult; quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult facit.* Item Epist. 107. *Deus non credentibus, & eius doctrinam voluntate impia persequentibus misericordiam prærogauit, eosque ipsos omnipotentissima facilitate conuertit, ac volentes ex nolentibus fecit.* Et omnium apertissime in Enchiridio cap. 18. *Quis*, inquit, *tam impie desipiat, vt dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, vbi voluerit, in bonum non posse conuertere?* Sic & Prosp. in carm. de ingratis, contra eos disputans qui gratiæ tantum excitandi tribuunt officium, ait;

De gra. li. arb. cap. 12.

At vero omnipotens hominem cùm Gratia saluat,
Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi
Semper adest quæ gesta velit; non moribus illi
Fit mora, non causis anceps suspenditur vllis.

Et idem alibi. *An dicendum est, voluntati Dei humanas obsistere voluntates? Et tam feros, tamque intractabiles hominum mores, vt Euangelium audiant, & prædicationi impia corda non pateant? Et quis istis corda mutauit, nisi qui finxit sigillatim corda eorum?* Rursumque lib. 1. de vocatione Gentium. *Nunquid virtus Gratiæ, quæ sibi quos voluit subdidit, conuertere eos qui inconuertibiles permansere, non potuit?* Vnde alibi testatur, *non solum Tyrios & Sydo-*

Ad excer-

nios, sed etiam Corozain & Bethsaida potuisse conuerti, & fideles ex infidelibus fieri, si hæc voluisset in ijs Dominus operari. Tale est & illud Ambrosij de Samaritanis Christum recipere nolentibus, *Nam si voluisset Christus, ex indeuotis fecisset deuotos.* Si enim, vt aiebat Hieronymus, *in magnete lapide & succinis hæc est vis, vt annulos, & stipulam, & festucam sibi copulent; quanto magis Dominus omnium creaturarum ad se trahere poterat quos volebat*, & alia eiusmodi multa. Non ergo Deus tempus & locum, vel etiam modum seruat, quo præuidit hominem secuturum, sed ipse omnino sua potentissima gratia, & nihilominus salua hominis libertate, facit vt infallibiliter sequatur quemcunque secundum propositum vocare dignatur. Si autem, iuxta assertorem, alienum à bonitate Dei reputari non debet, nec eius quasi delusoria haberi vocatio, si qui homines omnes saluos vult fieri, non tamen vocet omnes eo modo, quo, si vocarentur, scit eos infallibiliter secuturos vocantem (quos proinde nec vocare videtur ex intentione vt conuertantur, sciens videlicet eos eo modo non conuertendos, qui alio modo vocati conuerterentur) gratis profecto cauillatur, delusoriam eiusdem fore vocationem, si quosdam vocet non secundum propositum, aut non illa vocatione quæ est sine pœnitentia.

pta Genuen. cap. 8.

Libro 7. in Luc.

Vide etiam Basil. verba ad assertionem 2. Et Chrys. in illud Ioan. 6. nisi Pater traxerit eũ.

ASSERTIO V.

Iubentur omnes baptizari: Ergo Deus, quantum in ipso est, vult omnibus dari gratiam Baptismi.

CENSVRA.

Quidquid Deus præcipit, idem & vult, voluntate signi, quæ in præcepto consistit; non semper autem voluntate absoluta, quæ bene placiti est: At neque sic, vt velit omnibus, quibus præcipit aliquid, iam adesse sufficiens auxilium ad id quod præcipit implendum; vt su-

pra ostensum est. Vnde patet, etiamsi quod sumitur verum esset, efficaciter tamen non inde colligi quod intenditur. At neque hoc verum est. Certum enim est, non omnes obligari pręcepto de baptismo suscipiendo; sed eos tantum, quibus est promulgatum. Quod autem ad hanc attinet assertionem, Deus quantum in se est vult omnibus dare gratiam baptismi, ea primùm manifestam in paruulis exceptionem habet. Vnde ait Augustinus, quod plerúmque festinantibus parentibus, & paratis ministris vt baptismus paruulo detur, *Deo tamen nolente non datur.* Et in Ep. ad Vitalem 107. *Multi,* inquit, *salui non fiunt, non quia ipsi, sed quia Deus non vult: quod sine vlla caligine manifestatur in paruulis.* Quare dici non potest Deus, quantum in ipso est, ipsis voluisse dare gratiam baptismi. Deinde nec de adultis verum est, si significetur, vti vult assertor, omnibus adesse sufficiens auxilium, sic vt ex parte Dei nihil amplius requiratur ad gratiam baptismi consequendam. Eam enim nemo adultus consequitur absque fide & pœnitentia, *fides enim prima datur, ex qua impetrantur cætera,* ait Augustinus. Constat autem non omnibus dari fidem & pœnitentiam. *Non enim omnium est fides*; & de quibusdam dicitur, *nequando det illis pœnitentiam.*

De dono perseu cap 12.

De prædest. sanct. c. 7. 2. Thess 3 2. ad Tim. 2.1. Cor. 2.

ASSERTIO VI.

Ep 107. & de prædest. cap. 8.

Hunc locum (*Deus vult omnes homines saluos fieri*) vult omnes saluos fieri qui salui fiunt, non videtur exponere Augustinus secundum intentionem Apostoli; & sex ampliúsque argumentis dicta interpretatio oppugnatur.

CENSVRA.

Sic ille, cum nõnulla, vt videtur, trepidatione de bona sanctissimi doctissimi que Ecclesiæ doctoris expositione pronuntiat. Catharinus verò, eandẽ quam assertor secutus doctrinam, audet & dicit, *talibus glossis lacerari & de-*

ſtrui verbum Dei. Nec diſſimiliter in ſuo hyperaſpiſte Eraſmus ſimilia ſapiens, ſugillat & carpit optimi doctoris ſenſum, quem in allegandis, pro defenſione gratiæ Chriſti, ſcripturarum teſtimonijs producere ſolebat contra Pelagianos. Eſtque vbi generalius pronuntiare auſus fuerit, *Nuſquam à veteribus peccatum eſſe magis, quàm in veris atque germanis diuinarum ſcripturarum proferendis intelligentijs, quando contra hæreticos veritatem propugnabant Catholici.* Quæ quidem licentia quid aliud quam petulantibus ingenijs auribúſque prurientibus feneſtram, ne dicamus patentiſſimam portam, ac viam aperit, per quam damnatæ olim & ſubinde exterminatæ hæreſes iterum reuocentur in orbem? Quamuis igitur huius Apoſtoli ſententiæ reperiantur & aliæ probabiles expoſitiones, tum apud alios Authores, tum apud Auguſtinum, probari tamen non poteſt quod hæc vna expoſitio, quæ non modo Auguſtino, ſed & Proſpero, & Fulgentio, alijſque doctis viſa eſt ſcopo & contextui Apoſtolico bene congruere, ſtudioſe ad hoc impugnetur, vt illi interpretationi locus fiat, quæ habet, Deum omnibus hominibus ſufficiens ad ſalutem auxilium dediſſe: *Vt videlicet intelligamus, ideo non omnes ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire,* ait contra Iulianũ Auguſtinus, *quia ipſi nolunt petere, cum Deus velit dare: nolunt quærere, cùm Deus velit oſtendere: nolunt pulſare, cum Deus velit aperire.* Quaſi nòn & ipſum petere, quęrere, pulſare diuinę gratiæ virtus in homine operetur. Qui ſenſus & Maſſilienſium olim fuit, & à Proſpero, Fulgentio, atque ab Auguſtino reiectus, ac ex profeſſo oppugnatus.

Lib. 1. de ratione vera Theol. verſus finẽ.

Proſp Ep. ad Ruf Ad c. 8. Gal. & c. 1. de voc. Gen cap. 12. Fulgen. de incarn. & grat. Chriſti cap 31. Author hypog. lib. 6 cap. vltimo. Lib. 4. contra Iulia. cap 8. Ep. ad Vit. 107. & Proſp. Epiſc. ad Ruff.

ASSERTIO VII.

Deus voluit dare Chriſtum in redemptionem pro omnibus, nullo excepto: Ergo omnibus præparauit ſufficientia media per Chriſtum. Probatur conſequentia, quia eatenus eſt Chriſtus omnium Redemptor, quatenus per ipſum donantur omnibus ſufficientia me-

dia, quibus resurgant à peccatis. Si enim non darentur sufficientia, verus non esset eorum Redemptor: quia neque quoad sufficientiam, neque quoad efficaciam.

CENSVRA.

Lib. 1 cap. 16. Huic argumento Massiliensium (quod idem & Fausti fuit) responsum est iam olim à Prospero in hunc modum: *Quoad magnitudinem & potestatem pretij, & quod ad vnam pertinet causam generis humani, Sanguis Christi redemptio est totius mundi. Sed qui hoc seculum sine fide Christi, & sine regenerationis sacramento pertranseunt, redemptionis alieni sunt. Cum itaque propter vnam omnium naturam, & vnam omnium causam, in veritate à Domino nostro susceptam, recte dicantur omnes redempti, & tamen non omnes à captiuitate sint eruti: Redemptionis proprietas haud dubie penes illos est, de quibus princeps mundi missus est foras, & iam non vasa Diaboli sed membra sunt Christi.* Et mox, *Poculum quippe immortalitatis, quod confectum est de infirmitate nostra & virtute diuina, habet quidem in se vt omnibus prosit: sed si non bibitur, non medetur,* sic ille. Sufficientia ergo, quam postulat generalis redemptio, in precio sanguinis Christi est, non autem in auxilio omnibus collato, vt prætendit obiectio. Nam alioquin etiam paruulis, quibus per baptismum succurri non potuit, tale auxilium tribuendum erit: aut certe dicere oportebit, non pro illis Christum se dedisse in redemptionem, & ita non pro omnibus. Differens item hac de re R. P. Theodorus Peltanus Societatis Iesu

Respons. 1. ad obiect Vincent. habetur etiã ad cap Gal. Resp. 9. & Sentent. 9. B. quoque Thomas de verit. quæst. 29. ar 7. ad 4. & par. 3 quæst. 18 art. 3.

Vbi supra. Theologus, *Certò statuendum est*, inquit, *Christum Dominum vno quidem modo Seruatorem & Redemptorem esse omnium, alio autem modo non omnium, sed multorum tantum, vel aliquorum: hoc quidem secundum efficientiam: prius verò secundum pretij magnitudinem & sufficientiam.* Confirmat vtrúmque modum ex scripturis: posteriorem quidem his inter

Marc. 14. Math. 20. Ad Heb. 2. cæteras: *Hic est sanguis noui testamenti, qui pro multis effundetur: & filius hominis venit animam suam dare redemptionem pro multis.* Priorem vero his, *vt gratia Dei pro omnibus gustaret*

staret mortē, item, *vnus pro omnibus mortuus est*. Quamquam non male fortasse hæ posteriores scripturæ ita accipiantur, vt sensu congruant cum illis vbi pro multis Christus dicitur se redemptionem dedisse; cum insolens non sit in sacris litteris vniuersalitatis notā ad eum modum accipi. Potest autem & alio probabili sensu, quod de omnium redemptione dicitur, accipi, quem indicat venerabilis Beda scribens in illud primæ Epistolæ Ioan. cap. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi*, quem locum sic interpretatur: *Non pro illis solum propitiatio est Dominus, quibus tunc in carne viuentibus scribebat Ioannes, sed & pro omni Ecclesia, quæ per totam mundi latitudinem diffusa est, à primo nimirum electo vsque ad vltimum, qui in fine mundi nasciturus est porrecta.* Quam expositionem venerabilis Beda à sancto Augustino sumpsit, apud quem ea inuenitur in Epist. 48. circa medium.

ASSERTIO VIII.

Vt peccator possit conuerti, non est necessarium vt recipiat vtrúmque auxilium, præueniens scilicet & concomitans in actu secundo, sed satis est vt accipiat auxilium præueniens in actu secundo, & tunc vere habet auxilium sufficiens ad actualem conuersionem.

CENSVRA.

Sententia hæc, quatenus dicit, per auxilium præueniens acceptum in actu secundo, id est gratiam excitantem, posse peccatorem conuerti, ita vt ad actualem eius conuersionem non sit necessaria singularis illa gratiæ Dei cooperatio, qua ex nolente volens, ex auerso conuersus, & ex malo bonus efficiatur, tam scripturis quam Augustini doctrinæ repugnat. Ea enim proprie est gratia Christi, & gratia noui testamenti, *quæ aufert cor lapideum, & tribuit cor carneum: qua operatur ipsum velle & per-* Ezech. 36. Ad Ephe. 2.

Ierem 31. *facere: per quam scribitur lex Dei in cordibus nostris: quæ facit vt faciamus*, non tantum vt possimus facere, si velimus, quam humiliter petimus in oratione quotidiana dicentes Deo, *Fiat voluntas tua*: quam fideliter agnoscimus, quoties pro omni bona voluntate, & pro omni bono opere, Deo, tanquam vero & proprio authori, gratias agimus. Non enim tantum oramus Deum, vt possimus facere eius voluntatem (quamquam quid vel hoc opus est, si omnes semper habent auxilium sufficiens vt possint?) sed vt faciamus: neque gratias agimus pro eo tantum quia dedit posse conuerti, ac bene operari posse (alioqui nihilo plus gratiarum deberet Deo conuersus quàm non conuersus, bene operans quàm non bene operans) sed quia dedit ipsum conuerti, ac bene operari: *vt sic in omnibus Deus honorificetur*, & *qui gloriatur, in Domino glorietur, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum*: cui nullum bonum nostrum à nobis offerri potest quod non ab illo acceperimus: dicente Dauid, *Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.* Quod autem ad B. Augustini doctrinam attinet, quod illi hæc sententia repugnet, & his & similibus, quæ prope sunt infinita, locis patere potest: *Certum est, nos velle cum volumus, sed ipse facit vt velimus, de quo dictum est, Deus est qui operatur in vobis & velle*, &c. *Certum est nos facere, quando facimus: sed ille facit vt faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, qui dixit, faciam vt in iustificationibus meis ambuletis.* De natura & gratia capite 32. *Nullos videtur attendisse, cùm dixit, & ipse faciet, nisi eos qui dicunt, nos facimus, id est, nos ipsi nos ipsos iustificamus. Vbi quidem operamur & nos, sed illo operante cooperamur.* Enchiridij 23. *Præcedit bona voluntas hominis multa Dei dona, sed non omnia. Quæ autem non præcedit, in ijs est & ipsa.* De gratia Christi cap. 14. *Si omnis qui didicit, venit: profectò quisquis non venit, non didicit.* Et eodem lib. cap. 24. *Legant, & intelligant: intueantur atque fateantur, interna atque occulta, mirabili ac ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solùm veras reuelationes, sed & bonas voluntates.* Eodem rur-

1 Pet 4. 1. Cor 10. Iac 1.

1 Paral. 29.

De grat & lib arb. c. 16.

Similis est locus cap 20 de præd. sanct.

ſus cap. 25. *Non ſolum Deus poſſe noſtrũ donauit, atque adiuuat: ſed & velle & operari operatur in nobis.* Et omniũ apertiſſime c. 47. vbi diſtinguens hæc tria poſſe, velle, agere, id eſt poſſibilitatem, voluntatem, actionem, id tanquam componendæ controuerſiæ neceſſarium exigit à Pelagio, vt conſentiat, non ſolum poſſibilitatem in homine, etſi nec velit, nec agat bene, ſed ipſam quoque voluntatem & actionem, id eſt, vt bene velimus, & bene agamus (quæ non ſunt in homine, niſi cum bene vult, & bene agit) diuinitus adiuuari, vt ſine illo adiutorio bene nihil velimus & agamus: eamque eſſe gratiam Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Et ſane totus ille liber hanc B. Auguſtini doctrinam ſingulis prope paginis exprimit & declarat. Iam ſi ex libro de correp. & gratia, de prædeſt. SS. & de dono perſeuerantiæ, & ex Epiſtolis 105. 106. 107. alijſque eiuſdem contra Pelagianos editis opuſculis producere voluerimus in hanc cauſam teſtimonia, nullus erit citandi finis. Cæterum adijciendus videtur vnus ex D. Bernardo locus item aptiſſimus: *Cauendum*, inquit, *ne cùm hæc inuiſibiliter intra nos ac nobiſcum actitari ſentimus, ea noſtræ voluntati attribuamus, quæ infirma eſt, aut Dei neceſſitati, quæ nulla eſt: ſed ſoli gratiæ, quæ plenius ipſum liberum excitat arbitrium, cùm ſeminat cogitatum, ſanat, cùm commutat affectum roborat, vt perducat ad actum, ſeruat, ne ſentiat defectum, ſic autem iſta cum libero arbitrio comparatur, vt tantùm illud in primo præueniat, in cæteris comitetur; ita tamen quod à ſola gratia cœptum eſt, pariter ab vtroque perficiatur, vt miſtim, non ſigillatim; ſimul, non viciſsim, per ſingulos profectus operetur, non partim gratia, partim liberum arbitrium, ſed totum ſingula opere indiuiduo peragant, totum quidem hoc, & totum illa, ſed totum in illo, & totum ex illa*, ſic Bernard. Eandem hanc gratiam ipſum velle tribuentem humiliter & veraciter agnoſcit illa laudatiſſima, & à multis piis & religioſis, in iiſque nominatim Patribus ſocietatis nominis Ieſu, frequentata precatio Sancti Thomæ Aquinatis in qua Deo dicitur, *quod à me requiris vt faciam*,

Lib de grat. & lib arb. ſub finem.

Quæ incipit concede mihi quæſo.

tribue vt sciam, possim, & velim; & da exequi, vt opus agnoscis. Item clarissime idem sanctus Doctor scribens in cap. 5 Ioan. & ad illud, *Nisi Pater traxerit eum*; & lib 3. contra Gentiles capite 79. nec non in Summa 1. 2. quęst. 111. art. 3. Cui doctori suo atque ipsi veritati consentanea cùm scripsisset Cardinalis Cajetanus in illud Math. 4. *Venite post me*, & in illud Luc. cap. 5. *surgens secutus est eum*, virgam iniqui censoris sui Catharini subterfugere non potuit, viri doctorum iudicio audentioris quàm doctioris.

In annota. aduersus caietanũ pag. 291. Oleast in Gen. 31.

ASSERTIO IX.

Concomitans concursus specialis, seu supernaturalis, ita præparatus est peccatori, sicut concursus naturalis & generalis præparatus est potentiæ Vniuersali, verbi gratia potentiæ videndi. Et infra; Deus non dat ipsa opera bona, nisi quatenus per gratiam præuenientem dat nobis auxilium sufficiens, & paratus est dare concursum gratiæ concomitantis in actu secundo, si velimus.

CENSVRA.

Concursus ille concomitans specialis, siue supernaturalis, quem ad instar concursus generalis, tanquam ab eo distinctum, ponit, & peccatori præparatum esse vult ista assertio, neque necessariò ponitur, neque vere sufficit. Quare in eo quod addit, Deum non aliter dare ipsa bona opera, nisi quatenus per gratiam præuenientem dat nobis auxilium sufficiens, & paratus est dare concursum gratiæ concomitantis in actu secundo, si velimus, rursum tollit illam *specialem* & *proprie dictam gratiam Christi*, quæ secundum Prophetam facit vt operemur, & de qua scribens Apostolus, *creatos* nos dicit *in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in illis ambulemus:* quia secundum alium Prophetam ipse *in nobis omnia operatur*, non quocunque modo, sed proprie & per se, vt canon Tridentinus testatur. Quæ proinde gratia, non

Ezech. 36. Ephes. 2. Psal. 26. Can. 6. SS. 6.

si velimus, sed *vt velimus* operatur, quomodo clare dicitur in Arausicano Concilio. Alioquin, quod absit, fatendum erit, voluntatem bonam & opera bona magis proprie esse nostra, quàm Dei; & hominem peccatorem magis à se ipso conuerti, quàm à Deo; & suo arbitrio discerni, non dono Dei; ideoque in se ipso non minus, imò verò & magis, quàm in Deo, de sua conuersione posse gloriari, & quod B. Celestini Pontificis verbis dicunt Tridentini Concilij Patres, *Tantam esse erga nos Dei bonitatem, vt nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, & pro his quæ largitus est æterna præmia sit donaturus*, hactenus tantum verum esse, quia præter auxilium sufficiens, quod vocant, dat concursum gratiæ concomitantis, si velimus; non autem quia dat efficaciter ipsum velle, cùm in ipso voluntatis actu proprie sit ratio meriti. Quid autem de ea conditione, *si velimus*, senserit Augustinus, etiam ante exortam hæresim Pelagij, monstrant hæc eius verba lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. *Illud nescio quomodo dicatur, frustra Deum misereri, nisi nos velimus. Si enim Deus miseretur, etiam volumus: ad eandem quippe misericordiam pertinet vt velimus; Deus enim est qui operatur in nobis velle & operari*. Idem verò posteà multò clarius hanc doctrinam asseruit, vt supra ostendimus. Vnde & in libro de prædest. SS. ita ratiocinatur: *Quare non eos docet? si dixerimus, quia nolunt discere, respondetur nobis, & vbi est quod ei dicitur, Domine tu conuertens viuificabis nos? aut si non facit volentes ex nolentibus Deus, quid orat Ecclesia, secundum præceptum Dei, pro persecutoribus suis?* Fulgentius quoque ad istam quæstionem, Cur non faciat Deus omnes velle, non aliud respondet quam illud Apostoli, *An non habet potestatem figulus luti*, &c. Igitur *profunditas illius quæstionis* ait Prosper, *quam secundum admirationem Apostoli impenetrabilem confitemur, per liberi arbitrij velle & nolle non soluitur: quia licet insit homini bonum nolle, tamen nisi donatum non habet bonum velle*. Porrò secundum eum intellectum, qui hac assertione exponitur, fatendum erit quod Deus omnibus dat, etiam pessimis homini-

Can 4. & 6.

Cap. 8.

Lib. de incar. & Grat. Christ. c. 21.

Lib. 1 de vocat. gentium cap. vlt.

bus, & in malitia persistentibus, opera bona, iisque omnibus dat velle & perficere, & omnes omnino ad se attrahit, quia videlicet dat omnibus auxilium sufficiens, & paratus est omnibus dare concursum concomitantis gratiæ in actu secundo, si velint: quomodo Faustus olim Pelagianizans huiusmodi scripturas peruertendo interpretabatur, vt apud eundem videre est lib. 2. de gratia & lib. arb. cap. 17. sed hæc quàm sint absurda & à scripturæ sensu aliena, quis non videt?

ASSERTIO X.

Augustinus, vbicumque dicit nos non tantum gratia egere qua possimus, sed etiam qua faciamus, intelligendus est de supradicto concomitante concursu, quod scilicet non possimus facere sine auxilio gratiæ concomitantis. Alioquin dictum eius non esset vniuersaliter verum. Nam vt faciamus non requiritur efficax excitatio, quæ voluntatem infallibiliter determinet, qualis forte fuit in Paulo, Magdalena, aliisque nonnullis, dum conuerterentur, sed sufficit multo minor, quæ plenissimam relinquit libertatem.

CENSVRA.

Hæc glossa prorsus repugnat sententiæ authoris, quam præter alia loca declarat apertissime in libro de
Cap. 11. correp. & gratia, vbi distinguens inter gratiam ante & post lapsum homini datam: *Prima*, inquit, *gratia est, qua fit vt homo habeat iustitiam, si velit, secunda verò plus po-*
Cap. 12. *test, qua etiam fit vt velit.* Et infra, *Nec de ipsa perseuerantia boni voluit Deus sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari, qui iis non solum dat adiutorium quale primo homini dedit, sine quo non possint perseuerare, si velint, sed in iis operatur & velle, vt quoniam non perseuerabunt, nisi etiam possint, & velint, perseuerandi iis possibilitas & voluntas diuinæ gratiæ largitate donetur*, Et iterum: *Subuentum est igitur infirmitati*

voluntatis humanæ, vt diuinâ gratiâ indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur, & ideo, quamuis infirma, non tamen deficeret, neque aduersitate aliqua vinceretur. Et mox, *Fortissimo quippe dimisit atque permisit facere quod vellet: infirmis seruauit, vt, ipso donante, inuictissime quod bonum est vellent, & hoc deserere inuictissime nollent.* Ex quibus alijsque Augustini locis patet, ita efficacem esse gratiam Christi, vt voluntatem hominis infallibiliter, nullam tamen inferendo necessitatẽ, ad bonũ determinet. A qua quidem necessitate, nimiùm metuit assertor, quamquam nihil metuerit B. Augustinus, tametsi ei obijciente Pelagio, quod libertatem tolleret. At neque metuit S. Thomas, dum parte prima quæst. 105. art. 4. docet, *Deum in nostra voluntate operari*, pro fundamento illius doctrinæ collocans illud Apostoli, *Deus operatur in nobis & velle & perficere.* At neque metuendum ab ea necessitate putat inter recentiores R. P. Societatis Iesu Theologus Benedictus Pererius, qui libro 8. de naturalium rerum principijs & assertionibus cap. 8. & 9. in summa, postquam sibi obiecisset, si Deus semper actu concurrit effectiue ac determinatiue ad quamlibet operationem nostræ voluntatis, videri labefactari, imò funditus tolli libertatem voluntatis: ita respondet, vt primùm doceat, hunc Dei concursum esse omnino verum, certum, & indubitatum, de quo fas non sit Christiano Philosopho dubitare: deinde dicat, *licet voluntas nihil operetur, nisi mota & determinata à Deo: quia tamen mouetur à Deo conuenienter naturæ suæ, & vt suapte natura apta est moueri, id est non necessariò, sed libere: ideo vere dicitur, veréque est libera. Si enim voluntas ita moueretur à Deo, vt ipsa se nullo modo moueret, & ad agendum determinaret, omnis profectò meriti ac demeriti, & libertatis ratio funditus tolleretur. Sed quia Deus eam sic mouet, vt ipsa nihilominus simul etiam seipsam moueat, ac per suam deliberationem se determinet ad agendum hoc vel illud quippiam, ob eam causam meritò appellatur & vere est libera. Non enim intelligendum est voluntatem esse liberam omnino, ita vt à nullo pendeat, nullique subijciatur: quomodo solus Deus liber est.* Ra-

Similia leges apud R. P. Francisc. Costerum in controuers. de lib. arbit.

tio enim cuiusuis creaturæ necessariam & inseparabilem continet dependentiam eius à creatore, tam in existentia, quàm in omni operatione. Ergo libertas (ait) *nostræ voluntatis ea est, quæ potest competere creaturæ: nempe quæ distinguit ac separat voluntatem ab agente naturali.* Hæc ille. Quod si autem in Paulo, vel Magdalena, alijsque, dum conuerterentur, agnoscitur illa efficax & infallibiliter voluntatem determinans per gratiam excitatio, saluâ interim arbitrij libertate, vt agnoscere videtur assertor; quid est, quod in cæteris eam negemus, & Augustini dicta, vt de scripturis taceatur, in diuersos sensus adeò torqueamus violenter? Quod faciunt, qui prædictam B. Augustini distinctionem ita conantur saluare, vt dicant, ea ratione nobis dari velle, qua primo homini: quia scilicet dantur nobis crebræ excitationes internæ, & externæ, & singularis protectio, cura, &c. quasi hæc primo homini defuerint, ad quem interiùs tentandum ne quidem accessum habere diabolus potuit; vel certè omnia hæc in vnum collecta gratiam primi hominis æquent, nedum superent, quod vult Augustinus; vel denique, his omnibus positis, ipsum velle in nostro prorsus non relinquatur libero arbitrio, sicut & in primi hominis; aut ipsum velle per hæc tribuatur, cùm esse possint etiam in nolente.

Aug de correp & gra. cap. 11.

ASSERTIO XI.

De don. pers. cap. 14.

Quod dicit Augustinus, ijs qui non sunt à perditionis massa segregati, non adhiberi dicta vel facta diuina, per quæ possent credere, si audirent ea, vel viderent, cum grano salis accipiendum est; vt intelligantur non accipere actu secundo illa auxilia, cum quibus nouerat Deus eos de facto conuertendos: quod certissimum est de omnibus qui non conuertuntur.

CENSVRA.

Loquitur eo loco Augustinus de auxilijs externis. Ait enim,

enim, *si congrua suis mentibus vel audiant verba, vel signa conspiciant* Quod ad sensum audiendi vel videndi pertinet. Non ergo sic accipi potest Augustini sententia, quasi velit eiusmodi auxilia sufficere cuiquam ad conuersionem. Quamquam nec assertor sentiat, auxilia externa sufficere. At neque diuinum illud munus intelligentiæ, cuius ibidem meminit Augustinus, quo videlicet moueantur homines ad fidem, si congrua suis mentibus vel audiant verba, vel signa conspiciant, æstimari potest auxilium ad credendum sufficiens, idque omnibus datum; tum quia naturaliter id inesse hominibus, nec omnibus, sed quibusdam dicit Augustinus; tum quia aperte negat, Tyrijs & Sidonijs vt crederent fuisse datum. *Sed quia*, inquit, *vt crederent non erat ijs datum, etiam vnde crederent est negatum.* Neque vult Augustinus id vnde crederent non esse datum, hoc sensu, quia non est ab illis acceptum in actu secundo; sed quia simpliciter verum est, in Tyro & Sydone non fuisse factas virtutes, per quas erant credituri. Quare & proxime sequens Augustini sententia, qua dicit, quibusdam qui non sint à perditionis massa gratiæ prædestinatione discreti, non adhiberi vel dicta, vel facta diuina, per quæ possent credere, si audirent talia, vel viderent, similiter debet intelligi. Quam intelligentiam & ipsa verba manifeste requirunt Quocirca ex hoc loco Augustini, inter cæteros, manifestum est, non omnibus dari sufficiens auxilium ad conuersionem. Neque putandum est, omnibus, quibus externa huiusmodi auxilia ad conuersionem desunt, adesse occulta, vel interna: quia via ordinaria & regularis, qua Deus conuersionem hominum procurat, est per externa dicta vel facta; vt quibuscunque hęc desint, illis interna adesse, prorsus sit inopinabile.

ASSERTIO XII.

Ad illud quod ex cap. 6. de prædestinatione SS. ob-

ijcitur, vbi Augustinus docet, hunc nolle credere, quia eius voluntas non præparatur à Domino; quod tamen erat necessarium vt credere vellet; Respondetur, valde improprie dici, quod is cui sufficienter proposita est fides, ideo nolit credere, quia eius voluntas non præparatur à Domino.

CENSVRA.

Non dicit eo loco Augustinus, hunc nolle credere, quia eius voluntas non præparatur à Domino; quamuis verum sit, hoc esse necessarium, nempe voluntatem hominis à Deo præparari, ad hoc vt credere velit, idque eo loco ab Augustino sit significatũ. Non enim quia recte & conuenienter dicitur; Hic vult credere, quia voluntas eius præparatur à Domino; ideò consequens erit, recte quoque & conuenienter dici; Hic non vult credere, quia voluntas eius non præparatur à Domino. Cum enim fidei donum sit indebitum, nullo modo caussa infidelitatis in eum reijci potest, qui fidem non dedit, etiamsi absque eo haberi non possit. Porrò negari non debet, esse multos quibus sufficienter proposita est fides quoad æternam prædicationem & quascunque internas suasiones, seu excitationes ipsum voluntatis actum præcedentes, quibus tamen ex mente Augustini nondum præparata est voluntas à Domino. Quod omnes illæ sententiæ Augustini probant, quibus docet, ipsum credendi actum in cordibus hominum Deum operari. *Hoc est opus Dei*, inquit Saluator, *vt credatis in eum quem misit ille.* Quem locum tractans Augustinus ait; *Non dicit, hoc est opus vestrum; sed, hoc est opus Dei, vt credatis in eum quem misit ille; vt qui gloriatur, in Domino glorietur.* Item in Epistola ad Vitalem, inter alia scribit in hunc modum; *vt in Deum credamus, & pie viuamus, non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, non quia velle non debeamus & currere: sed quia ipse in nobis & velle operatur & currere. Vnde & Dominus Iesus credentes à non credentibus, id est, ab*

Ioan 6.

Tractatu 25 in Ioannem.

Epist 107.

iræ vasis vasa misericordiæ discernens, nemo, inquit, venit ad me, nisi fuerit ei datum à patre meo. Et postea inter eas sentẽtias, quas scire se dicit, ad fidem rectã & Catholicã pertinere, has duas posuit postremas: *Scimus, pro ijs, qui nolunt credere, nos qui iam credimus, rectâ fide agere, cùm Deum oramus vt velint.* Et, *Scimus, pro ijs qui ex illis crediderunt, tanquam de beneficijs, rectè & veraciter, & debere nos Deo gratias agere, & solere.* Quod tamen ne libertati voluntatis videatur contrarium, hanc proxime præmiserat sententiam: *Scimus qui proprio corde credunt in Deum, sua id facere voluntate ac libero arbitrio.* Et infrà ex orationibus Ecclesiæ validissime Vitalem coarguens, *Nunquid*, inquit, *orare prohibebis Ecclesiam pro infidelibus, vt sint fideles: pro ijs qui nolunt credere, vt velint credere: pro ijs qui ab eius lege doctrinaque dissentiunt, vt eius legi doctrinæque consentiant, vt det illis Deus quod per Prophetam promisit, cor cognoscendi eum, & aures audiendi? Nunquid, vbi audieris* Sacerdotem *Dei ad eius altare populum hortantem ad Deum orandum, vel ipsum clara voce orantem, vt incredulas gentes ad fidem suam venire compellat, non respondebis, amen?* Ideo *nonnunquam*, vt idem subiungit egregius doctor, *per orationem credentium nondum credentes credere facit, vt ostendat quod ipse facit. Nemo enim est tam imperitus, tam carnalis, tam tardus ingenio, qui non videat Deum facere, quod rogari se præcipit, vt faciat.* Et mox: *Hoc & gratiarum actio indicat, quod oratio: oratio pro infidelibus, gratiarum actio pro fidelibus. Quis enim est orandus vt faciat, illi gratiarum actio reddenda cum fecerit.* Verissime igitur ab eodem alibi dictum est: *Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiant: &, si miraculum in illorum conspectu fiat, ambo idem videant, altitudo est diuitiarum scientiæ & sapientiæ Dei, cuius inscrutabilia sunt iudicia, & apud quem non est iniquitas, dum cuius vult miseretur, & quem vult indurat.* *In Epist. ad Six. 106.*

Quam de fidei initio, id est, primo credendi actu atque effectu, doctrinam ad corrigendum Massiliensium errorem etiam plenius efficaciusque probat idem doctor toto fere libro de predestinatione SS.

ASSERTIO XIII.

Est quoddam perseuerantiæ donum, consistens in quodam speciali auxilio & protectione, qua Deus ita protegit & munit quosdam vt fere indeclinabiliter & infallibiliter in gratia perseuerent vsque ad mortem: quod quibusdam conceditur, vt forte Apostolis post acceptum Spiritum: & *vt in scholio additur*, ijs qui dicuntur confirmati in gratia. Aliud est perseuerantiæ donum, quod consistit in quodam auxilio & protectione, qua Deus ita adest, vt possint in gratia perseuerare, si velint. Et hoc donum est necessarium ad salutem, & datur omnibus iustis immediate in actu primo.

CENSVRA.

Perseuerantiam nec scriptura, nec Concilij Tridentini Patres, nec Augustinus, aliique doctores aliam Math. 10. agnoscunt, quam de qua dictum est. *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit*; nec aliud in homine lapso perseuerantiæ donum, quam quo fiat vt vsque in finem perseueretur. Quod, vt habet Concilium Tridenti- Sectione 6. cap. 13. num, *aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum qui stat statuere, vt perseueranter stet, & eum qui cadit restituere.* De quo etiam Can. 16. ita pronunciat; *si quis magnum illud vsque in finem perseuerantiæ donum se certò habiturum absoluta & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc ex speciali reuelatione didicerit, Anathema sit.* Hoc igitur perseuerantiæ donum omnibus & solis electis proprium esse constat, iis videlicet, qui Christo dati sunt à Patre, & pro quibus orat Patrem; ex quibus nullus omnino perit. Hoc singulare donum subditis suis à Domino suppliciter pe- 1. paralip. 29. tebat Rex Dauid dicens: *Custodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, & semper in veneratione tui mens ista permaneat.* Huiusmodi autem nullum agnoscit hæc assertio, quandoquidem non ipsam perseuerantiam, seu ipsum

perſeuerare, ſed tantum poſſe perſeuerare Dei dono adſcribit. Atqui poſſe perſeuerare non eſt perſeuerare, neque ſi detur poſſe perſeuerare, continuò dàtur & perſeuerare; imò ex eo ipſo quo quis non perſeuerat, manifeſtum eſt eum non habuiſſe donum perſeuerantiæ, ait Proſper ad c. 7. Gallorum, poſt Auguſtinum initio libri de dono perſeuerantiæ. Quod ergo integro homini tribuit Auguſtinus perſeuerantiæ adiutorium in libro de correp. & gratia cap. 11. & 12. nimirum eiuſmodi, ſine quo non poſſet, & per quod perſeuerare poſſet, ſi vellet; hæc aſſertio lapſis tribuit, & quidem omnibus iuſtis commune facit. Quod autem Auguſtinus ſecundum ſcripturam tribuit hominibus poſt lapſum erectis, atque in ſolis agnoſcit electis, videlicet tale perſeuerantiæ donum, per quod non niſi perſeuerantes ſint, vt cùm non perſeuerabunt, niſi poſſint & velint, perſeuerandi iis poſſibilitas ſimul & voluntas diuinæ gratiæ largitate donetur, & per quod ita ſubuentum eſſe dicit infirmitati voluntatis humanæ, vt *diuina gratia indeclinabiliter & inſeparabiliter ageretur; & ideo, quamuis infirma, non tamen deficeret, neque aduerſitate aliqua vinceretur*; hoc inquam perſeuerantiæ donum hic non agnoſcitur, ſed excluditur potius, ſicut id excludere volebant Maſſilienſes, ſupradictam Auguſtini doctrinam carpentes, vt in ep. ad Auguſtinum teſtatur Hilarius. Ad quam reſpondens Auguſtinus, idem illud perſeuerantiæ donum multo etiam copioſius apertiuſque aſſeruit in libro cui ab eo dono titulum indidit de quo etiam ita præclare ſcriptum eſt à S. Thoma Aquin. *Impoſsibile eſt hæc duo ſimul eſſe vera, quod Spiritus ſanctus velit aliquem mouere ad actum charitatis, & quod ipſe charitatem amittat peccando. Nam donum perſeuerantiæ computatur inter beneficia Dei, quibus certiſſime liberantur quicumque liberantur, vt dicit Auguſtinus*. Cui ſimile prorſus eſt illud Auguſtini in Pſalm. 84, *Superbire non poteſt, cui Deus oſtendit miſericordiam ſuam*. Videri quidē poteſt Aſſertor priori diſtinctionis membro tale aliquod donum agnoſcere: ſed reuera poſſe perſe-

2.2 quæſ. 24. ar. 11.

de dono perſ. c. 14.

uerare etiam ibi donum Dei fatetur, dum ait illud consistere in quodam speciali auxilio & protectione, qua Deus ita protegit & munit quosdam, vt fere indeclinabiliter & infallibiliter in gratia perseuerent vsque ad mortem. Non enim hîc ipsum perseuerare diuinæ operationi tribuitur; sed tantum Deo tribuitur protectio quædam & munitio, qua quis ita protegitur & munitur vt fere indeclinabiliter perseueret. Deinde hoc ipsum non vult Assertor nisi paucis admodum concedi, cùm alterum iustis omnibus commune fecerit. Vbi est ergo illud perseuerantiæ donum, quod omnibus & solis electis datur? Apparet autem Assertorem ex Catharini paradoxis hanc duplicis doni perseuerantiæ distinctionem sumpsisse. Nam similiter ille duplex genus electorum, seu prædestinatorum commentus est. Et eodem spectare videtur, quòd olim Pelagianorum nonnulli prædestinationem absolutam in solis Apostolis accipiendam esse dicebant, cæteris prædestinationem ex operum præuisione tribuentes, vt significatur in fine operis Hypognosticon apud Augustinum. Porro confirmatos in gratia, sic vt cadere non possint, hac mortalitate durante (nisi forte alicui, quod non negamus, tale quid speciali priuilegio datum fuerit) nullos esse, satis ostendit illud Apostoli: *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte, cùm aliis prædicauero, ipse reprobus efficiar*: & illud, quod omnes orare iubentur, *Ne nos inducas in tentationem*. Quamuis enim quibusdam forte sua prædestinatio fuerit reuelata, non tamen per hoc à tentationum periculis fuerunt exempti: quales profecto nullos agnoscere se Prosper aperte declarat de vocatione gentium, vbi exceptione de Christo facta, *In cæteris*, inquit, *hominibus, donec caro concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem, & donec Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma, incommutabilis animi fortitudo non potest reperiri; cùm non huius, sed alterius vitæ sit veræ pacis perfecta & secura fœlicitas. In præsentis ergo agonis incerto, vbi tota vita tentatio est, & ab insidianti superbia nec ipsa tuta est vi-*

Lib. de præd. & altero de duabus sciẽtia clauibus, sub finem.

Tho. 1. par. quæst 100. & in quæst. disput quæst de lib arb. Item Durãdus in 3. distinc 3. q. 4. & alij alibi. cap. 18.

ctoria, mutabilitatis periculo non caretur. Et licet innumeris sanctis suis donet virtutem perseuerandi vsque in finem diuina protectio, à nullis tamen aufert quod ipsis repugnat ex ipsis. Et infra, *Meritò igitur ab incipientibus non solum, verùm etiam à prouectissimis sanctis vniformiter Domino supplicatur, & dicitur, Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo.* Sic ille.

ASSERTIO XIV.

Indurati & excæcati habent sufficiens auxilium ex parte Dei vt conuertantur. *Et infra*: Omnes infideles semper & vbique habent sufficiens auxilium ad salutem ex parte Dei.

CENSVRA.

Reijcienda penitus tota hæc assertio est, velut beneficio singularis illius gratiæ Christi, quæ non omnibus est communis, & tamen omnibus ad conuersionem & salutem est necessaria, plurimum detrahens. Nam neque induratus conuerti potest, nisi per gratiam auferentem cor lapideum, & tribuentem cor carneum, quam vtique quamdiu induratum est, non habet, neque excæcatus aspicere potest lumen veritatis, nisi per gratiam tenebras eius illuminantem, & velamen de corde eius auferentem: quam similiter quamdiu excæcatus est non habet. Neque infidelis quisquam credere potest, nisi per gratiam, qua cor eius ex infidelitate ad fidem mutetur. Quam gratiam eum non habere, dum infidelis manet, perspicuum est. Si ergo donum Dei nondum habet infidelis, quomodo dicendus est habere sufficiens auxilium ad salutem ex parte Dei, cùm absque dono fidei non possit esse fidelis? Quantum autem tota hæc doctrina à sensu scripturæ dissonet, satis ostendunt ea loca, in quibus legitur, quosdam non tantum deseri à Deo, ac *dimitti secundum vias suas, & secundum desiderium cordis sui*: verùm etiam *obdurari, & excæcari*, ideóque, quod

Ezech. 36. *Psal. 17.* *2 Cor. 3.* *Ioan. 12. & 5.* *Hierem. 13.*

ſancti præueniens inſpiratio ſi putatur omnibus vbique & ſemper eſſe communis, iam non vbi, & cum vult, ſed ſemper & vbique ſpirat Spiritus ſanctus. Neque orandus erit Deus, vt Spiritus ſui inſpiratione præueniat, moueat, & emolliat infidelium & induratorum corda, ſed illi tantum erunt monendi, vt diuinæ inſpirationi conſentiant, & cooperentur: quandoquidem iam ſatis habent ex parte Dei vnde credant, & conuertantur. Fallitur profectò qui talem imaginatur ſtatum cuiuſcunque peccatoris, qui, vt ait Proſper, *priuſquam à dominatione diaboli per gratiam Dei liberetur, in illo profundo iacet, in quod ſe ſua libertate demerſit, amans interim languores ſuos, & pro ſanitate habens quod ægrotare ſe neſcit; donec prima hæc medela conferatur ægroto, vt incipiat noſſe quod langueat, & poſſit opem medici deſiderare, qua ſurgat.*

Hypognoſ. lib. 6. c. 4.

ad 6. cap. Gall.

ASSERTIO XV.

Omnia loca Scripturæ ſacræ, quæ ſignificant impoſſibile eſſe quoſdam conuerti, intelligenda ſunt, vt impoſſibile accipiatur pro eo quod eſt valde difficile.

CENSVRA.

Non eſt negandum, quin poſſint conuerti ad Deum omnes peccatores durante hac vita; ſed ſimul quoque fatendum eſt, nullum peccatorem conuerti poſſe, niſi per ſpecialem Dei gratiam, ſeu ſpeciale auxilium, quo voluntas eius in bonum mutetur: quod auxilium non habet, niſi cùm actu conuertitur. Nihil ergo repugnat, imò ſanctorum Patrum expoſitioni congruit plane, impoſſibile in ſcripturis proprie accipi cùm dicitur impoſſibile eſſe quoſdam conuerti aut corrigi; ſed ita vt conſideretur homo ſecundum diſpoſitionem & vires præſentes: quomodo ab Auguſtino dictum eſt, *Iuſtus implet legem Chriſti per dilectionem, quam iniuſtus implere non poteſt.* Et à Patribus Concilii Trident. *Iubendo monet Deus &*

Lib 3. contra Creſc. cap 4.

Seß 6 c. 11. *facere quod poßis, & petere quod non poßis*. Quo fit vt perperam afferatur omnia Scripturæ loca, quæ significant esse impossibile quosdam conuerti, sic esse intelligenda, vt impossibile accipiatur pro eo quod est valde difficile; cùm præsertim Saluator in Euangelio potius contra difficile pro impossibili videatur interpretatus; vbi quod difficile dixerat, quærentibus & admirantibus discipulis, ita exponit, vt impossibile esse pronuntiet. *Diues*, inquiebat, *difficile intrabit in regnum cælorum*; &, *quam difficile qui pecunias habent, intrabunt in regnum cælorum*! Deinde vero ait facilius esse camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum. Et mox, *Apud homines hoc impoßibile est, apud Deum autem omnia poßibilia sunt*. Quo loco quin impossibile proprie accipiatur, nullum est dubium. Sed ita dixit Dominus impossibile apud homines, quomodo dixit Apostolus *impoßibile legi*: quia hoc quod vtrobique impossibile dicitur, nisi Deo specialiter adiuuante fieri ab homine non potest, quemadmodum satis vterque locus declarat.

ex Aug. de nat. & grat. cap. 45 vide & Hier in epist. ad Ctesiph. c 4. Math. 19. Marci 10. Luc. 18. Vide Hier. lib 2 cont Pelag cap 5. Rom. 8.

ASSERTIO XVI.

Paruuli ex parte Dei habent sufficiens remedium contra peccatum, præsertim in noua lege. Nam Christus pro omnibus mortuus est, & pro omnibus instituit sacramentum in remedium peccatorum, nemine excepto. Atque id, *quod in scholio additur*, ex epistola Cypriani 59. satis aperte colligitur.

CENSVRA.

Mors Christi, & Sacramentum Baptismi, remedia sunt quæ sufficiunt saluti omnium paruulorum, nemine excepto. Sed non inde consequens est, omnes paruulos habere sufficiens remedium cõtra peccatum ex parte Dei. Quamuis enim paratum ac propositum sit tale remedium; non tamen ab eo recte dicitur haberi, cui

impoſſibile eſt illud applicari; impoſſibile, inquam ſtudio & induſtria humana. Multa enim tam ex parte Dei, quam ex parte hominum requiruntur, eaque in paruulorum poteſtate non ſunt poſita; vt paruuli ipſi Chriſto commoriantur, & conſepeliantur per baptiſmum. Et tamen niſi hoc modo commortui & conſepulti ei fuerint, nec Baptiſmus, nec mors Chriſti illis ſunt remedio. Cyprianus autem in epiſtola ad Fidum, non ſignificat omnes paruulos habere ſufficiens remedium ſalutis: ſed dicit, neminem, cuiuſcunque ætatis hominem per nos à baptiſmo & gratia Dei, qui omnibus & miſericors, & benignus, & pius eſt, debere prohiberi. Hoc enim quod dicit, *omnibus*, ad eam ætatem, non autem ad omnes in vniuerſum homines, videtur referendum eſſe. Aut certe ea ratione ait B. Cyprianus eſſe apud omnes vnam diuini muneris æqualitatem, & Deum ſe omnibus ad cæleſtis gratiæ conſequutionem æqualitate librata præbere parem, quod, vt dictum eſt, ſacramentum inſtituerit baptiſmi, omnium ſaluti, etiam paruulorum, nemine excepto, ſufficiens; quodque miniſtris iuſſerit baptizare omnes. Illa enim eſt Cypriani in illa epiſtola intentio, vt ipſe etiam B. Auguſtinus declarat, ſcribens ad ſanctum Hieronymum in hæc verba: *B. Cyprianus non aliquod decretum condens nouum, ſed Eccleſiæ fidem firmiſſimam ſeruans, ad corrigendos eos qui putabant, ante octauum diem natiuitatis non eſſe paruulum baptizandum, mox natum rite baptizari poſſe cum ſuis quibuſdam Coepiſcopis cenſuit.*

Vide Proſp. ad 8 c. Gallorum. Et ad cap. 4 in fine.

Math. 28.

Epiſt. 28.

ASSERTIO XVII.

Quod applicatio talis remedij baptiſmi vel his, vel illis ob aliqua impedimenta occurrentia fiat impoſſibilis, non eſt Deo imputandum, quia non ordinat vt non poſſit applicari, vel vt talia impedimenta occurrant, ſed tantum permittit ſecundum communem curſum rerum, ſicut permittit peccata.

CENSVRA.

Non recte dicitur, Deum tantum permittere, sicut permittit peccata, non autem vere ac proprie producere ea impedimenta, per quæ paruulis aliquibus impossibilis fiat applicatio talis remedij, v. g. Baptismi: præsertim cum absque omni culpa humana talia impedimenta eueniunt, vt fit in ijs qui antequam nascantur, in vtero moriuntur. Nam sicut, Deo volente, dum absoluta eius voluntate loquimur, alius baptizatur; ita, nolente eo, alius non baptizatur. Quod in paruulis sine baptismo morientibus euidenter patet: quos non baptizari, & proinde non saluari dicit Augustinus, *non quia ipsi nolunt, sed quia Deus non vult. Neque enim*, vt idem ait, lib. de dono perseuerantiæ, *res humanas in paruulis non diuina prouidentia, sed fortuitis agi casibus opinandum est, cùm rationales vel damnandæ, vel liberandæ sunt animæ; quandoquidem nec passer cadit in terram sine patris voluntate, qui in cælis est: aut parentum negligentiæ sic tribuendum est, vt nihil ibi agant superna iudicia.* Quæ ipsa Dei iudicia agnoscens inter recentiores R. P. Peltanus ita scribit: *Aliam hyperphysicam causam (nam physicæ & liberæ itidē multæ existere possunt) assignare non possumus, cur infantium alij suscepto baptismi Sacramento extincti, cælesti beatitudine potiantur: alij eiusdem Sacramenti gratia frustrati in æternum exilium à Christi regno proscribātur, quàm diuersū Dei optimi maximi de his & illis consiliū, diuersúmq; in hos & illos studiū.* Sic ille. Constat autē & alibi sæpe paruulorum exemplum ad probanda inscrutabilia Dei iudicia circa salutem & prædestinationem hominum ab Augustino, & post eum à Prospero & Fulgentio adduci, reclamantibus licet primùm Pelagianis, deinde Massiliensibus, dum vel rationem reddere conati sunt, cur è paruulis vnus assumatur, alter relinquatur, vel vt ait Hilarius Arelatensis in Epistola ad Augustinum, *causam paruulorum ad exemplum maiorum afferri non patiebantur.* Et sane periculosa est admodum ea opinio,

Epist. 107. ad Vital. cap. 12. Vide & Aug. Ep. 105 & Prosp. lib. 1 de voc. gent cap 22 & libro 2. cap. 22.

Lib de satisf. parte 10.

Vid. Prosp. in Epist ad August. &

vt pote multũ Scripturæ dissona, & perfectissimæ causalitati ac sapientiæ diuinæ non parum derogans, quam hic assertor sequi videtur, Dei scilicet prouidentiam non immediate extendi ad omnia & singula quæcũmque in rerum natura existunt & fiunt, peccato dumtaxat excepto: quasi hac tantum ratione Deus omnia agat, omnibúsque prouideat, quod rebus à se conditis indidit vires ac proprietates, per quas illæ deinde se moueant, suásque operationes exerceant, accedente tantummodo ipsius generali Dei concursu, quo res, ne in nihilum concidant, sustentet ac conseruet. Aliud nobis diuinæ Scripturæ loquuntur, in quibus legimus, quod *Deo cura est de omnibus*: quodque sapientia Dei *omnia prospicit, attingens à fine vsque ad finem fortiter, & disponens omnia suauiter*: & *omnia in mensura, numero, ac pondere disposuit, & omnia operatur in omnibus, quod Deus ei quod è semine nascitur, dat corpus, sicut voluit*, id est, sicut iam ante disposuit, & *vnicuique seminum proprium corpus*. Quæ rursum ita nobis commendant Dei prouidentiam, vt doceant nec volatilia, nec lilia horti, nec fœnum agri, nec pilos capitis ab ea exceptos esse. Vnde Augustinus lib. 5. de Gen. ad lit. *Quod ait Saluator*, inquit, *vnum passerem non cadere in terram sine Dei voluntate, & quod fœnum agri post paululum mittendum in clibanum, ipse tamen vestiat, nonne confirmat non solum istam totam mundi partem rebus mortalibus & corruptibilibus deputatam, verum etiam vilissimas abiectissimasque eius particulas diuina prouidentia regi?* Et Cyrillus in Thesauro, *Quod si putatis*, ait, *indecens ad minima quæque prouidentiam descendere, erubescatis aliquantulum, quæso, audientes Christum: nonne duo passeries*, &c. Qui & alibi proprium id naturæ Deitatis esse affirmat, *vt prouidentia sua omnia contineat atque gubernet, res etiam deiectas atque minimas*. Dionysij quoque generalis est doctrina in libro de diuinis nominibus, vbi agens de eo quod rerum omnium in Deo præ existant paradigmata, siue ideæ, asserit in Sacris Litteris *ista paradigmata vocari prædestinationes, & Diuinas ac bonas voluntates*: dicitque quod eædem *illæ*.

[Margin notes: Faust. lib. 1. de lib. arb. cap. 13. — Sap. 6. 7. 8. & 11. — 1. Cor. 12 & 15. — Mat. 6 & 10. 12. &c. — Vid. & lib. 5 de ciuit. c. 11. & Ep. 106. ad Paulin. — Lib. 5. cap 2. — Lib. 12 cap. 14. — Cap. 5.]

prædeſtinationes ſint decretiuæ, definitiuæ, ac diſtinctiuæ, atque etiam factiuæ, ſecundum quas Deus omnia quæ ſunt, prædefiniuit, atque in eſſe produxit. Deinde, vt perſpicua ratione concludamus, quomodo non eſt dicendum Deum omnia immediate operari, qui non tantum per eſſentiam & præſentiam, verum etiam per potentiam omnibus intime ineſt: aut quomodo non omnia in particulari preordinauit, ſi omnia immediate operatur?

ASSERTIO XVIII.

Omnes infideles ſemper & vbique habent ſufficiens auxilium ex parte Dei, ſeu in actu primo. Si enim facerent quod in ipſis eſt, & quantum poſſent ſecundum præſentem diſpoſitionem naturalem vel ſupernaturalem, quam habent, Deus illuminaret eos vt credere poſſent vel conuerti.

CENSVRA.

De priori parte aſſertionis ſupradictum eſt. Quod autem attinet ad illud, *facere quod in ſe eſt*, ſi ſic intelligitur, vt ſit facere quod quis poteſt ſolis naturæ viribus ſine gratia Dei: eo ſenſu non recte dicitur, ſi homo faciat quod in ſe eſt, illum à Deo illuminandum vt credere poſſit vel conuerti. Nam ſic gratia Dei homini ſecundum quod conatur, facitque quod naturæ viribus poteſt, & aliquo ſaltem modo ſecundum merita daretur (quod olim reprobatum eſt) nec ad occulta Dei iudicia pertineret cur hic credat ille non credat: hunc Deus liberet, illum non liberet: quod vult Auguſtinus in Epiſt. 105. ad Sixtum, & alibi: [a] ſed ipſe ſe homo aliquo modo diſcerneret per id quod non accepit; quod negat Apoſtolus 1. Cor. 4. Notũ quoque eſt illud [b] Proſp. quod *ſine Dei gratia nemo currit ad gratiã.* Si vero dicitur homo facere quod in ſe eſt, dum facit quod eſt in ipſius poteſtate, ſecundum quod motus eſt à Deo, quemadmodum

a Vide Aug lib. 1. de peccat merit. cap 22. lib de Grat. & lib. arbit. cap. 14 in Epiſt. 105. lib. 1. ad Simpl in fine. Item Proſp cõtra Collat cap 4. 8 & ſeq Et in carm de ingrat cap. 17 S Greg. hom. 19. in Ezech.

A. Tiletanus p. 1. cont. Kemnitij fol. 250. b *Proſp. ad c. 6. Gal. & in carm. de ingrat. c. 25.*

eam locutionem exponit D.[c] Thomas in Summa, recte dicitur hoc pacto homini facienti quod in se est Deum suâ gratiâ non defuturum; & omnis qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit; & pulsanti aperietur. Neque eo modo sine gratia itur ad gratiam; quamquam petere, quærere, pulsare, atque omnino conari ad bonum salutare nemo potest, nisi per Dei gratiam hæc eadem in homine fiant, quemadmodum clare definitum est in Concilio Arausicano can. 6.

c D. Th. 1. 2. q. 106. art 6. vide etiam Catech. Paroc. in Titul. de grad. orationis. Math. 7.

ASSERTIO XIX.

Qui inuincibiliter ignorat fidem, tenetur ad præcepta naturalia, id est, ad decalogum; ergo habet auxilium morale sufficiens ad illa explenda: quia Deus neminem obligat ad impossibile. Alioquin videremur accedere ad sententiam hæreticorum, qui dicunt, per peccatum originale amissum arbitrium ad bonum.

CENSVRA.

Habere infideles auxilium sufficiens morale ad impletionem decalogi, vsque adeo verum non est, vt nec fideles omnes id habere dicendum sit. Nam si haberent omnes peccatores, & fideles, non esset necessaria oratio, qua peterent à Deo adiutorium ad eius mandata implenda. Frustra enim petitur vt habeatur, quod iam sufficienter habetur. Neque propterea quemquam ad impossibile obligari consequens est, quandoquidem auxilium illud ita in diuina bonitate præparatum est, vt nemini, sicut oportet petenti denegetur. Vnde Prosper Cassiano similia obijcienti respondens dicit: *homini dari præceptum, vt diuinum quærat auxilium.* Et alio loco; *Imperantur*, inquit, *ista homini, vt ex præcepto Dei, quo ei hoc quod accepit, indicitur, agnoscat, id se suo vitio perdidisse, & non iniquam esse exactionem, quia ad reddendum quod debet idoneus non est; sed à litera occidente refugiat ad Spiritum viui-*

Cap 6.

In Epistola ad Demetriad & c. 21. cont. Collat.

ficantem, & facultatem quam antè non inuenit in natura, quærat ex gratia. Quare neque consequens, per peccatum originale amissum esse arbitrium ad bonum. Mansit enim in homine post peccatum naturalis arbitrij facultas & ad bonum & ad malum flexilis. Nam si ad bonum flecti non posset, nunquam se Deo adiuuante ad bonum inflecteret. Quod enim insanabile est, non sanatur: quale est liberum arbitrium in dæmonibus. At de hominibus dicitur à Sapiente Sap. 1. *sanabiles fecit Deus nationes orbis terrarum.* Verumtamen si nullo sensu dici posset amissum esse liberum arbitrium ad bonum, non de eo post Augustinum dicerent Patres Arausicani Concilii, *Quod amissum, nisi à quo potuit dari, non potest reddi.* Vnde ipsa veritas dicit: *si vos filius liberauerit, tunc vere liberi eritis.* Cæterum videat assertor quomodo non magis ex ipsius doctrina sit consequens, per peccatum originale amissum esse liberum arbitrium ad bonum, quæ putat, libertatem ad bonum in homine lapso saluari non posse, nisi perpetuò ei dicatur adesse sufficiens auxilium, quo adiutus bonum eligere possit. Ex ea enim hypothesi manifeste sequitur, quod præueniendo beneficium redemptoris (ad quod pertinere vult sufficiens illud auxilium) perierit homini per peccatum originis liberum arbitrium ad bonum. Bonum autem intelligimus quod ad pietatem, siue, vt canon Arausicanus loquitur, *ad salutem pertinet vitæ æternæ.*

Fulg de Incar & grat. Christ c. 2. 23 & 24 Prosp ad obiect 6. Vincent.

Can 13. Lib 14 de ciuitate Dei cap 11.

assertione 17 & 16.

Can. 7.

ASSERTIO XX.

Sententia, quæ dicit, eos qui saluantur, non efficaciter electos ad gloriam ante præuisionem bonorum operum, vel applicationis meriti contra peccatum, videtur maxime probabilis. Tenent autem hanc sententiam omnes Patres Græci, adeo vt communiter dicatur sententia Græcorum, *Et in scholio*, Quamquam diuersa sententia Augustino tribuatur, non puto tamen esse Augustini. Nam vbi hac de re loquitur, non exprimit

vtrum

vtrum loquatur de immediata electione ad gloriam, an de mediata, quæ erat gratia. Item an loquatur de electione absoluta & efficaci, an de conditionata, id est, si gratiæ fuerint cooperati: quomodo intelligendas esse promissiones diuinas docet Trid. Concilium sess. 6. Quod si tamen contraria sententia est D. Augustini, non admodum referret.

CENSVRA.

Doctrina illa, quæ negat efficacem electionem ad gloriam ante præuisionem operum, prorsus improbabilis est, & noxij erroris periculo non caret: vt quâ beneficium gratiæ & redemptionis Christi non parum obscuretur, quemadmodum ad primam assertionem declaratum est. Porro hæc de Græcis Patribus, quasi ad hunc modum sentientibus, obiectio & à Massiliensibus olim mota est, qui, vti Prosper scribit ad Augustinum, *ea quæ de epistola Pauli Romanis scribentis ad manifestationem diuinæ gratiæ, præuenientis electorum merita, proferebantur, à nullo vnquam* Ecclesiasticorum *esse ita intellecta* affirmabant. Cui obiectioni quia in libro de dono perseuerantiæ satisfecit Augustinus, ostendens & alios insignes Ecclesiæ Doctores, & in iis græcum Gregorium Nazianzenum, tametsi sub aliis verbis, ante exortam Pelagianam hæresim, eadem secum sensisse & scripsisse, nobis quoque satis id merito esse debet, præsertim hæc tanti doctoris, alioquin in definiendo modestissimi tardissimique, audita sententia, qua eodem loco sic indubitanter & intrepide pronũciat, *hoc scio, neminẽ contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse.* Quod si Græcorum doctrina (qualis prima facie legentibus apparet) hac in parte sequenda est, dicere quoque oportebit à libero arbitrio gratiam Dei præueniri; quod hæreticum esse constat. Cui tamen sententiæ in speciem admodum fauentia apud Græcos, præsertim Chrysostomum, loca repe-

Ca. 18 & 19 (margin, beside "Nazianzenum")

Cap. 18. (margin, beside "prædestinationem")

Lib. 5 annot. 101 & lib. 6. annot. 184 151 157 & 333.

riuntur, vt videre est apud Sixtum Senensem in Bibliotheca sancta. Certe non dissimili exemplo Iulianus Pelagianus, cùm de peccato originis quæstio versaretur, ad Orientales, id est, Græcos prouocabat Episcopos, quod apud eos quæstione nondum mota, non ita expressa huius dogmatis extare testimonia cóspiceret. Sed eum docte refellit Augustinus libro 1. eorum quos aduersus eum conscripsit. Quo tamen de sententia orientalis Ecclesiæ circa mysterium prædestinationis & gratiæ Christi non relinquatur dubitandi locus, primo adscribemus verba Petri Diaconi, qui cum aliis quibusdam in causa fidei ex oriente Romam missus fuit circa annum Domini 500. in libello de incarnatione & gratia Christi hoc ipsum gratiæ Christi argumentum tractans, suæque & suorum fidei rationem exponens, inter alia ita scribit; *tunc etiam B. Basilius Cæsariensis Episcopus in oratione sacri altaris, quam pæne vniuersus frequentat Oriens, inter cætera, dona, inquit, Domine virtutem ac tutamentum, malos, quæsumus, bonos facito, bonos in bonitate conserua. Omnia enim potes, & non est qui contradicat tibi. Cum enim volueris, saluas, & nullus resistit voluntati tuæ. Ecce quàm breuiter, quamque succincte doctor egregius olim huic controuersiæ finem posuit docens per hanc precem, non à se ipsis, sed à Deo malos homines bonos fieri, nec sua virtute, sed diuinæ gratiæ adiutorio in ipsa bonitate perseuerare.* Hactenus ille. Quid autem aliud sibi volunt hæc Basilij verba, quàm prædestinari hominem absoluto decreto voluntatis Dei, & non ex præuisione operum? Quod autem pœne vniuersus Oriens in oratione sacri altaris frequentabat, hoc ipsum indubie etiam credebat. Quam fidem satis euidenter ipse quoque Chrysostomus hom. 12. in Epistolam primam ad Cor. tractans illud Apostoli, *quid habes quod non accepisti*; & ante eum Gregorius Nazianzenus (præter locum ab Augustino citatum) Oratione in nouam dominicam. Iam vero quid hac de re senserit Augustinus velle adhuc in dubium reuocare, profecto nimium est pugnaciter agere. Quamquam hoc ipsum quod ait Asser-

Petrus diac. lib de Incar. & grat. c. 8

Vide eúdem hom 8 in 1. ep. ad Tim. & Dionys. lib. de diuinis nom. cap. 5.

tor, eam sententiam, quæ prædestinationem tradit ex præscientia, communiter dici sententiam Græcorum, satis eum monere debuerit de Augustini sententia. Nam si illa peculiariter sententia Græcorum vocatur; ergo diuersa sententia Latinorum est. Si autem Latinorum, ergo vel maxime Augustini, cuius inter Latinos in hoc argumento studium citra controuersiam excelluit. Quod ad extremum addit assertor, *non admodum referre, etsi contraria sit Augustini*, non diceret, si cum vniuersa Ecclesia agnosceret quàm tum alibi, tum maxime in hoc argumento de gratia & prædestinatione deferendum sit Augustino, vt pote gratiæ Christi contra hostes eius Pelagianos defensori præcipuo. Cuius hanc ipsam de gratia Christi doctrinam aduersus querelas presbyterorum quorundam Augustino, tanquam is necessarium in disputando modum excessisset, obloquentium, Celestinus Pontifex publico scripto commendare & approbare non dubitauit, *euidenter pronuncians*, inquit Prosper, *quam sibi istius præsumptionis nouitas displiceret, quia auderent quidam aduersus antiquos magistros insolenter insurgere, & indisciplinata calumnia prædicationi Veritatis obstrepere.* Qui tamen ipsi (vt idem Prosper scribit ad Ruffinum,) *non ignorabant Romanam, Africanamque Ecclesiam, & per omnes mundi partes vniuersos promissionis filios, cum doctrina illius tanti viri, sicut in tota fide, ita in confessione gratiæ congruere.* Quocirca rectissime in eadem epistola monet, Augustini libros legendos, *vt in confitenda Dei gratia defæcatissimam ac saluberrimam euangelicæ atque Apostolicæ doctrinæ intelligentiam consequamur.* Cæterùm, quod habet Assertio, Tridentinum Concilium dicere, cum conditione esse intelligendas promissiones diuinas, nusquam id dicit, neque sentit Concilium de hac promissione nouæ legis, de qua dictum est, *Dabo legem meam in visceribus eorum: & dabo vobis cor nouum*: &, *faciam vt in præceptis meis ambuletis*: & huiusmodi, non quod cooperatio liberi arbitrij non requiratur, sed quod hanc cooperationem ipsa etiam diuina pro-

Epistol. ad Episc. Gall. Contra Collatorem in fine.

Hierem 31. Ezech. 36.

missio comprehendit. Facit enim Deus per gratiam suam vt faciamus. Vnde de hoc promissionum genere apertissima est hæc Prosperi sententia libro primo de vocatione Gentiũ capite nono: *Manet prorsus, & quotidie*
Cap. 4. *impletur, quod Abrahæ Dominus sine cõditione promisit, sine lege donauit: quia etsi quidam, quibus hæc prædicata sunt, non crediderunt, incredulitas tamen eorum fidem Dei non euacuauit.*

ASSERTIO XXI.

Deinde probatur alijs pluribus testimoniis: *Tene*
Apocal. 3. *quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Ergo corona potest amitti. Cui respondens Augustinus cap. 13. de correp. & gratia, scripturam ita loqui, non quod possit amitti, sed vt homines sint in timore.

CENSVRA.

Coronam amitti posse recte ostenditur illo loco Apocal. 3. Intelligitur enim de ea quæ debetur præsenti iustitiæ, non quæ electis est ab æterno præparata. Non enim potest mutari æternum decretum prædesti-
Sic August. de correpte & gratia cap 13. nationis diuinæ Recte tamen Augustinus etiam perseueraturis, & proinde electis, hoc dici quod est in Apocal. significat, non quia perseuerantiæ donum semel acceptum amitti, aut electio mutari queat, sed *vt omnes qui bene currunt, timeant, dum occultum est quò perueniant.*

ASSERTIO XXII.

In statu innocentiæ sufficiebat homini ad salutem gratia, qua poterat perseuerare si vellet: Ergo & nunc.

CENSVRA.

Idem hoc volebant Massilienses, quibus non placuit discrimen illud gratiæ, quod inter hominem lapsum

&integrum posuerat Augustinus in libro de correp. & gratia capite 12. vt est in Epistola Hilarij ad Augustinum. Infirmitatem autem huius argumenti prospiciet, qui legerit caput 11. & 12. libri memorati. Certe bonum argumentum hoc ei videbitur fortè, qui status vtriúsq; distantiam, & ortam ex peccato nostræ naturę corruptionem non satis perpenderit. At non ita Sanctus Augustinus, cuius vt vnum ex multis testimonium ponamus, hæc apertissima verba sunt dicti operis cap. 12. *Primo homini, qui in eo bono, quo factus fuerat rectus, acceperat, posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium perseuerantiæ, non quo fieret vt perseuararet, sed sine quo per liberum arbitrium perseuerare non posset. Nunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam prædestinatis non tantum tale adiutorium perseuerantiæ datur, sed tale, vt ijs perseuerantia ipsa donetur, non solum vt sine isto dono perseuerantes esse non possint, verùm etiam vt per hoc donum non nisi perseuerantes sint.* Cap. 12.

ASSERTIO XXIII.

Si electio est ad certum gloriæ gradum, igitur omnia opera iustorum debent absoluta Dei voluntate esse præordinata, nec poterunt aliter, nec aliud operari quàm sit à Deo præordinatum: quod est contra libertatem.

CENSVRA.

Bona iustorum opera, per quæ gloriam & certum gloriæ gradum consequuntur, absoluta Dei voluntate esse præordinata non debet negari, quandoquidem sicut finem, id est, vitam æternam, ita & omnia media ad finem, cuiusmodi sunt opera bona, Deus æterno suæ prædestinationis decreto, nulla interposita conditione præuisi operis, electis suis præparauit, vt initio ostendimus, & aperta est Apostoli sententia, qua creatos nos esse dicit in operibus bonis, quæ præparauit Deus vt in ijs ambulemus. Ex qua doctrina nequaquam conse- Ad Ephes. 2.

quens eſt, iuſtos non poſſe aliter, nec aliud operari quam ſit à Deo præordinatum, ſi verba hæc capiantur in ſenſu diuiſo. Vnde nec vllo modo tollitur, aut minuitur per hanc abſolutam & certiſſimam Dei prædeſtinationem humani libertas arbitrij, nihilo magis quàm diuini. Quis enim negauerit, Deum ſua ipſius opera abſolutâ voluntate præordinaſſe, velut mundi creationem & gubernationem? Et tamen fatendum eſt, iuxta Catholicam fidem, eum ſumma libertate operari quæcumque operatur. Nec verò noua hæc eſt à parte liberi arbitrij ſumpta obiectio. Nam etiam Pelagiani gratiam & Maſſilienſes ex libero arbitrio oppugnarunt. Et Fauſtus prætextu defendendi liberi arbitrij contra electorum prędeſtinationem diſputauit. Quibus abunde ab Auguſtino, Proſpero, & Fulgentio, alijſque reſponſum eſt. *Nimium verò inepte*, ait Proſper, *nimiúmque inconſiderate ab iſtis aduerſantibus dicitur, quod per hanc Dei gratiam libero nihil relinquatur arbitrio.* Et infra: *Nunc autem idem arbitrium conuerſum eſt, non euerſum; & donatum eſt ei aliter ſapere, aliter agere, & incolumitatem ſuam, non in ſe, ſed in Medico collocare. Proinde homo, qui in libero arbitrio fuit malus, in ipſo libero arbitrio factus eſt bonus: ſed per ſe malus, per Deum bonus, qui illum ita in initialem illum honorem alio initio reformauit, vt ei non ſolum culpam malæ voluntatis & actionis remitteret, ſed etiam bene velle, bene agere, atque in his permanere donaret.* Idem alibi libertatem quoad malum per gratiam in hac vita non tolli, ſic breuiter oſtendit: *Quia Deus ad obediendum ſibi ipſum velle ſic donat, vt etiam à perſeueraturus illam mutabilitatem, quæ poteſt nolle, non auferat.* Et Auguſtinus, ita, inquit, *ſine gratia Chriſti non poteſt viui, vt & mors ea in poteſtate ſit liberi arbitrij.* Porro ſicut veriſſime dictum eſt ab eodem Auguſtino, paucos eſſe qui valeant intellectu penetrare, quomodo Deus per gratiam homines attrahat, & nihilominus dimittat illos libero ſuo arbitrio; quem operationis diuinæ modum alibi *mirabilem & ineffabilem* vocat: ita pauci ſunt, qui capere poſſint, quomodo Deus ea quæ ſunt in tempore,

P. ir. Diaconus in fine libri de incar. & Grat. Chriſti.

In Epiſt. ad Ruff. vide etiam Fulg. de incar. cap. 10.

Lib. 1. de vocatione gent. c. 28.

Tract. 21. in Ioan.

Lib. 2. contra lit. Petil. c. 24.

Li. de grat. Chriſti cap. 24. & de

ab æterno præordinauerit, nec tamen libertatem humanis actibus, nec contingentiam adimat cæteris quibuscúmque effectis. *trad. ss. cap. 20.*

ASSERTIO XXIV.

Martyria & afflictiones Sanctorum, quas patiuntur ab impijs, sunt excellentissima media salutis ipsorum: ergo etiam hæc ante omnem præuisionem erant præordinata: quod falsum est, quia Deus non erat author peccati.

CENSVRA.

Ex eo quod Martyria & afflictiones Sanctorum, quas patiuntur ab impijs, ante omnem præuisionem dicantur præordinata à Deo, nullo modo consequens est Deum esse peccati authorem. Neque interest, vt author alicuius dicatur, vtrum ante præuisionem, vel post, intelligatur id à Deo esse præordinatum. Excepto ergo peccato, omnia in Deum authorem referenda sunt, etiam passiones & mortes sanctorum. Nam *Dominus mortificat & viuificat*: Et, *vita & mors à Deo sunt*, &, *si erit malum in ciuitate, quod non fecerit Dominus*. Vnde Augustinus in lib. 83. quæstionum q. 21. *Deus*, inquit, *omnium quæ sunt author est quæ in quantum sunt, bona sunt.* Et Anselmus in libro de concordia prædestinationis & præscientiæ, *Omnis qualitas & omnis actio, & quidquid habet aliquam essentiam, à Deo est, à quo est omnis iustitia, & nulla iniustitia. Facit igitur omnia Deus, quæ iusta, vel iniusta voluntate fiunt, id est bona opera & mala. In bonis quidem facit quod sunt, & quod bona sunt: in malis quod sunt, sed non quod mala sunt*, & quæ sequuntur. Quibus plane consentanea scribit inter hodiernos R. P. Franciscus Costerus ex Societate Nominis Iesu Theologus in Enchiridio suo Controuersiarum. Speciatim autem de traditione Christi in mortem, eiusque & Martyrum passioni-

Aug tract. 1. in Ioan ad illud. sine ipso factum est nihil. *1. reg. 2.* *Eccles 11.* *Amos 3.* *Parte 1. sub fine.* *De lib. arbi. ad 1 obiectionem.* *Vide & Bonauent. in Dist. 37.*

Vide & August. in Psal. 63. & tract 7. in Ioan. & Leon. serm. 1. de Epiph. Domini.

bus similia tradit Augustinus, scribens in Psal 95. Notandum autem, simili fere argumento Faustum olim conatum ostendere, quod non ex sola Dei destinatione paruuli, quos Herodes occidit, tam beatam mortem fuerint consecuti.

Faust. 2. de lib. arb. c. 3

ASSERTIO XXV.

Ezech. 36.

Ad illud Ezechielis, *Faciam vt in præceptis meis ambuletis*, &c. Dico ibi significari Deum daturum abundantiorem gratiam in noua lege, quàm in veteri; qua fiet vt re ipsa plures ambulent in lege Dei, quam in lege veteri. Non ergo illud, *faciam vt ambuletis*, significat illum prouidentiæ modum per quem omnes infallibiliter seruarent præceptum Dei.

CENSVRA.

Noua & non ferenda interpretatio. Manifeste enim continet hæc scriptura promissionem nouæ legis, sicut & illa Hierem. 35. *Dabo legem meam*, &c. Discrimen autem inter legem veterem & nouam per se, non in eo est, quod sub veteri pauciores, sub noua verò plures ambulent in lege Dei (accidit enim legi veteri quod sub ea aliqui ambulent in lege Domini, quandoquidem *nihil ad perfectum adducit lex*, neque ex lege iustitia) sed quod lex vetus tantum *in tabulis scripta fuerit*, lex noua *in cordibus* scribatur. Vnde dicitur eodem loco apud Prophetam, *Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum.* Hęc Prophetæ mens est, iuxta B. Augustini & aliorum Patrum fidelem & constantem interpretationem. Quorum vnus Fulgentius: *Quid est*, inquit, *faciam vt faciatis, nisi mei erit operis omne bonum quod operati fueritis? Ipse ergo facit vt faciamus, quo in nobis operante fit omne bonum quod facimus.* Sic Fulgent. Quod autem ex sua interpretatione concludit assertor, *Non ergo illud, faciam vt ambuletis, significat illum prouidentiæ modum*

Ad Heb 7. ad Gal. 2. & 3. 2. Cor. 3.

Lib. 1. ad Monim. cap. 14.

dum, per quem omnes, (hoc est, ad quos illa promissio pertinet) *infallibiliter seruarent praeceptum Dei*, multum fallitur. Quod enim promisit Deus se facturum, infallibiliter fiet: atque, vt Prosper ait, tractans locum Hierem. 31. *Deus electos suos credituros promisit, perseueraturos promisit. Fient ergo hac infallibiliter, & quidem ab eo qui promisit, qui hac omnia in electis suis operatur.* *Lib. 1. de vocat gent. cap 9.*

ASSERTIO XXVI.

Non est voluntas absoluta Patris, vt omnes, quos ipse dat filio, absolute saluentur; vt patet Ioannis 17. vbi dicit quod ex illis quos dedit illi Pater, perierit filius perditionis, qui seipsum perdere voluit. Sed voluntas Patris est, vt omnes habeant sufficientia auxilia, & non stet per ipsum quominus saluentur.

CENSVRA.

Ex ignorantia Phrasis Scripturę procedit hęc obiectio. Non enim sensus est, ex ijs qui dati sunt vnum perijsse; sed potius hoc sermone significatum est, eum qui perijt, datum non esse. Ita 4. Reg. 5. dicit Naaman Syrus ad Elizęum, *Non faciet seruus tuus holocaustum aut victimam dijs alienis, nisi Domino*, id est, sed tantum Domino; qui vtique dijs alienis non erat connumerandus. Sic Math. 12. *quos non licebat ei* (Dauid scilicet) *edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis Sacerdotibus.* Item Actor. 24. *Si quid inuenerint in me iniquitatis, nisi de vna hac voce*, &c. Et ad Gal. 2. *Non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi.* Et Apocal. 21. *Non intrabit aliquid in eum coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vitæ agni.* Certe alia loca satis ostendunt, absolute & sine exemptione hunc locum intelligi debere, vt Ioannis 6. *omne quod dat mihi Pater, ad me veniet.* Et rursum, *Hac est voluntas eius, qui misit me, patris, vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo.* Ac de-

nique c. 18. id quod c. 17. dictum ab Euangelista, repetitur, nulla vel specie exceptionis addita: *Vt impleretur sermo quem dixit, quia quos dedisti mihi, non perdidi ex ijs quemquam.* Non enim, vt ait Augustinus, *perijt filius promissionis, sed filius perditionis. Hi ergo Christo intelliguntur dati, qui ordinati sunt in vitam æternam. Ipsi sunt illi prædestinati, & secundum propositum vocati. Quorum nullus perit, ac per hoc nullus eorum ex bono in malum mutatus finit hanc vitam, quandoquidem sic est ordinatus, & ideò Christo datus, vt non pereat, sed habeat vitam æternam.* Et idem alibi, *Ex prædestinatis & electis nemo perit, quacunque ætate moriatur. Absit enim, vt prædestinatus ad vitam sine Sacramento mediatoris finire permittatur hanc vitam. Propter hoc Dominus ait: hæc est autem voluntas eius, qui misit me, Patris, vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo.* Sic Augustinus. Mirum autem in his Assertionibus tam leuia & futilia, & nonnulla pene puerilia argumenta pro serijs & ponderosis afferri, quæ probatissimæ fundatissimæque summis ac grauissimis de rebus doctrinæ B Augustini opponãtur, & improbabilibus, vt ne dicam periculosis opinionibus locum faciant, & firmamentum addant.

Lib de correp. & Grat. cap. 9.

Similiter Prosp lib. 1. de vocat. gent. c. 24.

Lib. 5. contra Iul. c. 4.

ASSERTIO XXVII.

Rom. 8.

Hæc Sententia Apostoli: *Omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt Sancti*, loquitur in genere de omnibus diligentibus Deum, non autem tantum de illis qui erant prædestinati.

CENSVRA.

Ex toto contextu Apostoli perspicuum est, eum de electis loqui. Augustinus quoque vocatos secundum propositum non alios intelligit, quam prædestinatos; de quibus ita scribit in lib. de correp. & gratia: *Talibus Deus, diligentibus eum, omnia cooperatur in bonum: vsque adeo prorsus omnia, vt etiamsi qui eorum deuiant, atque exor-*

Cap. 9.

bitant, etiam hoc ipsum ijs faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt atque doctiores. Quæ eadem ex Augustino verba Venerabilis Beda dicti loci Apostoli commentarium fecit, vt & post eum B. Anselmus. Hæc autem de reprobis, Deum ad tempus diligentibus, dici non posse perspicuum est. Vnde rursus eodem loco Augustinus, *Sciens Apostolus nonnullos diligere Deum, & in eo bono non permanere vsque ad finem, mox addidit; his qui secundum propositum Dei vocati sunt. Hi enim in eo quod diligunt, permanent vsque in finem; & qui ad tempus inde deuiant, reuertuntur vt vsque in finem perducant, quod in bono esse cœperunt.* Constãs vero est in hac expositione D. Augustinus, vt patet operis citati cap. 7. lib. 2 contra duas Epistolas Pelag. cap. 2. & alibi. *Vide soli loq. cap. 28.*

ASSERTIO XXVIII.

In his verbis, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, per dilectionem non significatur efficax ordinatio ad gloriam, sed ad majora dona gratiæ, quæ non erant ex præuisis meritis. Quia enim ex Iacob nasciturus erat Christus, voluit illi Deus & eius posteritati maxima signa dilectionis ostendere, quæ non ostendit fratri eius Esau; ita vt comparatione Iacob & populi Israelitici, Esau & Idumæi possint videri odio habiti. *Ad Rom. 9.*

CENSVRA.

Manifestum est, Apostolum Prophetæ testimonium adducere, vt ostendat non ex præuisis operibus, sed ex solo suæ voluntatis beneplacito Deum alios præ aliis ad salutem elegisse. Id quod verba eius perspicue docent. *Cum enim*, inquit, *nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, vt secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia maior seruiet minori; sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Et mox: *igitur non volentis, neque curren-*

tis, sed miserentis est Dei. Et rursum, *Ergo cuius vult, miseretur: & quem vult, indurat.* Quod probat subiecta figuli comparatione; *An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem; aliud verò in contumeliam?* Hunc autem sensum verborum Apostoli non vno loco tradit Augustinus, qui eadem illa
Cap 98. verba tractans in Enchir. sic ait; *Qua in re si futura opera, vel bona huius, vel mala illius quæ Deus vtique præsciebat, vellet intelligi, nequaquam diceret, non ex operibus; sed diceret, ex futuris operibus, eoque modo istam solueret quæstionem.* Idem retractans libros ad Simplician. in quorum priore hunc totum Apostoli locum, qui est de vocatione secundum propositum, exposuerat; *In eius, inquit, quæstionis solutione laboratum est quidem pro libero arbitrio voluntatis humanæ, sed vicit Dei gratia: nec nisi ad illud potuit perueniri, vt liquidissima veritate dixisse intelligatur Apostolus, quis te discernit? quid habes, quod non accepisti? Si autem acceperis, quid gloriaris quasi non acceperis? Quod volens etiam martyr Cyprianus ostendere, hoc totum ipso titulo definiuit, dicens, in nullo gloriandum, quia nostrum nihil est.* Sic Augustinus, apud quem videre quoque est dicti loci Apostolici exa-
Epis 105. ad Sixt. ctam tractationem, in Epistola ad Sixtum Romanæ Ecclesiæ tunc presbyterum, postea Pontificem. Porro notandum; quod eundem hunc locum Faustus etiam
Libr. 1. de lib. arb. c 6. lib. 1. de libero arbit. capite 6. dum gratuitæ prædestinationis doctrinam obscurare, imò euertere nititur, aliò prorsus violentè detorsit, sensum afferens ex diametro cum scopo Pauli pugnantem.

ASSERTIO XXIX.

Si Deus, præuiso originali peccato, absoluta voluntate constituit hunc hominem excludere à regno, vel admittere ad regnum, ante omnem præuisionem operum: ergo nullis operibus bonis, vel malis poterit auerti quod decretum est. Nam hæc suppositio diuinæ voluntatis facta est independenter à voluntate humana:

ergo absolute necessarium est, hominem damnari, posito quod Deus illum reprobauerit, & speciali prouidentia procurare debebit vt in peccatis moriatur.

CENSVRA.

Distinguendum est inter prædestinationem, & eius executionem. Vnde quamuis in diuina prædestinatione prior sit gloria quàm actus humani arbitrij, ideoque præordinatio gloriæ facta sit independenter à libertate humana: in executione tamen actus humani arbitrij prior est gloria: quæ proinde ab illo dependet, iuxta illud: *si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Sed tamen hoc ipsum quod est seruare mandata, cum sit homini eadem prædestinatione à Deo pręparatum ac prouisum, vt medium ad salutem, non fit à libero arbitrio, nisi eo operante, qui fecit in tempore quidquid præordinauit ab æterno. Reprobatio verò fit propter præuisum peccatum: quod quia per se sit sufficiens medium ad damnationem, non hic quæri debet specialis Dei prouidentia, qua tale medium procuretur. Attamen non erit consequens, etiamsi salus aut damnatio hominis quoad executionem non dependeret ab eius voluntate, ob id absoluta necessitate euenturam. Cuiusmodi consequentiæ vitium manifeste patet in paruulis.

ASSERTIO XXX.

Numerus prædestinationis non est certus ex præordinatione quę antecedit omnem pręscientiam operum.

CENSVRA.

Certum esse apud Deum numerum prędestinatorum neque ait, neque negat assertor. Quod autem certum sit ex pręordinatione omnem præscientiam operum antecedente satis initio, quantum censurę breuitas pati-

turostendimus: Et vero quid aliud quàm ex mera Dei prædordinatione & voluntate pendere certitudinem numeri electorum (cui nec addi quisquam possit, nec auferri) significant hæc & similes Scripturæ; *vt in errorem*
Matt. 24. *inducantur, si fieri potest, electi. Omne quod dat mihi Pater, ad*
Ioan. 6. *me veniet. Hæc est voluntas Patris, vt omne quod dedit mihi*
Ioannis 10. *non perdam ex eo.* Et rursum, *Nemo potest venire ad me, nisi*
Ioannis 17. *Pater, qui misit me, traxerit eum.* Et infra, *Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo.* Item, Oues meas *nemo potest rapere de manu Patris mei* Et, *vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis.* Et alibi, *Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi,*
Rom 8. *quia tui sunt.* Et apud Apostolum, *si Deus est pro nobis, quis contra nos? Quis accusabit aduersus electos Dei? Certus sum quia neque mors, neque vita, poterit nos separare à*
2. Tim. 2. *Charitate Dei.* Et alio loco, *firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, cognouit Dominus qui sunt eius.* Certitudinis igitur huius ratio est, non in præscientia operis humani, sed in decreto & in promissione diuina; quia quæcumque Deus absolute decreuit & promisit potens
Lib 18 de ciuitate Dei cap. 51. est & facere, & certissime faciet. Vnde illa est aperta Augustini sententia: *quoniam immutabilia sunt diuina promissa*, ideo *prædestinatorum neminem perire posse.* Quocirca non potest non peregrina, atque à Scripturarum & sanctorum Patrum, Augustini maxime, sensu aliena iudicari hæc doctrina, quæ prædestinationem eiusque certitudinem pendere vult ex operum præuisione. Quam doctrinam, sicut & illam de sufficienti, quod omnibus adsit, auxilio, continent quidem apertissimè duo libri,
Lib. 1. c. 3. quos Faustus edidit quondam de libero arbitrio. Vbi inter alia multa legitur illud huic assertioni plane congruens; *Nisi præscientia explorauerit, prædestinatio nihil decer-*
Petrus Diaconus in fin. lib. de incar. & Grat. Christi. Cap 5. Rom. Ecclesia. *nit.* Sed eos libros, vt sanæ doctrinæ contrarios, anathematizarunt olim Orientales, à quibus in causa fidei Romam missus fuerat Petrus Diaconus; & cum aliis eiusdem authoris reprobauit Gelasius Pontifex. Eosdem refutauit B. Fulgentius in eo opere, de quo Isido-

rus; *Legimus*, inquit, *eius de gratia & libero arbitrio libros responsionum septem, in quibus Fausto Galliæ Regiensis vrbis Episcopo Pelagianæ prauitati consentienti respondens, obnititur eius profundam destruere calliditatem.* De quo & in vita eius sic legitur, *duobus libris, quos Faustus Galliarum subdolo sermone composuit, fauens occulte Pelagianis, sed Catholicus tamen volens videri, ne occultum serperet virus, septem libris ipse respondit, plus laborans exponere, quàm conuincere, quia dubios eius sermones exponere, hoc erat delirantis argumenta conuincere.* Schismaticum autem & hæreticum simul authoris Spiritum indicat Epistola operi præfixa ad Lucidum Presbyterum, in cuius statim initio *summos Antistites*, id est, Romanos Pontifices taxat, *quasi magis à bonitate suspendere, quàm curare velint errantes.* Quare etiam atque etiam videant, qui nouas istiusmodi Assertiones proferunt, quosnam & quales suæ doctrinæ patronos venerentur. Nam in illis duobus Fausti libris tota fere harum Assertionum doctrina ex professo traditur ac defenditur. Imposuit quidem nonnullis, etiam hoc sæculo, viris doctis Fausti profunda calliditas: sed id priusquam eis, quis & qualis fuerit Faustus, innotesceret. Et visa fuit Erasmo, Pighio Catharino ad conciliandum cum gratia liberum arbitrium commodissima via, quam Faustus commonstrat sed horum vel authoritas, vel doctrina, quanti in hoc genere sit facienda, non est obscurum: quia & alibi non leuiter impegerunt.

De viris illus. ca. cap. 13.

Cap. 26.

Vide etiam Ioan. Maxentium in resp sua pro Monachis cap 18 Vbi libros illos Fausti hæreticos pronunciat. Et Adonem in Chronico ad annũ 492. Et Vincent. in speculo historiali lib. 20. cap. 106. Et Sixtum. Senensem 6. biblioth. sanct. annot 251, vbi dicit Faustum tacito nomine scripsisse contra August.

ASSERTIO XXXI.

Quæ totius materiæ conclusio dicitur.

Hæc sententia de prædestinatione & reprobatione, maxime consentanea est diuinæ bonitati, scripturarum authoritati, Patrum testimoniis, & naturalis rationis æquitati, in nulla re omnino Pelagio fauens, & quam longissime à sententia Lutheri, & Caluini, & reliquorum hæreticorum nostræ tempestatis recedens, à quo-

rum ſententia & argumentis difficile eſt alteram ſententiam vindicare.

Maxime eſt conſentanea diuinæ bonitati.

CENSVRA.

Hoc quidem prima facie videri cuipiam poteſt, ſed penitus rem conſideranti contrarium magis apparet, videlicet hac doctrina bonitatem Dei multipliciter obſcurari. Primùm, quia ſub occaſionem ſufficientis auxilij, quod omnibus, etiam induratis & excęcatis ſemper & vbique adeſſe fingitur, gratiæ illius Chriſti, quæ propria eſt bonis, & doni perſeuerantiæ, quod proprium eſt electis, dignitas grauiter læditur & minuitur. Deinde quia per eam excellentiſſimum & potentiſſimum diuinæ bonitatis opus, quod eſt peccatoris conuerſio, non niſi ſecundum auxilium illud omnibus commune, & nonnullas forte præuias excitationes, Deo tribuitur authori: ſic vt actualis ipſa, quæ fit in voluntate, mutatio, non ſit dextræ Excelſi, ſed liberi tantum arbitrij. Tertiò, quia orationes, laudes, gratiarum actiones, quibus maxime Dei erga nos bonitas agnoſcitur & commendatur, magna ex parte euacuat atque euertit, docens hominem bonam, qua coram Deo iuſtificetur ac ſaluetur, voluntatem à ſe ipſo potiſſimè ſperare, ſibi gratiam habere, in ſe ipſo gloriari. Poſtremò, quia cum è tanto numero infidelium, quibus Euangelium non fuit annunciatum, non niſi pauciſſimos, aut vix vllos, per ſolum hoc, quod vocatum ſufficiens auxilium ad iuſtitiam & ſalutem dici queat peruenire: ſequitur, illius occaſione grauiorem omnes eos qui non ſaluantur incurrere damnationem, propterea quod auxilio ſufficienti oblato atque conceſſo non fuerint vſi: qui profecto minus punirentur, ſi tale auxilium nunquam habuiſſent. Qua in re non iam bonitas Dei, ſed magna ſeueritas apparet.

Scripturarum

Scripturarum authoritati.

Imò Scripturas in alienos, ineptos, Patribus incognitos, & Catholicæ doctrinæ parum consentaneos sensus detorquet.

Patrum testimonijs.

Imò Patrum testimonijs, illorum maxime qui contra Pelagianos atque eorum reliquias de gratia & prædestinatione clarius & accuratius scripserunt, admodum dissentanea est.

Naturalis rationis æquitatis.

Fallit humana ratio, si non authoritate diuina fulciatur; eadémque Pelagium fefellit; & huius sæculi Philosophis persuasit, vt dicerent se esse sapientes, & quoniam negare non poterant se non à se ipsis factos homines, crederent saltem ac dicerent se à seipsis, non autem à Deo, fieri bonos. Sic enim Philosophus & orator Romanus quasi communi Philosophorum ore; *virtutem*, inquit, *nemo vnquam Deo acceptam retulit. Nimirum rectè. Propter virtutem enim iure laudamur, & in virtute rectè gloriamur. Quod non contingeret, si id donum à Deo, non à nobis haberemus.* En rationem humanam. Et mox; *Num quis, quod bonus vir esset, gratias dijs egit vnquam? At quod diues, quod honoratus, quod incolumis. Iouemque optimum maximum ob eas res appellant, non quod nos iustos, temperantes, sapientes efficiat, sed quod saluos, incolumes, opulentos.* Et iterum; *Iudicium hoc omnium mortalium est, fortunam à Deo petendam, à se ipso sumendam esse sapientiam.* Sic Isocrates Philosophus & Orator Græcus præstantissimus, *Quod à Deo datur, esse bonam fortunam dixit; quod à nobis ipsis, bonum consilium.* Sic & moralis ille Poëta cecinit;

Sed satis est orare Iouem, qui donat & aufert,
det vitam, det opes, æquum mi animum ipse parabo.

Ad Rom. 1. August. serm. 11. de verbis Apost. & serm. 38. de verbis Domini.

Cic lib. 3. de natura Deorum.

In oratione ad Demonic.

Horatius in Epistola ad Lollium.

En quod perſuadet, & quò perducit humana ratio lumine fidei deſtituta. Quare mirum non eſt, ſi & ſecretum illud gratuitę prædeſtinationis diuinæ myſterium eidem corruptæ rationi humanæ videatur iniquum. De quo Philoſophus ſi interrogaretur, non aliud ex ſua Philoſophia reſponderet, quàm prædeſtinari à Deo debuiſſe ad fælicitatem eos, quos bene iuſtéque per ſuum liberum arbitrium victuros præuidiſſet tantùm, non etiam præordinaſſet; ac prędeſtinationis illius cauſam hanc eſſe præuiſionem; ita enim naturalis rationis ęquitatem poſtulare. Verùm huic corruptæ rationis æquitati ex aduerſo reſtitit Paulus in-

Rom 9. & 11. quiens; *Nunquid iniquitas eſt apud Deum? O homo, tu quis es, qui reſpondeas Deo? nunquid dicit figmentum ei qui ſe finxit, quid me feciſti ſic?* Et alibi; *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei; quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius! Quis enim cognouit ſenſum Domini, aut quis cōſiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi & retribuetur ei?* Reſiſtit & cæleſtis Pater familias in Euangelio, cùm

Mat. 20 ait cuidam; *Amice, non facio tibi iniuriam: an non licet mihi quod volo, facere? An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus*

Auguſt. de dono perſe uer ca. 8 & Proſp lib. 1. de vocatione gentiū cap. 17. *ſum?* Sicut enim in diuerſa cauſa non fuit iniquum idem iudicium; ſic nec in vna atque eadem cauſa iniquum eſt iudicium tam diuerſum, vt vnus aſſumatur, alter relinquatur; vnus miſericorditer liberetur, alius iuſte damnetur.

In nulla re omnino Pelagio fauens.

Celeſtinus Papa in epiſtola ad Epiſ. Galliæ 3. Imò ſane metuendum ne harum aſſertionum parens cum Maſſilienſibus & Fauſto (quibuſcum adeò multa ſunt ei communia) *quamuis Pelagium anathematizare non dubitet*, damnatis tamen eius ſenſibus plus ſatis appropinquet.

Longiſsime à ſentetia Lutheri & Caluini, &c.

Et olim Pelagiani quam longiſſime à Manichæis re-

cedere voluerunt, & à Sabellianis Ariani, & à Nestorianis Eutychiani, ac Monothelitæ. Sic videlicet *dum vitant stulti vitia, in contraria currunt*: cum potius audiendum esset illud Hilarij, *Ne damnemus Patres, ne annuamus hæreticis, ne, dum hæresim expellimus, hæresim nutriamus.*

In fine libri de Synod.

A quorum sententijs & argumentis, &c.

Si beati Augustini de gratia & prædestinatione sententia in eam vocetur suspicionem, quasi doctrinæ Lutheri, & Caluini, & reliquorum nostræ tempestatis hæreticorum faueat, aut certè difficile sit etiam doctis ab illorum sententia & argumentis eius doctrinam vindicare: non ergo rectè Augustinum tanquam *clarissimum & præcipuum Ecclesiæ lumen*, eumdemque *gratiæ Christi præcipuum atque optimum defensorem, semper venerata est atque etiam nunc veneratur Ecclesia.* Quin potius si ita res habeat, ab eius librorum lectione, tanquam periculosa, procul arceri deberent fideles. Ita enim Massilienses olim de eius opusculis quibusdam, vt apud Prosperum est,[a] verè sentiebant. Sed si indignum & prorsus intolerabile est de tanto doctore, præsertim post tam illustria sedis Apostolicæ de eo ac totius Ecclesiæ testimonia,[b] tam male suspicari: videatur etiam atque etiam quo loco sint habendæ, quæ ab eius probatissima doctrina tam longe dissident, assertiones. Illud etiam cogitetur, non semper veritati vicinius esse, quod est in doctrina facilius. Alioquin enim in mysterio Sacrosanctæ Trinitatis Arius, vel Sabellius: & in mysterio Incarnationis Nestorius: & in mysterio Sacri altaris explicãdo Berengarius, Zuinglius, Caluinus, nobis potius sequendi essent, quàm Ecclesia Christi catholica. Sane difficultatem in materia gratiæ & prædestinationis semper Patres agnouerunt, eamque *vix paucis penetrabilem*.[c] Quæ tamen ab ipsis, dum contra Pelagium, eiusque sequaces scriberent, Deo iuuante, non indoctè, neque infeliciter, cùm restulit, explicata est. Quod si ergo putat hu-

Rom. breu. in Ambros. Et Sixtus V. Papa in Bulla contra Geneb. edita.

[a] Cõtra Collator in principio & in fine, & in epist. ad Ruff. & præfatione ad capitula Gallorũ, & responsione vltima ad excerpta Genuen.

[b] Cælestin⁹ in epist. ad Episcopos Gal. Gregor lib. 8. epist. 37. Hieron in epist. ad August. quæ incipit, Omni quidem tempore.

[c] Aug 2 cõt. lit. Petili c. 84 de Grat. Christi c. 24

& 47. lib. 4. contra Iul. c. 8. lib. 2. de pecc. meritis c. 18 de prædest sanct. c 8. & 10.

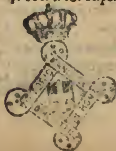
ius nouitiæ doctrinæ Assertor, vel quisquis similia cum ipso sapit, se rationem inuenisse, qua adeò facilè & ad captum multitudinis possit hæc gratiæ cum libero arbitrio concordia explicari, vel inde intelligat quàm non eadem doctrinæ viâ cum illis in hoc gratiæ & prædestinationis mysterio tradendo procedat.

De mandato Decani & Magistrorum Facultatis sacræ Theologię Vniuersitatis Duacensis subscripsi Donatus Bansoit eiusdem Facultatis sacræ Theologiæ Bedellus & Notarius publicus. Anno millesimo quingentesimo octuagesimo octauo Ianuarij die vigesima.

Subsignatum D. Bansoit Notarius publicus & Sacræ Facultatis Theologiæ Bedellus.

ERRATA SIC CORRIGE.

Pag. 5. *linea* 29. nullo *lege* vllo.
p. 19. *l.* 8. tenarent. *lege* tentarent.
p. 25. *l.* 12. præparari . Idque iusto iudicio fieri, proprie *pone* (,) *post* præparari, & (.) *post* fieri.
p. 31. *l.* 5. videliter. *l.* videlicet.
p. 51 *l.* 27. quando. *l* cum.
p. 67. *l.* 14 cum commutat affectum roborat, *appone virgulam post* affectum.
p. 77. *l* 31. precando. *l.* peccando.
p. 94 *l.* 7. dum absoluta *l.* dum de absoluta.
p 97. l. 2. quæ erat gratia. *l.* quæ est ad gratiam.
Ibid l. 24. hæc *l.* hâc.
p. 102. *l.* 10. respondens *l.* respondet.

FINE